

UNIVERZITA PARDUBICE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

**Historie šachu a šachových oddílů na Náchodsku a okolí od konce 19. století do
současnosti**

Kateřina Rošková

Bakalářská práce 2018

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že tuto bakalářskou práci jsem vypracovala sama, s výhradním použitím pramenů a sekundární literatury, řádně citovaných v závěrečném seznamu pramenů a literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon), zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Jaroměři dne 28. 6. 2018

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Mgr. Heleně Pochobradské Ph.D. za vedení, spolupráci, trpělivost, vstřícnost a ochotu při psaní této práce.

Velké díky patří mému manželovi a trenérovi FM Ing. Luboši Roškovi, který mi již 10 let sděluje své zkušenosti a poznatky z šachové hry a poskytl mi cenné rady a doporučení při zpracování této bakalářské práce.

Za sdílené vzpomínky a poznatky děkuji všem šachistům, kteří obětovali kousek svého času a pomohli mi se získáním podkladů pro vytvoření této práce.

A v neposlední řadě děkuji mým rodičům, kteří mě v šachové hře podporují již 14 let.

Anotace

Tato bakalářská práce se měla zabývat vývojem šachové historie na Náchodsku a okolí od poloviny 19. století do současnosti. Kvůli nedostačujícím zdrojům je práce rozšířena o historii na Královohradecký kraj i Českou Republiku. Tato práce se snaží stručně a přehledně shrnout data a historické milníky vývoje šachové hry od založení prvních šachových klubů do současnosti. Práce vysvětluje základní pravidla a terminologie samotné hry. Dále se věnuje nejlepším hráčům v regionu, kraji, České Republice i nejdůležitějším hráčům na světě – ti určovaly vývoj u nás.

Klíčová slova

Šachy, šachová historie, polovina 19. století do současnosti, šachoví hráči, mistři světa

Title

The history of chess and chess compartments in Nachod region from the end of the 19th century to the present

Annotation

This bachelor thesis should deal with the development of chess history in Nachod region from the middle of 19th century to the present. Due to insufficient resources, the work is extended to history in the Hradec Králové region and the Czech Republic. This work attempts to briefly summarize the dates and historical milestones of the development of the chess game since the establishment of the first chess clubs to the present. The work explains the basic rules and terminology of the game itself. He is also dedicated to the best players in the region, the region, the Czech Republic and the most important players in the world - they have determined the development in our country.

Keywords

Chess, history of chess, half of the 19th century to the present, chess players, chess champions of the world

Obsah

1. Úvod	1
2. Šachy – hra královská	4
2.1. Šachovnice	5
2.3 Figurky a jejich pohyb	5
2.4 Mat, šach, pat	8
2.5 Čas.....	8
2.6 Šachový rating a tituly	9
2.7. Šachové soutěže	12
2.8. Šachová strategie	14
2.9. Šachové federace, svazy, oddíly	16
2.10. Šachová kultura.....	16
3. Světové dějiny šachové hry	18
3.1 Období do prvního oficiálního mistra světa.....	18
3.1.1 Gioacchino Greco 1600 – 1634.....	19
3.1.2 Francois André Danican - Philidor 1726 – 1795.....	19
3.1.3 Louis Charles de Labourdonnais 1795-1840.....	20
3.1.4 Howard Staunton 1810 – 1874.....	20
3.1.5 Adolf Andersen 1818 - 1879.....	21
3.1.6 Paul Charles Morphy 1837-1884.....	22
3.2 Období od prvního oficiálního mistra.....	23
3.2.1 Wilhelm Steinitz 1836 - 1900.....	24
4. České dějiny šachové hry	26
5, Významní šachisté naší země	39
5.1 Richard Réti 1889 - 1929.....	39
5.2 Salo Flohr 1908 - 1983	41
5.4 Luděk Pachman 1924 - 2003	42
5.3 Věra Menčíková 1906 - 1944.....	43
6, Šachová historie našeho regionu	49
6.1. Náchodsko.....	49
6.2 Jaroměř.....	56
7, Významní šachisté našeho kraje	60

7.1 FM Ing. Luboš Roško	60
7.2 FM Ing. Evžen Gonsior.....	61
7.3 IM Josef Nun.....	61
7.4 IM Ing. Jiří Nun	62
7.5 GM RNDr. Martin Petr, Ph.D.	63
7.6 IM Tomáš Kraus	64
8, Šachové oddíly a turnaje v kraji	65
10. Závěr	69
11. Resumé.....	70
Přehled použitých pramenů a literatury	71
Prameny orální povahy (Rozhovory s pamětníky, dotazníky).....	71
Prameny	71
Monografie a články	71
Elektronické zdroje	73
Seznam použitých obrázků a tabulek.....	77
Přílohy.....	78
Příloha č. 1 – Dotazník pro šachisty	78
Příloha č. 2 – Fotky	78

1. Úvod

Šachy - hra královská. Mnoho z nás již určitě slyšelo tento název, většina však nemá tušení, jak vzniknul. Je to prosté – šachová hra byla známá už před několika staletími a lidé, kteří se jí věnovali, byli právě králové a královny. To však neznamená, že je určena jenom pro ně, ba naopak! Každý může hrát šachy. Nezáleží na věku, pohlaví, společenském postavení, majetku, národnosti, barvy pleti... v šachu jsme si všichni rovni! Každý se je může naučit, ať už se jedná o pouhé základy či pokročilejší úroveň. Dokonce nezáleží ani na tom, kdy se je začnete učit! Můžete v mládí, dospělosti či ve stáří a stejně z Vás můžou být dobří hráči.

Co je zapotřebí pro proniknutí do tajů této hry? Pro začátek stačí jenom chtít a naučit se základní pravidla. Pro profesionální úroveň už je zapotřebí mnohem víc, to je však příběh do jiné práce. V naší zemi existuje početná skupina šachových hráčů, kteří každý den několik hodin trénují své myšlení, aby dokázaly odhalit krásy této náročné, nicméně skvostné hry. Máme tady pár stovek vyvolených, kteří se hře aktivně věnují a reprezentují naši zemi v celosvětovém žebříčku na profesionální úrovni. K tomu několik tisíc pokročilých hráčů, kteří využívají této krásné hry jako zpestření všedního života, někdy pouze nedělního dopoledne. A v neposlední řadě mnoho „amatérů“, dědečků a babiček, rodičů, kteří učí své děti a vnoučata pár základních tahů figurkami, přesně tak, jak je to učili jejich dědečkové a babičky.

Šachová komunita je v dnešní době velmi rozsáhlá a informace se přenáší rychlostí blesku. Velmi tomu napomáhají počítače, šachové programy a literatura. Moderních strojů – počítačů, tabletů, chytrých telefonů je hojně využíváno pro rozbory šachové hry a následnému zlepšování. O zahájení, střední hře a koncovkách vyšly stovky knížek. Bohužel u historie je to horší. Vyšlo pár knížek o ucelené šachové historii, mnohem častěji se však jedná o krátké odstavcové medailonky vložené do literatury mezi šachovými partii. Proto jsem se rozhodla vypátrat tyto zdroje a vytvořit souhrnný stručný přehled, co se kdy stalo a v jaké literatuře můžeme co najít.

Posláním této bakalářské práce je zpracovat ucelenou, ale stručnou práci o šachu a šachové historii. Historie v šachu je velice široké téma a historie na Náchodsku je zase naopak velice specializované a úzké bez dostatku kvalitních a ověřených zdrojů. Po domluvě s vedoucí práce jsme zaměřili obsah této práce na historii šachu v České Republice s tím, jak

vypadala konkrétněji situace na Královéhradecku a Náchodsku podle dostupnosti zdrojů. Náchodsko z toho důvodu, že jsem vyrostla v Jaroměřském oddíle, který spadá pod okres Náchod. Je důležité zmínit, že v Náchodském regionu se vyskytlo pouze pár šachistů, kteří se dostali až na republikovou úroveň. V Královehradeckém kraji už jich je více. No a ti nejlepší hráči, co měli tu možnost porovnávat se se světovou špičkou, ti vyrostli spíše v celé zemi. Proto mi přijde důležité se těmito hráči také zabývat podrobněji. Vhodnější název pro práci by tedy mohl být: *Šachová historie v českých zemích*.

Dalším cílem práce byla osobní záležitost - já samotná jako šachová hráčka toho o historii nevím tolik, kolik bych chtěla, dalším motivem tedy bylo rozšířit si znalosti. A pokud by se mi ještě navíc podařilo v čtenářích probudit touhu zjistit, co šachová hra obnáší, byl by cíl práce splněn na maximum.

Hlavními zdroji v této práci jsou osobní zkušenosti a poznatky mé, mých šachových spoluhráčů z kraje i z republiky, dále pak šachové časopisy vydávané prakticky nepřetržitě po celou dobu tohoto období a knihy zpracované nejčastěji velmistry. V šachové historii jsou nejdůležitější samotní šachoví hráči – ti rozvíjí šachovou kulturu tím, že sehrají pozoruhodné partie, které si díky notaci mohou ostatní přehrávat i o několik set let později. K tomu bych Vás ráda seznámila s těmi nejlepšími hráči/hráčkami, kteří jsou známí i na celosvětové úrovni.

Téma bakalářské práce jsem si vybrala z jednoho prostého důvodu – od 8 let se řadím mezi šachové hráče a jedná se o nejlepší rozhodnutí v mém v životě (a mých rodičů, děkuju). Šachy pomáhají ve vývoji dítěte, rozvíjí inteligenci, myšlení, trénují hlavu, pilují správné povahové vlastnosti jako trpělivost, cílevědomost a jsou nápomocné napříč celým životem šachisty. Velice hezky šachový svět popsal můj trenér, taktéž dlouholetý šachový hráč Ing. FM Luboš Roško: *„Je to hlavně trénink vlastní hlavy a to je víc než vše ostatní. Umět lépe využít svůj intelektuální potenciál je obrovská výhoda napříč školou základní - střední - vysokou, prací, vztahy, prostě vším v čem se používá hlava. Zlepšíte logiku, paměť, analýzu, vizualizaci, koncentraci, systém a další a k tomu spoustu dalších charakterových vlastností jako cílevědomost, houževnatost, pokora, fair play, umět snášet porážky, objektivita, a celkově osobní rozvoj“*.

V práci čtenářům v rychlosti povím něco o základech a pravidlech šachu, o terminologii, titulech, úrovni šachistů, a dalších. V průběhu práce budu tyto spojení často

využívat, a počítám s tím, že práci si může přečíst i nešachista, z toho důvodu tedy malé vysvětlení hned na začátku. Poté Vás zasvětim v rychlosti do světových dějin, ty jsou pro rozvoj velice důležité – naši hráči se učili od světových hráčů, královská hra k nám dorazila z jiných zemí, proto je nutné si k tomuto tématu také něco sdělit. Dále se podíváme na historii rozvoje v naší zemi a blíže na Náchodsku. Postupně Vás provedu dějinami od počátku až do teď. Nejvíce prozkoumáme dobu od konce 19. století do současnosti. To je přibližně doba, kdy u nás začaly vznikat první šachové kluby, a hra byla povýšena na profesionální úroveň, můžeme ji nazývat sportem. V průběhu vývoje se v naší zemi objevilo mnoho vynikajících šachistů, s některými z nich Vás blíže seznámím. A nakonec se pokusím přiblížit, jak jsme na tom ve světě teď. Jsem si vědoma, že nedokážu zachytit veškeré informace, jak jsem již psala na začátku, jedná se o stručnou historii – vybrala jsem tedy momenty, které mě osobně přijdou jako nejdůležitější. Podíváme se, jakou náročnou cestu musel vývoj ujit, aby se dostal do dnešní doby – profesionální celosvětová úroveň. Kdo by to byl řekl, že zrovna u nás budeme mít po německé Bundeslize druhou nejsilnější soutěž družstev na světě - extraligu dospělých?

To bylo něco málo k úvodu a co očekávat. Než se do toho pustíme, přidám ještě poslední myšlenku, od velké hvězdy, německého šachisty Dr. Tarrasche: *„Vždy mi bylo trochu líto člověka, který nerozumí šachům, právě tak, jako člověka, který nikdy nepoznal lásku. Šachy tak jako hudba a jako láska dokáží učinit člověka šťastným.“*

2. Šachy – hra královská

Šachy jsou deskovou strategickou hrou. Hrají proti sobě 2 hráči a mají kameny bílé a černé. První táhne bílý. Soupeři se střídají po tahu. Cílem hry je dát soupeři „mat“.

V průběhu hry dochází k mnoha zajímavým situacím a soupeři se snaží jeden druhého přechytračit. Dochází k zabírání důležitého prostoru, omezování soupeřových figurek, nastražování léček a různých pastí. Intelektuálové si v této hře přímo libují. Hra má sportovně-umělecký charakter. Pořádají se turnaje a zápasy. Týmů hrají proti sobě v ligových soutěžích. V šachu je zažitá kultura s perfektním systémem. Šachové partie se stávají uměleckým dílem pro další generace a šachisté umělci, kteří vymýšlí a objevují stále nové možnosti a plány.

Šachy vedou k respektu k soupeři a vzájemné cti. Pomáhají utvrzovat v šachistech hodnoty jako je spravedlivost a férovost. Trénují systematičnost, analýzu, cílevědomost a vůli. A asi největší možný přínos je ten, že rozvíjí náš mozek. Schopnost propočítávat varianty je přímo úměrná schopnosti mozku udržet v paměti množství pozic a vzájemně je porovnávat. Další úžasné schopnosti našeho mozku jako je paměť a logika jsou šachem přímo vytrénovány na nadprůměrnou úroveň. Mozek má nekonečné možnosti a šachem se krásně rozvíjí.

Ve hře není žádné omezení. Dají se hrát kdykoliv, kdekoliv a s kýmkoliv. Ráno, večer, doma, u moře, v letadle, žena proti muži, vnuk s dědečkem, otec se synem, bratr se sestrou. Základy je možné naučit jak od útlého věku 4 let, tak v důchodovém věku – i v 80 letech. Jediné co nám ke hře stačí, jsou šachovnice, figurky a soupeř. A ani tu šachovnici v některých případech nepotřebujeme, můžeme hrát tzv. naslepo. Prostě si v hlavě šachovnici představíme a hrajeme, představujeme si figurky, kam jdou. Až tak dobře mají šachisté vyrytou šachovnici do hlavy. V šachové hře rozhoduje znalost hry, zkušenost soupeře a od určité úrovně i intelektuální úroveň. Lidé s vyšším IQ mají v šachu výhodu. Když svůj talent ale nerozvinou, jejich potenciál se nenaplní a i průměrně nadaný člověk porazí génia díky systematickému tréninku a přesnějšímu pojetí hry. Šachy jsou něčím víc než jen hrou. Učí nás pracovat s psychikou, s intelektem, se sebou samým. Žádná hra není natolik dokonalá v tolika oblastech jako tato. V šachách existuje naprostá spravedlnost, každý dostane to, co si zaslouží. Pokud trénujete, bude se Vám dařit. Pokud ne, nebude se dařit. Zkratky neexistují. Jenom tvrdá a poctivá práce. A ta odměna - prestiž, zlatá medaile,... stojí za to.

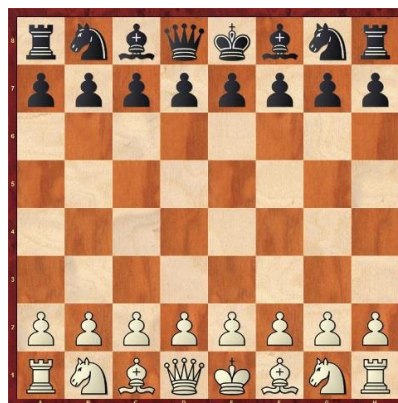
Královská hra má svoje pravidla. Ty jsou velice jednoduchá. O výsledku partie rozhodují schopnosti obou hráčů, kdo koho dokáže přehytračit. Vynikající knížkou pro začátečníky je kniha od Karla Plisky – Učebnice šachu pro samouky – Začátečníci.

2.1. Šachovnice

Souboj probíhá na hracím poli jménem šachovnice, které má 64 polí. 32 z nich jsou bílá a 32 dalších jsou černá. Šachovnice jsou většinou ze dřeva. Každé pole na šachovnici má svůj popis. Dole jsou písmena a na stranách jsou čísla, popis pole je kombinace písmena na řadě a čísla na sloupci. Například a1, b2, ... První pole na e-sloupci je pole e1. Osmé pole na e-sloupci je pole e8. Na šachovnici jsou řady – 1., 2., 3.,... řada, sloupce - a, b, c, sloupec a diagonály – a1-h8, a8-h1. Šachovnici zobrazíme na šachovém obrázku = diagramu.

8	a8	b8	c8	d8	e8	f8	g8	h8
7	a7	b7	c7	d7	e7	f7	g7	h7
6	a6	b6	c6	d6	e6	f6	g6	h6
5	a5	b5	c5	d5	e5	f5	g5	h5
4	a4	b4	c4	d4	e4	f4	g4	h4
3	a3	b3	c3	d3	e3	f3	g3	h3
2	a2	b2	c2	d2	e2	f2	g2	h2
1	a1	b1	c1	d1	e1	f1	g1	h1
	a	b	c	d	e	f	g	h

Obr. č. 1 notace

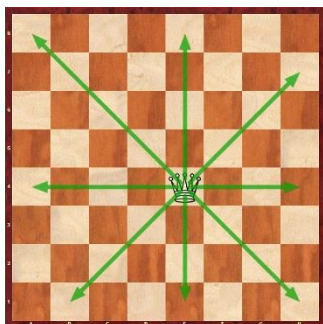
Obr. č. 2 šachový diagram,
ukazuje základní postavení

2.3 Figurky a jejich pohyb

Bílý má 16 figurek a černý také. Každý má na začátku k dispozici figurky: 1x Král, 1x Dáma, 2x Věž, 2x Střelec, 2x Jezdec, 8x pěšec. Zápis vypadá takto: král = K, dáma = D, věž = V, střelec = S, Jezdec = J, pěšec bez písmene.

Např. na obrázku č. 2 stojí věž na a1 = Va1, jezdec na b1 = Jb1, střelec c1 = Sc1, dáma na d8 = Dd8, král e8 = Ke8, na polích a2, b2, c2, d2, e7, f7, g7, h7... stojí pěšci. Sloupce a-d (od dámy vlevo) nazýváme dámské křídlo, sloupce e-h (od krále vpravo) nazýváme královské křídlo. Nejcennější figurkou je samozřejmě král, kterému chceme dát mat. Hodnota dalších figur se stanoví jako násobek pěšců. Pěšci mají hodnotu 1. Střelec i jezdec se vyrovná 3 pěšcům, tedy 3. Věž se vyrovná 5 pěšcům. 2 věže jsou jako 2x5 a už jsou silnější než dáma za 8. Střelec a jezdec 3+3=6 je tedy silnější než věž. Vždy záleží na konkrétním rozestavení, jak

se říká, výjimka potvrzuje pravidlo, ale orientačně se můžeme dopočítat, co je výhodnější, které figurky za co měnit a které si zase nechat – tomu říkáme strategie.

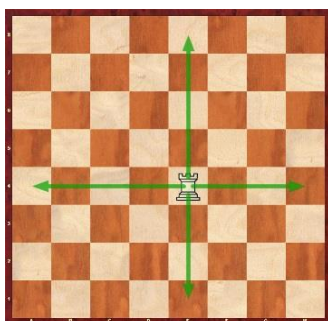
Obr. č. 3, pohyb dámy

Dáma může do všech stran libovolně polí. Má proto největší hodnotu a je nejobávanější figurkou.

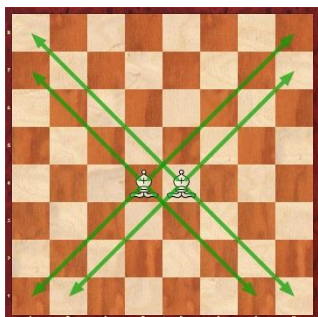
Obr. č. 4, pohyb krále

Král může také do všech stran, ale jen o jedno pole. Jednou za partii může táhnout o dvě políčka – tomu říkáme „rošáda“, viz obr. č. 9

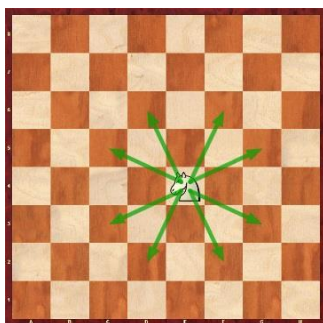
Obr. č. 5, pohyb věže

Věže mohou hrát po sloupcích a řadách libovolně polí. Jsou hned po dámě nejsilnější figury na šachovnici.

Obr. č. 6, pohyb střelců

Střelci mohou hrát diagonálně do všech stran. Každý má jednoho bělopolného a jednoho černopolného střelce. Oba se nikdy nepotkají, ale spolu se vzájemně doplňují.

Obr. č. 7, pohyb jezdce

Jezdci mohou přeskakovat figurky vždy na pole, které je podle písmene „L“ od jejich pole. Je to jediná figurka, kterou v zahájení můžeme vyvinout jako první – může přeskočit pěšce. Zajímavostí je, že pokud stojí na bílém políčku – může skočit pouze na černé, nikdy ne na tu samou barvu kde je teď.

Obr. č. 8, pohyb pěšce

Pěšci tahají dopředu, ale vezmou jinou figurku diagonálně. Na obrázku může bílý pěšec sebrat věž na a5 a nebo postoupit na pole b5. Pěšec v základním postavení může jít buď o jedno, nebo o dvě pole dopředu. Když jednou táhne, může pouze o jedno pole.

Dojde-li pěšec na poslední řadu, může se z něho stát jakákoliv figura, dochází k takzvané „proměně pěšce“ – v dámu, věž, střelce, jezdce. V našem případě dojde pěšec na e8 a na pole e8 dosadí figurku dle výběru. Existuje v šachu speciální tah pěšcem, který se jmenuje braní mimochodem. Je-li pěšec na 5. řadě a soupeřův pěšec jde o 2 pole ze základního postavení, může ho pěšec sebrat tak jako by šel o jedno pole na 6. řadu. V pozici diagramu napravo – půjde-li černý pěšec z g7 na g5, může ho bílý sebrat jako by šel na g6 a na toto pole pak přemístí svého pěšce.

Obr. č. 9, malá a velká rošáda

Dalším speciálním tahem je takzvaná „rošáda“, kdy král jde o 2 pole k věži a ta ho přeskočí na druhou stranu. Celý manévr má za cíl schovat krále na bezpečnější pozici. Bílý král má možnost udělat malou rošádu a dát krále z e1 na g1 a věž z h1 na f1. Černý již tuto možnost využil a má krátkou rošádu. Bílý také může udělat dlouhou rošádu a dát krále z e1 na c1 a věž z a1 na d1.

2.4 Mat, šach, pat

Šach mat/mat znamená, že je černý král napaden a nemá jiný tah – nemůže se schovat, představit před krále ani sebrat figurku, která ho napadá - nelze tedy zabránit vzetí krále. Na diagramu je příklad matu. Bílá dáma napadá černého krále a je krytá střelcem, nelze vzít. Černý nemůže tahem podle pravidel zachránit krále. Partii vyhrál bílý. Značíme 1-0, když vyhraje černý, 0-1.

Obr. č. 10, bílý dal mat

Napadení krále se říká šach. Král v šachu musí svojí situaci okamžitě řešit, musí útočící figurku vzít, ustoupit s králem, anebo představit před krále svojí jinou figurku. Pokud by na obrázku č. 11 nestál střelec na c4, ale například na b5, mohl by černý dámu sebrat. Je tedy důležité mít krále co nejlépe zabezpečeného. Výraz „dostat někoho do šachu“ pochází přímo ze hry.

Má-li jeden z hráčů hrát a nemá přípustný tah, vzniká situace, které se říká pat a znamená to okamžitou remízu. Remíza se značí 0,5 – 0,5. Remíza může vzniknout opakováním pozice například věčným šachem, kdy šachovaný král nemůže utéci ze šachů. Na remíze se mohou hráči také domluvit. Existují remízové pozice, kdy ani jeden z hráčů nemůže partii vyhrát. Například král proti králi. Partie je automaticky také remíza.

Ukončení partie: hráč zvítězí matem, vyhraje na čas, soupeř se vzdá, hráč vyhraje kontumačně (soupeř nedorazí včas na partii nebo mu zazvoní mobil, pravidla přísně zakazují mobil u partie) nebo partie skončí dohodnutou nebo povinnou remízou.

2.5 Čas

Na každou partii je přesně stanovený čas. K měření času se používají šachové hodiny, se 2 ciferníky. Každý z ciferníků patří jednomu z hráčů a má ukázat, kolik má času k dispozici. Dojde-li mu čas, prohraje, „spadne na čas“, jako kdyby dostal mat. Vážné partie se nejčastěji hrají tempem 1,5 h na 40 tahů a pak rozhodčí přidá 0,5h + 30s po celou partii za každý tah. Mají-li toto tempo oba hráči, partie může trvat i 6,5 hodiny. Střední, takzvané

rapidové tempo dává každému ze soupeřů 15-30 minut a bleskové tempo je 3-5 minut. Tempo je stanovené vždy před turnajem podle typu, viz kapitola 2.8. Šachové soutěže.

Obr. č. 11 Moderní šachové hodiny

№	№	№	№	№	№
1		21		41	
2		22		42	
3		23		43	
4		24		44	
5		25		45	
6		26		46	
7		27		47	
8		28		48	
9		29		49	
10		30		50	
11		31		51	
12		32		52	
13		33		53	
14		34		54	
15		35		55	
16		36		56	
17		37		57	
18		38		58	
19		39		59	
20		40		60	

Obr. č. 12 Partiar

Partii zapisujeme do partiáře. Partiáře vybírají rozhodčí a kontrolují správnost zápisu, výsledek partie a podpis soupeře. Rozhodčí může hráče napomenout, popřípadě zkontumovat partii (sebrat mu bod) za nečitelný zápis. Zapsaná partie si můžeme kdokoliv přehrát. Sehrané partie minulosti se nejčastěji ukládají v šachové databázi, tzv. Mega Database. V této databázi nalezneme zhruba 7.000.000 partií, které se kdy sehrály. První partii v databázi mám nahranou z roku 1475. V databázi naleznete jakéhokoliv pokročilejšího šachistu, např. i mé partie. Databázi zpracovává německý šachový program Chessbase¹. V programu partie můžeme přehrávat, rozebírat, zjišťovat novinky, ukládat do budoucnosti. Je to cenný pomocník pro další rozvoj.

2.6 Šachový rating a tituly

Šachový rating se nazývá zkráceně „Elo“.² Elo je číslo, které udává sílu hráče. Všichni začínají na hodnotě 1000 a postupně si uhrávají další body, které se podle výsledků sčítají a odčítají. Výhrou nad stejně silným soupeřem získáme 10 bodů. Výhrou nad výrazně slabším získáme cca 2 body. Výhrou nad výrazně silnějším získáme cca 18 bodů.³ Vše přesně vypočítává Česká federace a mezinárodní FIDE federace. Body se odečítají po prohře nebo remíze s výrazně silnějším soupeřem. Po skončení turnaje to může vypadat takto – viz níže tabulka č.1. První sloupec je barva figurek, poté jméno soupeře, jeho titul, rating soupeřů, národnost soupeřů, výsledek partie, počet partií, celkový rozdíl tabulkového výsledku a

¹ ChessBase 13. Mega Database 2017.

² VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 86, Elo

³ Z šachových tréninků s FM Lubošem Roškem, 3. 5. 2018

reálného výsledku, koeficient, a v posledním sloupečku je rozdíl + a – do ratingu. Celkový počet připsaných bodů je 39,45.

Vlckova, Katerina Total change: 47.70

NIKI open Nachod 2013		Nachod	CZE	2013-06-29							
Rc	Ro	w	n	change	K	K*chg	Game				
2061	1839	4.50	8	2.63	15	39.45					
☐	Piza, Vlastimil	f		2239 *	CZE	0.00	1	-0.08	15	-1.20	
☐	Horak, Ales			1977	CZE	0.50	1	0.19	15	2.85	
☒	Koci, Ladislav			1966	CZE	0.50	1	0.17	15	2.55	
☐	Gogela, Jan			1957	CZE	1.00	1	0.66	15	9.90	
☐	Szucs, Matyas			2001	CZE	0.50	1	0.21	15	3.15	
☒	Tesar, Jan			2094	CZE	1.00	1	0.81	15	12.15	
☒	Horak, Jiri			2196	CZE	0.00	1	-0.11	15	-1.65	
☐	Kozusek, Daniel			2055	CZE	1.00	1	0.78	15	11.70	

Tabulka č. 1 výtažek z šachového turnaje NIKI Open Náchod, Kateřina Vlčková (Rošková)

Výše ratingu ukazuje výkonnostní třídu - hodnocení. Je zde vidět, že titul mistra získá hráč po dosažení ratingu 2300. Na titul mezinárodního mistra je třeba splnit podmínek víc.

Mezinárodní tituly – uděluje FIDE organizace			
Zkratka	Titul	Ratingová podmínka	Další podmínky
GM	Grandmaster	2500+	3x2600 výkon
IM	International Master	2400+	3x2450 výkon
FM	FIDE Master	2300+	Registrace u FIDE
Národní tituly – uděluje Šachový svaz ČR			
Zkratka	Titul	Ratingová podmínka	Další podmínky
M	Mistr	2300+	
KM	Kandidát mistra	2100+	
1. vt	1. výkonnostní třída	1900+	
2. vt	2. výkonnostní třída	1550+	

3. vt	3. výkonnostní třída	1250+	
4. vt	4. výkonnostní třída	1100+	
5. vt	bez výkonnostní třídy	1000+	

Tabulka č. 2 tituly a ratingy

GM – Grandmaster = mezinárodní velmistr nebo **WGM** - Woman Grandmaster = mezinárodní velmistryně. Je to nejvyšší titul v šachu a mluvíme o profesionálním hráči. V ČR je velmistrů málo (velmistryň ještě méně) a trvá celé roky, než se další vytrénují. Musejí splnit hranici ratingu 2500. U žen je kritérium nižší, 2400, protože jich je méně. Pokud si žena dokáže vybojovat mužský titul, je o to cennější. U nás nemáme historicky ani jednu hráčku, která by mužský titul oficiálně vybojovala. Jediná žena, která hranici nejspíše překonala, byla Věra Menčíková, bohužel v té době ještě tituly nebyly. Pro získání titulu je nutné splnit několik dalších kritérií, aby byl výkon uznatelný. Titul platí doživotně.

Existuje ještě neoficiální pojem „supervelmistr“ pro hráče, kteří ve světovém žebříčku protnou hranici ratingu 2700. V ČR se toto podařilo pouze velmistrům Davidovi Navarovi, Viktorovi Lázničkovi a Sergeji Movsesjanovi. Na světě je supervelmistrů kolem 50 a těch, kteří tuto hranici protнули a pak spadli pod ní je dalších cca 50. V české extralize letos hrálo 15 supervelmistrů. Byli to: Movsesian, Navara, Láznička, Rodstein, Shirov, Korobov, Ponomariov, Najer, Harikrisna, Sasikiran, Wang Hao, Wojtaszek, Vitiguov, Ragger, Duda, Matlakov.⁴

IM – International Master = mezinárodní mistr nebo **WIM** - Woman International Master = mezinárodní mistryně. Je to druhý nejvyšší titul a ukazuje profesionalitu daného hráče. Hráč, který chce získat titul IM, musí mít rating přes 2400 bodů, pro ženy je hranice 2250 bodů. Jediná hráčka historicky, která tohoto titulu dosáhla je Jana Jacková. Titul platí doživotně.

FM – Fide Master = fide mistr nebo **WFM** - Woman Fide Master = žena fide mistr. Je to třetí nejvyšší titul, je to začátek profesionálního hráče. Pro FM je zapotřebí dosáhnout

⁴ Soutěž « Šachový svaz České republiky. *Šachový svaz České republiky* [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <<http://www.chess.cz/soutez/2013/>> a

Databáze ŠSČR - Soutěže družstev. Archivní databáze. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <<http://souteze.chess.cz/db/soutez.php>>.

hranice ratingu 2300, pro ženy 2150. Přesná pravidla pro získání norem – titulů jsou nalezeni na stránkách FIDE organizace. Titul platí doživotně.⁵

2.7. Šachové soutěže

Soutěže dělíme na jednotlivce a družstva. Turnaje jednotlivců mívají nejčastěji 9 kol (partií) a vítězem je ten kdo má nejvíce bodů. Často jsou i turnaje na více kol, ale musí být tomu upravený čas na rozmyšlenou, aby se stihl v jednom dni dohrát. Dříve se hrálo třeba i na 19 kol, viz historie. V šachových turnajích je nejčastější systém v nasazování hráčů tzv. „Švýcarský systém“. Tento systém umožňuje to, že silnější hrají spolu a slabší hrají také spolu. Vše se řídí podle uhraných bodů a zohledňuje střídání barev. Výhodou je to, že vyhraje ten nejlepší, protože v průběhu turnaje hraje stále s těmi nejlepšími. Dám příklad: Hrají turnaj 1. kolo a vyhraju. Další 3 hráči také vyhrají a jsme 4, co máme 1 bod. Hrajeme mezi sebou a já zase vyhraji a mám 2 body a z druhé dvojice jeden vyhraje a má také 2 body. Hrajeme tedy spolu a já zase vyhraji a mám 3 body a vedu turnaj. Systém mi najde hráče, který má nejvíce bodů hned po mě a ještě jsem s ním nehrál a tak to jde dál a dál až do posledního kola. Po posledním kole se sečtou výsledky a ten co má nejvíce bodů vyhrává turnaj. Často se stává, že vícero hráčů má stejně bodů. Rozhoduje pak pomocné hodnocení. Pomocná hodnocení jsou nejčastěji následující: Součet bodů soupeřů, vzájemná partie, průměrný rating soupeřů. Každý pěkně spravedlivě skončí na místě, které si zaslouží. Soutěže se dále mohou hrát systémem „každý s každým“ – většinou uzavřené mistrovské nebo vyřazovacím způsobem. Nejdůležitější turnaje jsou následující:

1, Mistrovství Čech a Mistrovství České Republiky – Ti nejlepší hrají mezi sebou ve všech věkových kategoriích. Často je nutné vyhrát kvalifikaci (přebory).

2, Mistrovství Evropy a světa – Ti nejlepší z jednotlivých zemí hrají mezi sebou ve všech věkových kategoriích, kvalifikace je nejčastěji přes 1. / 2. místo na MČR.

2, Mezinárodní šachové turnaje – mohou hrát naši hráči i hráči jiných států. V Královéhradeckém kraji to jsou turnaje open Náchod a open Hradec Králové.

⁵ Handbook. *World Chess Federation - FIDE* [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:<<https://www.fide.com/fide/handbook.html?id=198&view=article>>.

3, Uzavřené mistrovské a velmistrovské turnaje – nejvyšší úroveň turnajů, hráči hrají systémem každý s každým. Je nutné splnit náročné podmínky, anebo platit vysoké startovné. Pořadatelé garantují splnění podmínek pro zisk normy mezinárodního mistra nebo velmistra.

4, Jednodenní rapidové a bleskové turnaje – hraje se pro zábavu, nijak vážně se to nebere.

Divácky zajímavé jsou také exhibiční zápasy třeba na 6 partií. Jednou ročně pořádají zápas mezi Navarou – naší šachovou jedničkou v ČR a nějakým zahraničním velmistrem. Naposled to byl v lednu 2018 Wei Yi⁶, čínský velmistr, to se konalo v Číně. V Praze 2010 pamatuji zajímavý zápas Navara – Judita Polgárová⁷

Nejsledovanější akcí je zápas o titul mistra světa. Stávající mistr světa hraje s vyzyvatelem na 12 partií vážným tempem. Teď se blíží zápas Magnuse Carlsena a vyzyvatele Fabiana Caruany. V listopadu budou hrát v Londýně 12 partií a už teď se na to těší celý šachový svět. Caruana mohl vyzvat Carlsena proto, že vyhrál turnaj kandidátů, což je nejdůležitější turnaj jednou za 2 roky. V turnaji kandidátů hraje 8 nejlepších hráčů na světě každý s každým na 2 partie a celkem je tedy 14 kol. Do turnaje kandidátů se lze dostat několika způsoby:

1 místo – poražený z minulého zápasu s mistrem světa

2 místa – 2 nejlepší na světě na rating

2 míst – 2 nejlepší v bodování velké ceny FIDE, série turnajů a za vítězství jsou body

2 místa – 2 nejlepší ze světového poháru, turnaj, kde ze všech států na světě hrají ti nejlepší (pravidelně hraje David Navara)

1 místo – divoká karta pro hráče za zásluhy⁸.

Další možnou disciplínou je tzv. korespondenční šach, někdy též nazývaný „šach na dálku“ či moderně „koršach“. Je to označení pro hraní šachu formou dálkové komunikace. Časový limit na jednu partii se počítá na dny a hráči smějí při hře využívat veškeré formy podpory, tj. mohou např. nahlížet do literatury, radit se s dalšími osobami, analyzovat

⁶ Více na blogu Davida Navary. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL:<<http://www.blog.praguechess.cz/index.php?blog=navara&orderby=271849&strankovani=0>>

⁷ Stránky pořadatele, Pražská šachová společnost. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL:<<http://www.praguechess.cz/index.php?modul=&akce=&orderby=1614&strankovani=1286&zobrazeni=ano&langue=cs>>

⁸ Ze soustředění talentované mládeže Královehradeckého kraje vedené FM Lubošem Roškem, 12. 5. 2018

za pomoci počítačů apod. Výsledný tah, který chce hráč zahrát, většinou odesílá poštou. Dříve byla tato varianta velmi rozšířená, dnes už se prakticky nepoužívá.⁹

Nejznámější soutěží družstev je šachová Olympiáda, kde ze státu federace vyberou ty nejlepší a Ti hrají mezi sebou. Další uznávanou soutěží je Evropský klubový pohár. Ten nejlepší oddíl z ČR reprezentuje na evropském poháru. Je to velice prestižní soutěž a v roce 2013 ji vyhrál oddíl Nový Bor¹⁰.

1, Extraliga – nejvyšší soutěž, hrají všichni špičkoví hráči z ČR + mnoho profesionálů ze zahraničí. Většina hráčů má tituly GM, IM. Máte možnost se setkat s těmi nejlepšími z nejlepších, je to velká šachová událost. Naše česká extraliga je druhá nejsilnější soutěž v Evropě. Dlouhodobě nejsilnějším oddílem je Nový Bor.¹¹

2, 1. Liga – zde posily z ciziny nejsou tak časté, tak hrají hlavně čeští špičkoví hráči. Hráči mohou hrát i více soutěží. Často kombinují Extraligu a 1. Ligu. Hrají zde GM, IM, FM.

3, 2. liga – v druhé lize potkáme hráče s titulem FM a pak kandidáty mistra a 1. vt.

4, Krajský přebor – Každý kraj má svůj krajský přebor kde hraje většina hráčů z kraje.

5, Krajská soutěž – zde se bojuje o krajský přebor, hráči 1.vt, 2.vt, 3.vt.

6, Regionální přebor – nejnižší soutěž, dříve okresní přebor.¹²

2.8. Šachová strategie

Šachová partie se v základu dělí na 3 fáze – zahájení – střední hru a koncovku.

⁹ Sdružení korespondenčního šachu v republice. Korespondenční šach. [online]. [cit. 2018-06-25]

URL: <<http://skscr.cz/korespondenci-sach/>>

¹⁰ Nový Bor zaskočil šachový svět a stal se nejlepším týmem Evropy — Ostatní — ČT sport — Česká televize. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <<https://www.ceskatelevize.cz/sport/ostatni/247844-novy-bor-zaskocil-sachovy-svet-a-stal-se-nejlepsim-tymem-evropy/>>

¹¹ Chess-Results - Extraliga 2017/2018. *Server Chess-results.com - Homepage* [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <<http://chess-results.com/tnr299699.aspx?lan=5&art=0>>

¹² Databáze ŠSČR - Soutěže družstev. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <<http://souteze.chess.cz/db/soutez.php>>

Zahájení – v první fázi se obě strany snaží zabrat co nejrychleji co nejvíce prostoru, vyvinout co nejvíce figur a zabezpečit krále. Počáteční fázi si hráči mohou připravit doma u počítače, říkáme tomu „teorie zahájení“. A tady je to krásné na historii, zde jsou důležití celosvětoví hráči z minulosti. To co známe teď, víme díky tomu, že tito hráči v minulosti dané zahájení hráli, zkoumali, analyzovali a sdíleli s ostatními. Oni to museli vymyslet. My už jenom opakujeme. A protože byli prvními nebo nejčastěji hracími, tak se pojmenovalo podle nich, např. Aljechinova obrana, Grünfeldova indická obrana, Najdorfova varianta, Rétiho hra, atd...¹³

Střední hra – v této fázi přemýšlíme co dál. Figurky jsou připraveny na boj, král je v bezpečí, každý hráč zabral figurkami, co mohl. Střední hra je nejtěžší a nejzajímavější částí šachové partie. Velmistři vymysleli plány, podle kterých je nejlepší hrát danou pozici (obsadit věžemi volný sloupec, jezdec patří do centra šachovnice, ne na kraj, izolovaný pěšec, atd...) a my po nich myšlenky opakujeme a vylepšujeme. Byli to průkopníci. Abychom se stali dobrými šachisty, musíme studovat partie klasiků – velmistrů. Střední hra trvá cca 20-40 tahů.

Koncovka – v této fázi, pokud k ní dojde, zůstává na šachovnici málo figurek. Opět, mistři z minulosti vymysleli principy, podle kterých se mi teď můžeme řídit – např. Philidorova obrana ve věžové koncovce.

Strategií tedy je pochopit vzájemně prolínající se fáze hry. Nejlepší hráči na světě hrají skvěle všechny fáze hry. Zahájení mají perfektně připravené a obehnané, střední hře rozumí a vědí co je potřeba a v koncovce realizují i tu nejmenší převahu. Silní hráči mají na dobré úrovni vše, protože vědí, že vše se počítá. Zahájení mohou trénovat přehráváním si partií velmistrů a čtením jejich poznámek proč co hráli. Střední hru mohou také trénovat z partií velmistrů a z analýzy vlastní partií. Kombinační motivy mohou trénovat z takzvaných diagramů. To jsou šachové obrázky s úlohou, kde výsledkem je získání figurky nebo mat. Koncovky mohou trénovat tak, že si budou analyzovat pozice s opakujícím se poměrem materiálu. Například Král + pěšec proti Králi je tou nejzákladnější typovou koncovkou. Vše je v knížkách, je na každém co nastuduje a pochopí. Tréninkový plán vedou zkušené mistři, kteří vědí co je zrovna to důležité. V šachu platí pravidlo: „poučit se z chyb“ dvojnásob. Můžete se totiž poučit z chyb velmistrů.

¹³ Seznam šachových zahájení – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25].
URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_%C5%A1achov%C3%BDch_zah%C3%A1jen%C3%AD>

2.9. Šachové federace, svazy, oddíly

Největší a nejdůležitější je mezinárodní šachová federace FIDE. FIDE sdružuje další šachové federace a tím tvoří šachový svět jeden celek. Byla založena v Paříži 20. 7. 1924. Pro hráče je důležitá tím, že počítá rating, dohlíží na turnaje, všude ve světě funguje systém stejně. Dále FIDE uděluje mezinárodní tituly. Spolupracuje se svazy, celkem 185 národních asociací.

Obr. č. 13 znak FIDE

Obr. č. 14 znak Šachového svazu ČR

Šachový svaz České republiky je hlavním orgánem ČR (dále ŠSČR). Pod svaz spadají krajské svazy a pod ně oddíly. Úkol svazu je zajistit turnaje a ligy u nás. Dále svaz investuje do rozvoje mládeže. V ČR běží spousta projektů, jak šachy zpřístupnit mladým.

Svaz se dělí do 14 krajů (1 je Praha). Jednotlivé krajské svazy mají své vlastní výkonné výbory, které se zaměřují na turnaje a soutěže družstev, na rozhodčí, na trenéry, na mládež a na administrativu (sekretariát). Všechny oddíly mají svého předsedu, místopředsedu, hospodáře, členy. K 31. 12. 2017 jsme měli 35002 členů, z toho 9330 mládeže. Řada těchto členů je ale tzv. vyřazených – jsou v databázi ještě 10 let, kdyby se vrátili, aby měli stejné elo. Celkem máme 515 oddílů. K 1. 6. 2018 prošlo registrací pro rok 2018 18.479 členů, z toho 12.732 s platnou registrací (platicích či dříve tzv. aktivních).¹⁴

Česká Republika je v šachu 16. nejlepší země na světě. Historicky máme registrováno celkem: 35 GM, 77 IM, 144 FM, 8 WGM, 13WIM, 16WFM ¹⁵

2.10. Šachová kultura

Pod šachovou kulturou si představme znalosti a vědomosti, které přímo nesouvisí s šachovou partií jako takovou. Šachové oddíly mají své pravidelné tréninky. Hráči se scházejí a hrají mezi sebou. Hra je baví a naplňuje. Jsou pak lépe připraveni na ligové zápasy. Šachisté

¹⁴ Šachový svaz ČR – předseda Viktor Novotný. Dotazník dne 16. 6. 2018.

¹⁵ FIDE Advanced players search. *FIDE Chess ratings* [online]. [cit. 2018-06-25]. Zapotřebí vyhledat. URL: <<http://ratings.fide.com/advseek.phtml>>

vydávají šachové časopisy, přispívají do novin, píší knihy, vedou šachové servery. Vše je zaměřené na šachy, takže to ostatní šachisty baví. Šachové celebrity hrají někdy také exhibiční zápas na více šachovnicích najednou. Říká se jim „šachová simultánka“¹⁶. Někteří velmistři umí sehrát i 40 partií najednou. Ti nejlepší umí sehrát simultánku naslepo. Záleží na síle soupeřů a na čase, který je k dispozici. Jednou za rok jsou vyhlášeni pořadatelé, trenéři a další významní lidé za přínos šachu. Vyhláší šachový svaz ČR. Také jsou vyhlášeny nejlepší partie, hráči, oddíly. Pořádají se šachová soustředění pro talentované šachisty nebo šachové tábory se zaměřením na šachy. Šachových akcí je stovky.

Pod kulturou šachu si lze představit i šachistu, který analyzuje svojí partii po dohrání se soupeřem. A ostatní šachisté mu k tomu dávají rady, co a jak měl kde zahrát. Šachoví trenéři trénují svoje svěřence. Ti zase plní úkoly, řeší úlohy a snaží se na turnajích. Všechny turnaje mají online přenosy. Nemusím být u partie a na internetu vidím živý přenos. V dnešní době má svoje místo počítač a šachy na počítači. Dá se hrát online na internetu. Můžeme si zahrát proti počítači. Počítače jsou dnes už silnější než lidi. Mohou nám tedy v různých pozicích poradit. Profesionální šachisté používají počítač denně k analýzám a přípravám na soupeře. Všechny partie z klasického šachu mají šachisté uloženy v mezinárodní databázi, která jde stáhnout, anebo koupit. Můžeme se nechat inspirovat od nejlepších hráčů na světě z jejich partií.

Tedy byste měli v základech rozumět šachovému světu. Takto to vypadá dnes. Na dalších kapitolách se dozvíte, jak se to do dnešní podoby dostalo.

¹⁶ Viz Simultánka – Wikipedie [online]. [cit. 2018-06-25]
URL:< <https://cs.wikipedia.org/wiki/Simult%C3%A1nka>>

3. Světové dějiny šachové hry

3.1 Období do prvního oficiálního mistra světa

Ve světě se šachy poprvé objevily v Indii už před 2 tisíci lety s názvem „čaturanga“, kde se vojsko skládalo ze čtyř figur: pěchoty, jízdy, slona a válečného vozu. Což lze svým způsobem nazvat jako předobraz dnešních pěšců, jezdců, střelců a věží. Ke hře se používaly hrací kostky. Druhý předchůdce se nazýval „šatrandž“¹⁷ a vznikl v Persii, první zmínky o této formě nalézáme okolo roku 600 n. l. Šatrandž se už silně podobal našemu šachu, avšak dvě figury měly zcela odlišný chod: slon neboli alfil (dnešní střelec) „skákal“ šikmo ob jedno políčko a vezír (dnešní dáma) byla nikoli nejsilnější, ale naopak nejslabší figurou: chodila pouze o jedno pole a ještě k tomu pouze šikmo! A právě revoluční změnou pohybu těchto dvou figur vznikly dnešní šachy (což se stalo přibližně v 2. pol. 15. století).¹⁸

V Evropě jsou první zmínky o šachu z Itálie 16. – 17. století. První herní styl se nazýval „Italská škola“, který byl typický rychlým vývinem figur, útokem na krále formou obětí a rychlým matem. Tento styl v sobě neměl tolik strategii a plán. Byl však velice efektivní a uchovalo se spoustu krásných kombinací. Partie začínaly tahy 1. e4-e5 2. Jf3-Jc6 3. Sc4-Sc5 a to je jedno z nejstarších zahájení zvané Italská hra. Střelec z c4 útočí na nejslabší pole u krále f7 a střelec z c5 dělá to samé a útočí na f2. Metody obrany těchto polí se s postupem času vyvinuly a boj se přenáší do střední hry, která je hodnocena jako vyrovnaná pro obě strany. Je velice zajímavé, že dnešní super velmistři volí právě toto zahájení kvůli stále neprobádané a velice zajímavé střední hře, kde ani ty nejlepší počítače dnešní doby neumějí zahájení vyvrátit. Další zahájení, které zde vzniklo, nese název Sicilská obrana a také svojí kvalitou uchovalo dodnes. Hlavním představitelem Italské školy byl Giocachino Greco.¹⁹

¹⁷ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 63, čaturanga a 375 šatrandž

¹⁸ KAŇOVSKÝ, David. *Šachová kultura aneb šachy jako umění v umění*. Přednáška pro MČR mládeže 2012 v Koutech nad Desnou. Kouty nad Desnou, 2012. [online]. [cit. 2018-06-25]
URL:<http://files.sachystonava.webnode.cz/200000487-857e9876fc/sachova_kultura.pdf>

¹⁹ Garry Kasparov – Moji velcí předchůdci. Praha, 2005. Str. 9, 17-19.

3.1.1 Gioacchino Greco 1600 – 1634

Greco byl italský šachový mistr a první šachový profesionál.²⁰ Jeho přínos byl hlavně v oblasti zahájení a útoku, kde doslova vynalezl ty nejučinnější systémy. Významně obohatil teorii zahájení a jednoduše přehrával všechny své soupeře. Používal systémy jako Italská hra (1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sc4 Sc5), Vídeňská hra (1. e4 e5 2. Jc3), a královský gambit. Tento gambitový styl hraní šachu byl založen na rychlém vývinu figur, obsazení centra a útoku na krále. Čím drtivější útok, tím hezčí partie. V tomto duchu bylo vidět množství obětí za lepší souhru figur a matového útoku. V dnešní době by si tímto stylem měli projít všichni začínající šachisté, aby dobře porozuměli, základům šachu. Tím nezákladnějším principem je dát soupeři mat. O strategický přínos se postarali další šachisté, jako byl například Philidor.²¹

3.1.2 Francois André Danican - Philidor 1726 – 1795

Philidor byl francouzský šachista, hudebník a hudební skladatel. Drtil v zápasech všechny své soupeře, vynalezl algebraickou šachovou notaci k zápisu partií a sestavil sborník se stovkou úlohových a studiových pozic. Například metoda obrany ve věžových koncovkách se jmenuje po něm – Phillidorova obrana. Stejně tak i jedno zahájení, Phillidorova obrana. 1. e4 – d6 2. d4 – Jf6 3. Jc3 – e5.²²

Philidor převyšoval své současníky natolik, že do konce svého života hrál jen tak, že dával soupeřům materiál navíc. Vydal učebnici „Analýza šachové hry“. Jako první se pokusil o systematické, vědecké prostudování zahájení a vypracování určitých obecných principů hry. Jeho prohlášení, že „Pěšci jsou duší hry.“ platí dodnes. Philidor jako první začal používat termíny jako plán hry a vše stavěl na rozmístění pěšců. I dnes jsou typické plány stanoveny podle takzvaných typových pozic a ty jsou typické právě rozmístěním pěšců. Vynalezl také pojem souhra figur. Přesněji ho popisoval jako základní princip vzájemného působení sil. Opravdové útoky se vedou spojeným úsilím mnoha figur. Vyzvedl pojem šachového centra. Vysvětlil, jak moc je důležité centrum obsadit, držet a tím podporovat manévry figur z křídla na křídlo. Byl to v té době přímo revoluční styl pojetí šachu. Philidor předběhl svou dobu o

²⁰ HORA, Vratislav. Stručné dějiny moderního šachu – kap. 1, Italská škola a Philidor. In: Československý šach, 1/1970, 11. str.

²¹ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 114, Greco Gioacchino.

²² Tamtéž, str. 287, Philidor.

více než 100 let. Na jeho učení pak navázal první mistr světa Wilhelm Steinitz. K němu se dostaneme. Během necelých 100 let po Philidorově smrti se toho ještě hodně odehrálo.

Philidor by se dal považovat jako první neoficiální mistr světa, ale nebylo v té době nijak jednoduché, aby se nějakým objektivním způsobem našel ve světě někdo, kdo je také neporažený a aby spolu sehráli zápas. Na to ještě nebyla doba. Po Philidorově smrti se v Evropě neobjevil výrazně silnější šachista. Až ve 20. letech 19. století začali vynikat francouzský generál Alexandre Louis Deschappelles 1780-1847 a spisovatel William Lewis (1787-1870). Mezi přední hráče se poté dostali jejich žáci Labourdonnais a Mac Donnell.²³

3.1.3 Louis Charles de Labourdonnais 1795-1840

Francouz Labourdonnais byl jedním z prvních šachových profesionálů, který si šachem vydělával. Vydal knížku v roce 1833 „Nejnovější nástin šachové hry“, kde jako první začal rozebírat propočít variant. Vydal první šachové periodikum na světě měsíčník „Le Palamede“ v roce 1836. Již dříve odjel do Anglie, kde všechny mistry porážel a byl vyhlášen v roce 1824 nejlepším šachistou Evropy a o 10 let později se dostal na scénu angličan **Alexander Mac Donnell** (1798-1835), který sehrál s Labourdonnaisem spoustu zápasů. Tyto zápasy předcházeli oficiálním zápasům o titul mistra světa. Vyhrál Labourdonnais 45 výher, 27 proher a 18 remíz.²⁴ Labourdonnaisovy kombinace byly založeny na pevném pozičním základě. Však je o Labourdonnaisovi známo, že prostudoval odkaz Phillidora a na něj navázal. Oba šachisté Labourdonnais a MacDonnell předčasně zemřeli.²⁵

3.1.4 Howard Staunton 1810 – 1874

Staunton byl angličan, znalec Shakespeara. Založil časopis „Chess Players Chronicle“ 1841-1854, vedl šachovou rubriku v časopise „Illustrated London News“²⁶. Zabýval se teorií zahájení. Například vymyslel gambit Stauntonův 1. d4-f5 2. e4. Vydal knihy „Chess Handbook“ 1847, sborník partií ze svých třech zápasů, sborník partií z 1. mezinárodního

²³ Garry Kasparov – Moji velcí předchůdci. Praha, 2005. Str. 9, 17-19.

²⁴ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 187

²⁵ Garry Kasparov – Moji velcí předchůdci. Praha, 2005, Str. 19-23

²⁶ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 358

turnaje v Londýně 1852 a „Chess Practics“ 1860. Vyprojektoval i skvělé „stauntonovské figury“. Zorganizoval první mezinárodní turnaj v dějinách a pokoušel se vytvořit mezinárodní šachovou organizaci. Jeho největším soupeřem té doby byl **Pierre Charles de Saint Amant** 1800-1872. Ten byl nejlepším hráčem kavárny „Regence“. Měl velkou autoritu jako šachista, obchodník a redaktor. Byl představitelem Francie na mezinárodním šachovém poli. Soubor mezi Stantonem a Amantem byl tedy považován za střetnutí dvou nejsilnějších hráčů „Starého světa“. Byla to veliká bitva mezi Anglií a Francií o šachové prvenství a o zápas byl obrovský divácký zájem. Zápas vyhrál s náskokem Staunton. +11-6=4 bylo finální skóre a partie trvaly v průměru 10h jedna. Stauntonova převaha spočívala v pochopení pozičních principů hry a tím si udržel velký odstup před svými soupeři.

Staunton poté vyhrál spoustu dalších zápasů a upevnil si pozici jedničky na světě. Staunton toužil po uspořádání mezinárodního turnaje. Rozhodl se využít příležitosti Světové průmyslové výstavy v Londýně 1851. Rozeslal pozvánky všem nejlepším hráčům Evropy. (Ostatní země v té době nebyly šachově tolik významné). Mezi přihlášenými byly Saint Amant, Kieseritsky, Löwenthal, Szen, Petrov, Jänisch, Šumov, von der Lasa, Horwitz, Mayet. Ne všichni nakonec dorazili. Von der Lasa z Německa nemohl také dorazit a nechal se nahradit málo známým šachistou Andersenem. Ten nakonec turnaj vyhrál a byl považován za novou světovou jedničku. Staunton chtěl odvetný zápas, ten se však nesehrál ze zdravotních důvodů Stauntona.²⁷

3.1.5 Adolf Andersen 1818 - 1879

Andersen se narodil ve Vratislavi. Je považován za nejlepšího hráče v letech 1851-1858 a 1860-1866. ²⁸Celý život byl profesorem matematiky a němčiny. Šachy se naučil v dětství a nastudoval dílo Philidora. Poté studoval díla dalších méně známých německých autorů a byl stále slabší než jeho němečtí kolegové např. Lasa. Studoval však dál a nastudoval díla Lewise, Walkera a zápasy Labourdonnaisa a Mac Donnella. Tím se vyšvihl na špičku a

²⁷ Garry Kasparov – Moji velcí předchůdci. Praha, 2005, Str. 23-31

²⁸ HORA, Vlastimil. Stručné dějiny moderního šachu IV – Romantismus XIX. Století. In: Československý šach 4/1970, str. 36.

byl své doby nejlepší na světě. Jeho styl je plný úžasných kombinací. Andersenovo prvenství zrušil mladý americký šachista Paul Morphy.²⁹

3.1.6 Paul Charles Morphy 1837-1884

Paul Morphy se narodil v New Orleansu ve státě Louisiana. V jeho rodině hráli šachy všichni. Paul se se šachem seznámil v 10 letech a ve 12 už poprvé porazil mistra Rousseaua. Brzy následovali další a Paul šel ještě jako dítě mezi špičku ve Spojených státech. Byl doslova zázračné dítě a všechny udivoval svojí pamětí. Všechno chápal bleskově. Hrál rychle, přesně, perfektně počítal varianty, hrál brilantně naslepo.³⁰ Mluvil plynule francouzsky, anglicky, španělsky a německy. Přečetl všechny dostupné knihy, zkrátka vše co bylo k dispozici od Philidora, Stauntona, Andersena a další. Univerzitu začal studovat v 18 letech a celý 5-ti letý plán stihl už za 2 roky a stal se diplomovaným advokátem. Profesi však mohl vykonávat až od 21 let, tak se rozhodl, že se bude rok věnovat jen šachu. V roce 1857 se v New Yorku konal 1. americký kongres a Morphy vyhrál. Morphy se tedy velice brzy stal mistrem Ameriky a tak se dál rozhodl utkat se Stauntonem. Ten to ale odmítl. Morphy i tak dojel do Evropy a porážel všechny. Podařilo se mu domluvit zápas s Andersenem 1858. Tento zápas vyhrál suverénně +7-2=2. Ve svých 21 letech se stal uznávaným nejsilnějším hráčem na světě a to všechno stihl za jediný rok. V Americe se stal národním hrdinou. Morphy poté odešel od šachů, v Americe vypukla občanská válka a u Morphyho se začaly objevovat první příznaky duševní poruchy. Morphy od šachů odešel neporažený. Natolik přeskočil svou dobu.³¹

²⁹ Garry Kasparov – Moji velcí předchůdci. Praha, 2005, 31-36

³⁰ Tamtéž, 36-47

³¹ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 252-253.

3.2 Období od prvního oficiálního mistra

MISTŘI SVĚTA:

1, Wilhelm Steinitz	1886-1894	Rakousko, pražský rodák
2, Emanuel Lasker	1894-1921	Německo
3, José Raoúl Capablanca	1921-1927	Kuba
4, Alexandr Aljechin	1927-1935, 1937-1946	Rusko
5, Max Euwe	1935-1937	Nizozemí
6, Michail Botvinnik	1948-1957, 1958-1960, 1961-1963	Rusko
7, Vasilij Smyslov	1957-1958	Rusko
8, Michail Tal	1960-1961	Rusko
9, Tigran Petrosjan	1963-1969	Rusko
10, Boris Spasskij	1969-1972	Rusko
11, Robert James Fischer	1972-1975	USA
12, Anatolij Karpov	1975-1985	Rusko
13, Garri Kasparov	1985-2000	Rusko
14, Vladimír Kramnik	2000-2007	Rusko
15, Vishanathan Anand	2007-2013	Indie
16, Magnus Carlsen	2013-	Norsko

Další hráči: Zukertort, Čigorin, Tarrasch, Pillsbury, Schlechter, Rubinstein, Nimcovič, Najdorf, Maróczy, Réti, Keres, Bronštejn, Geller, Larsen, Polugajevsky, Korčňoj.³²

³² Mistrovství světa v šachu – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25].
URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_sv%C4%9Bta_v_%C5%A1achu>

3.2.1 Wilhelm Steinitz 1836 - 1900

V letech 1866-1886 neoficiální mistr světa (20 let), 1886-1894 oficiální mistr světa (8 let). Narodil se 14. 5. 1836 v Praze v židovské rodině. Šachy začal hrát ve 12 letech. Na Vysokou školu šel studovat do Vídně, kde začal navštěvovat místní šachový klub. Dařilo se mu a později pro něho byly šachy víc než studium. V roce 1861 vyhrál přebor Vídně. Pak hrál další evropské turnaje pořádané v Londýně a Paříži, kde byl na předních místech. V zápasech se svými soupeři vyhrával. 1862 se přestěhoval do Londýna a dál vyhrával ve všech zápasech dosti výrazně.

V roce 1866 se mu podařilo domluvit zápas s Andersenem, který byl po odchodu Morphyho považován za světovou jedničku. Andersena porazil +8-6, ale titul mistra světa si nechtěl nárokovat, protože Morphy stále žil, i když šachy nehrál. Morphy zemřel 1884. 20 let byl považován za nejlepšího hráče na světě, ale oficiálně titul neměl.

První oficiální zápas o titul mistra světa se konal v roce 1886 Steinitz – Zukertort. Steinitz zápas vyhrál, hráli na 10 výher a finální skóre bylo +10-5=5. Zápas byl zajímavý také tím, že při něm byly použity poprvé šachové hodiny. Dalšího vyzyvatele si Steinitz zvolil sám, Čigorina.³³ Seznam Steinitzových zápasů o mistra světa + zápasy o obhájení titulu:

Steinitz – Zukertort	(němec)	1886	10:5 (=5)	1. mistr světa, Steinitzovi bylo 50!
Steinitz – Čigorin	(rus)	1888	10:6 (=1)	poprvé obhájit titul
Steinitz – Gunsberg	(angličan)	1890	6:4 (=9)	
Steinitz – Čigorin	(rus)	1892	10:8 (=5)	
Steinitz – Lasker	(němec)	1894	5:10 (=4)	ztráta titulu
Lasker – Steinitz		1896	10:2 (=5)	odvetný boj, Steinitz měl 60 let. ³⁴

Steinitz byl tedy 20 let považován za nejlepšího hráče na světě, když ve svých 30 letech porazil Andersena. Ve všech dalších zápasech vyhrával a v mezinárodních turnajích také nebo byl na předních místech. Až v jeho 50 letech byl uspořádán 1. zápas o titul mistra světa v roce 1886 a svojí historií pokračuje dodnes 132 let. Steinitz byl tedy 20 let neoficiálně

³³ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 360-361.

³⁴ Mistrovství světa v šachu – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_sv%C4%9Bta_v_%C5%A1achu>

mistr světa a 8 let oficiálně mistr světa, což je dohromady celých 28 let! Jak by dopadl zápas mezi Steinitzem a Morphyem nikdo neví. Vzhledem k Morphyho duševním problémům by měl Steinitz výhodu. Steinitzův zdravotní stav vzhledem k věku byl stále horší a v roce 1900 zemřel. Zanechal nám odkaz velmistra poziční hry, útoku i obrany a všichni ho budeme ctít jako prvního mistra světa, který je pražským rodákem. Česko se tedy hned na začátku zapsalo do šachové historie.³⁵

Další mistry světa nechám pro jinou práci. Důležité je vědět, že jsou, protože v další kapitole budu popisovat vývoj v českých zemích a tito hráči se velmi často utkávali s našimi. Pro podrobnější informace o těchto hráčích doporučuji sérii knih: Garry Kasparov – Moji velcí předchůdci 1-5.

³⁵ KAŇOVSKÝ, David. Wilhelm Steinitz, první mistr světa. Galerie Dolmen, 2017. Str. 75-80.

4. České dějiny šachové hry

První zmínka o šachách v Čechách je údajně ze 12. století, kdy se kronikář Kosmas o hře zmiňuje v souvislosti s utrpením biskupa sv. Vojtěcha ve 12. století, kde šachy jsou označeny za hru daremnou a malichernou. Ze 13. století je zmínka v kronice Dalimilově: „Budem kniežaty jako v šachy hráti“.

První česky psaná šachová učebnice je přibližně z roku 1390 od autora Tomáše Štítného ze Štítného: Kniežky o šašiech. Tomuto dílu předchází dílo Jakuba de Cessolise, dominikána z Remeše, které Tomáš Štítný volným jazykem přeložil z latiny. V knize je popsána šachová terminologie a chod figurek. V dnešní době jsou tyto pravidla samozřejmě již zastaralá nebo upravená, pojem rocháda ještě v té době neznali (vzniklo v 16. st.), nicméně i tak mi tento popis přijde natolik zajímavý, že ho sem vložím celý z díla pana Kalendovského:

"Král, králová, pop, rytieř, roch, piešek", tak nazýval Štítný dnešní figury krále, dámu, střelce, jezdce, věže a pěšáky. A třetí kapitola jeho knížek začíná: "Tretie strana těchto kniežek ukazuje, co to miení, že tak šachy sázejí a tak jimi jezdie, jakož vidáte, když v šachy hrají, až pak všetky najposláz v pytlík zberú." A nejstarší český návod k šachové hře pak: "Pieškové hru šachovú počínajú a všickni jednostajné trhnutie majú, že u prvé, doniž nepočnú bráti sobě, každý mož na tretie pole, ale potom jedno s jedného na druhé upriemo jedno, ač by ktorý šach byl na kosu jemu, na úhel u pole jeho na pravú stranu neb na levú, tak mož každý šach vzieti. A dojde-li do konce dcky, též bude právo mieti jako králová po takých jezde polích, jakožto poslednie bylo, na něž jest vysedl... Král v šachové hře prvním trhnutím mož vyjeti, jakož ktorý šach vyjezdí, jestliže nemá stráže na se, avšak vyjede-li jako roch, dále nemá jeti jedno na tretie pole. Bývá i to v šachové hře, že šach dadie králi, i pohnú jím a jako hanbu učinie jemu, a někdy ztratí některého svého, sám utiekaje, nebude-li dobře ohrazen svými. A pakli dadie mat královi, ztracena jest hra. Pakli jemu všechny poberú, také jest hru ztratil. Králová neb královna vždy jedno jezdí na kosu, nejezdí nikdy jako rytieř, ale jako pop mož někdy vprvé vytrhnúti. Pop na kosu jezdí na tretie pole, a tak vždy jezdí po polích jednostajných, neměně jich. Rytieř jezdí na tretie pole s černého na bielé a s biélého na črné, takže odpolu kosú jde a rovně odpolu. Neb tak se ta tři pole držie spolu, že prostrednie jedno jediné rohem dotýče toho ješto jest takovéž jako ono, ale druhého jest dotklo svým životem, ješto nenie takové. Roch jezdí upriemo bliz neb daleko na každú stranu, má-li cestu, ale

nemuož přes jiného, a tak doniž jsú šachové každý na svém místě, dotud roch ani král neb králová nemohú nikam."³⁶

Tato královská hra je nejušlechtilejší ze všech a existují tisíce různých důvodů, proč bychom se jí měli naučit. Mohla bych čtvrtinu práce vypisovat jenom kladné stránky a výhody této krásné hry. Velmi pěkně o tom pojednává ve své knížečce historik Čeněk Zíbrt:

„Hra šachová byla odjakživa souhlasem téměř všech posuzovatelů chválena, prohlašována za korunou všelikých her, slovy našeho básníka Čecha zvána „her perlou skvoucí“. Nazývají šachy vznešenou hrou, slavnou a velebí je celou ještě skupinou pochvalných epithet. Řady středověkého rytířstva ukládají, aby bohatýr vedle jiných nezbytných požadavků rytířské etikety – uměl hrát v šachy. Proto bývala pacholata urozených pánů ihned od útlého věku vyučována hře šachové. Nebude nám tedy s podivením, že pojmenována bývá hra tato hrou rytířskou – a názvem tím ji ještě s dostatek nevynachválili. Pokřtěna chlubným jménem hra královská...

...V počestném turnaji šachovém nepochodí podvodný zápasník, anebo spoléhající na slepou náhodu, - jen boj s otevřeným hledím, ale boj promyšlený, důvtipem zosnovaný, porazí na hlavu četu méně ostražitého soupeře... Ba někteří nechtí šach považovati za hru, dlouze a široce dokazujíce, že je to věda, které sluší dáti místo mezi jinými vědami, které dlužno vyučovati mládež ve školách. Vynikající myslitelé posuzují šach v ten rozum, že je to hra na hru příliš vážná a na vážně zaměstnání přece jen – hra!...

... Středověký státník viděl zase v šachovnici svět, v šaších rozmanité stavy lidské, boháče vedle chudása, pána vedle sluhy, krále v sousedstvu rolníkovu, zemany ve spolku s řemeslníkem. Ve vzájemných pohybech jednotlivých figur spatřoval dále vzájemné poměry různorodých živlů v říši, nerovných jinak sobě stavů, nutně však mezi sebou souvislých, aby lad a řád panoval na šachovnici – ve světě. Zádumčivý mravokárce naproti tomu nábožně přemítá, že v šachovnici světa – abychom užili opět slov našeho pěvce – „s jedné strany Bůh a s druhé satan hraje, zlých tu voj se s dobrým zápasu střetá, mnohou duši křehkou nebi odnímaje“³⁷

³⁶ KALENDOVSKÝ, Jan., *Historie šachu v Čechách*. Brno, 1995. 1-3 str., Porovnej také ZÍBRT, Čeněk *Dějiny hry šachové v Čechách od dob nejstarších až po náš věk*. Praha 1888., str. 16-17.

³⁷ ZÍBRT, Čeněk. *Dějiny hry šachové v Čechách od dob nejstarších až po náš věk*. Praha 1888. Str. 1-3.

Názor, že šachy jsou skvělá hra, je rozšířen až v pozdějších letech, bohužel si to dříve křesťanští učenci nemysleli. Tak např. Jan Hus: *Hus, ač se o něm vypráví, jak rád za mlada šachy hrával, později posuzuje jinak hru šachovou. Jako kárá všechny hry jiné a tance, tak mezi hříšné kratochvíle čítá také „šachování“. Hořkuje, že „bídne a ohavně hřeší oplzlým hraním, turnováním...šachováním“, že kostečníci, šachovníci, vrhcábníci, tanečníci...nehledí na Boží dílo“.*³⁸

Pan Chelčický byl podobného názoru: „*Neslušie na vás, páni, ta lenost, celý den prázdniiti, seděti, túlati se, v šachy neb karty hráti*“³⁹. Pravděpodobně se báli toho, že lidé budou hrát šachy a nebudou se chodit modlit do kostela. Existují však i výjimky

Naštěstí v pozdějších letech je hra opět chválena, jak říkal Jan Ámos Komenský. „*Hra ze všech nejdůmyslnější, ale pracnou, či nejdóvtipnější hra jest šach, kde říkáje, dvě vojska polem se potkávají oboje*“⁴⁰

*Josef Jungman: "Jestliže hry vůbec hodny jsou pozornosti jak politika, tak učitele a správce mravnosti, poněvadž netoliko s povahou lidu v úzkém spojení stojí, alebrž touž povahu a mravy jeho vedle jiných prostředků vzdělávají a řídí, zasluhuje, tuším, té pozornosti dvojnásobně hra, která mimo to i sama v sobě nejušlechtilejší a nejdůmyslnější jest, i k vybroušení rozumu a zostření vtip přenáramně prospívá. Ta přeušlechtilá, předůmyslná, poučující hra, nebo raději všech her královna, jest hra šachová."*⁴¹

V roce 1867 byl založen Prager Schachklub – šachový klub. Výrazné počátky šachové hry můžeme datovat od pol. 19. století. Nejdříve se narodil roku 1836 se v Praze Wilhelm Steinitz, první mistr světa. V roce 1863 došlo k vydání šachových rubrik, ikdyž nepravidelných, v jednom z prvních českých časopisů Zlatá Praha v roce 1863. Šachisté se scházeli především v kavárnách a restauracích, dne 20. března 1884 založili Český spolek šachovní, první sjednocující klub. Členy se stali Jan König, Jan Dobruský (1853-1907), František Moučka, Josef Paclt, Antonín Kvíčala (1847-1908), Josef Štefanydes (1872-1922) a

³⁸ Tamtéž, str. 18

³⁹ Tamtéž, str. 19-20

⁴⁰ Tamtéž, str. 25

⁴¹ Jan Kalendovský, Historie šachu v Čechách. Brno, 1995. Str. 2.

další. Další spolky byly založeny v Hradci Králové 1879, v Plzni 1885, v Olomouci 1893, v Brně 1904.⁴²

K rozvoji šachové hry velmi přispěli časopisy – první vzniknul v srpnu 1884 pod názvem Šach – mat, vyšlo 12 čísel, poté zaniknul. Nahradili je České listy šachové od 5. března 1896 s hlavním redaktorem Janem Kotrčem (1862-1943) a Karlem Traxlerem po dobu 4 let, skončil kvůli nedostatečné finanční podpoře. Další časopis v pořadí nalezneme pod názvem Šachové listy od pana Štefanydese roku 1900, pouze na dva roky. 1906 opět časopis obnovil svoji činnost, tentokrát pod názvem Časopis českých šachistů, 1920 přejmenovaný na Časopis československých šachistů, který byl zrušen jako ročník 20 a hned vzápětí nahrazen Československým šachem, který měl nést původně číslo 1, nesl však číslo 21, je tedy považován za okamžitého nástupce a je vydáváný doteď. Dokonce i za německé okupace byl vydáván pod zkráceným názvem Šach. A protože mezi jednotlivými změnami nepřestal být publikován, pravděpodobně se jedná o jeden z nejdéle vycházejících časopisů na světě.⁴³

Od roku 2007 je navíc vydáván elektronicky Šachový týdeník pod vedením Mgr. Pavla Matochy. Funkce časopisů byla v této době velice, velice důležitá. Byl to totiž jediný způsob, jak se dozvědět, kde se co konalo. V časopisech byly rubriky sehraných partií, častokrát okomentovaných našimi velmistry, medailonky různých hvězd, teoretické okénka zahájení (novinky v zahájení), informoval o turnajích, zápasech a událostech co se konaly, upozorňoval na nadcházející akce, obsahoval řešitelské okénko, diagramy, které mohly řešit. Teprve až později byly vydány knihy, které obsahovaly souhrnné partie jednotlivých hráčů, do té doby jediný možný způsob učení byl právě z těchto materiálů.

V roce 1894 došlo k boji o titul mistra světa a novým, v pořadí 2. se stává Emanuel Lasker. Důležitým datem pro český šach je událost ze dne 8. září 1905 – byla založena Ústřední jednota českých šachistů (=ÚJČŠ), předchůdce našeho šachového svazu. Zápisy ze schůzí a jiné materiály nalezneme v Národní knihovně. V prvním sjezdový turnaj pořádaný ÚJČŠ roku 1905 v Praze zvítězil Oldřich Duras (1882-1957) a získal tak titul první mistr ÚJČS. V tomto roce už o sobě dával vědět pěknými výsledky na jednotlivých turnajích – např. 1905 v Barmen dělil první místo s Akibou Rubinsteinem. V roce 1907 se konal druhý

⁴² MODR, Břetislav – VESELÝ, Jiří. *100 let organizovaného šachu v českých zemích*. Příbram, 2005, str. 7-8.

⁴³ Tamtéž, 8-13.

sjezdový turnaj v Brně, s vítězným Františkem Treybalem (1882-1947). K tomuto datu byla představena i šachová hymna, kterou napsal český úlohář Jiří Chocholouš.⁴⁴

První mezinárodní turnaj v českých zemích se konal 20. 8. 1907 v Karlových Varech, všechny partie nalezneme v největší šachové databázi – Mega Database. Přehled hráčů a výsledků uvádím v příložené tabulce - na 6. místě se umístil slovenský Milan Vidmar, na 8. místě náš český hráč velmistr Oldřich Duras!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	TB
1 Rubinstein, Akiba	*	-	-	0	-	-	1	1	1	-	1	1	0	1	1	1	1	-	1	1	1	15.0 / 20
2 Maróczy, Geza	-	*	0	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	1	1	-	1	-	1	1	1	14.5 / 20
3 Leonhardt, Paul Saladin	-	1	*	-	0	1	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	1	0	1	13.5 / 20
4 Nimzowitsch, Aron	1	-	-	*	1	-	-	-	-	-	0	0	-	0	1	-	1	1	1	1	1	12.5 / 20 117.75
5 Schlechter, Carl	-	-	1	0	*	-	0	-	0	-	-	-	1	1	1	-	1	1	1	1	1	12.5 / 20 112.25
6 Vidmar, Milan Sr	-	-	0	-	-	*	1	1	-	1	0	1	1	1	0	-	1	1	1	0	0	12.0 / 20
7 Teichmann, Richard	0	-	-	-	1	0	*	0	1	1	-	-	1	1	-	-	0	-	1	1	1	11.5 / 20 107.25
8 Duras, Oldřich	0	0	0	-	-	0	1	*	0	0	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	11.5 / 20 100.00
9 Salwe, Georg	0	0	-	-	1	-	0	1	*	-	-	0	0	-	1	1	-	1	1	1	-	11.0 / 20
10 Wolf, Heinrich	-	-	-	-	-	0	0	1	-	*	-	-	1	1	1	-	1	0	0	-	-	10.5 / 20
11 Marshall, Frank James	0	0	-	1	-	1	-	-	-	-	*	1	-	0	0	-	0	0	1	1	1	10.0 / 20 94.25
12 Dus Chotimirsky, Fedor Ivanovich	0	-	0	1	-	0	-	0	1	-	0	*	1	0	1	1	0	1	0	1	1	10.0 / 20 90.50
13 Spielmann, Rudolf	1	0	-	-	-	0	0	0	1	0	-	0	*	0	1	-	0	1	1	1	1	9.5 / 20
14 Tartakower, Saviely	0	0	0	1	0	0	0	0	-	0	1	1	1	*	0	-	1	0	1	1	1	9.0 / 20
15 Janowski, Dawid Markelowicz	0	0	0	0	0	1	-	0	0	0	1	0	0	1	*	1	1	1	0	1	1	8.5 / 20
16 Berger, Johann Nepomuk	0	-	-	-	0	-	-	0	0	-	-	0	-	-	0	*	1	1	0	-	-	7.5 / 20 71.25
17 Chigorin, Mikhail	0	0	-	0	-	0	1	0	-	0	1	1	1	0	0	0	*	0	1	0	1	7.5 / 20 70.50
18 Mieses, Jacques	-	-	0	0	0	0	-	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	*	1	1	0	7.5 / 20 69.00
19 Olland, Adolf Georg	0	0	0	0	0	0	-	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	*	1	1	6.5 / 20
20 Cohn, Erich	0	0	1	0	0	1	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	1	0	0	*	1	5.0 / 20
21 Johner, Paul F	0	0	0	0	0	1	0	1	-	-	0	0	0	0	0	-	0	1	0	0	*	4.5 / 20

(210 Games)

Tabulka č. 3 První mezinárodní turnaj v Karlových Varech, Vidmar 6, Duras 8

Na dalších turnajích se Duras umístil již mnohem lépe. 1908 dělil 1-3. místo s Maróczym a Schlechterem před Rubinsteinem. V další soutěži v Praze dělil místo se Schlechterem před Vidmarem, Rubinsteinem, Teichmannem a Maróczym. 1910 se umístil v Hamburku za vítězným Schlechterem a třetím Aaronem Nimcovičem (1886-1935). Roku 1912 ve Vratislavi dělil první místo s Rubinsteinem před Teichmannem (1868-1925). Poté přišla 1. světová válka a Duras přestal hrát závodně. Věnoval se více rodině a povolání, chodil však na šachová setkání, účastnil se simultánek, skládal šachové úlohy nebo hrával volné partie.

Dalším šachistou byl Richard Réti (1889-1929), také mistr ÚJČS, skladatel studií, vynikající teoretik, patřil k nejlepším světovým velmistřům, porazil i Capablancu, věnuji mu samostatnou kapitolu.

⁴⁴ Tamtéž, str. 14-36.

V roce 1921 se střetávají další mistři světa, Lasker pro Cabablancovi, a po neuvěřitelných 17 let končí vláda Laskera a nastupuje na trůn Kubánc. Toho roku sehrál budoucí mistr světa Aljechin simultánku v Praze v kavárně Opera, poté co porazil na turnaji dalšího hráče, Enstem Gründfeldem (1893-1962). Po Gründfeldovi máme pojmenováno zahájení Gründfeldovi indická obrana.

V období války se na našem území nehrál žádný větší zajímavý turnaj. Krokem vpřed byl mezinárodní turnaj konaný v roce 1922 v Piešťanech, který vyhrál Bogoljubov, pro větší přehlednost uvádím opět tabulku. Naši hráči opět s vynikajícím výsledkem.⁴⁵

Bad Pistyan Breyer Memorial-A 1922

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	TB
1 Bogoljubow, Efim	*	-	-	1	-	1	1	0	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	15.0 / 18
2 Spielmann, Rudolf	-	*	-	1	-	-	1	1	-	1	1	1	1	-	1	-	1	1	1	14.5 / 18 121.00
3 Alekhine, Alexander	-	-	*	1	-	1	1	0	1	-	1	-	1	1	1	1	1	1	1	14.5 / 18 119.25
4 Gruenfeld, Ernst	0	0	0	*	0	-	1	1	-	1	-	1	1	1	-	1	-	-	1	11.0 / 18
5 Reti, Richard	-	-	-	1	*	-	0	-	1	0	1	0	0	1	1	-	1	-	1	10.5 / 18
6 Saemisch, Friedrich	0	-	0	-	-	*	-	-	-	1	0	1	-	-	1	1	1	0	-	9.5 / 18 76.75
7 Wolf, Heinrich	0	0	0	0	1	-	*	0	-	-	1	1	-	-	1	1	-	1	-	9.5 / 18 70.25
8 Tartakower, Saviely	1	0	1	0	-	-	1	*	0	0	0	-	1	-	1	-	1	1	0	9.0 / 18
9 Tarrasch, Siegbert	0	-	0	-	0	-	-	1	*	0	1	1	-	1	0	0	-	-	1	8.5 / 18 69.00
10 Euwe, Max	0	0	-	0	1	0	-	-	1	*	-	-	0	-	-	1	-	1	-	8.5 / 18 67.50
11 Johner, Paul F	0	0	0	-	0	1	-	1	0	-	*	1	1	-	0	1	0	-	1	8.5 / 18 65.75
12 Von Balla, Zoltan	0	0	-	0	1	0	0	1	0	-	0	*	-	-	1	-	1	1	-	8.0 / 18 61.00
13 Treybal, Karel	0	0	0	0	1	-	0	-	-	1	0	-	*	-	-	-	-	1	1	8.0 / 18 59.50
14 Selezniev, Alexey Sergeevich	-	-	0	0	0	-	-	0	0	-	-	-	-	*	-	-	-	1	-	7.0 / 18 58.00
15 Hromadka, Karel	0	0	0	-	0	0	-	-	1	-	1	-	-	-	*	0	-	1	0	7.0 / 18 56.00
16 Prokes, Ladislav	0	-	0	0	-	0	0	0	1	0	0	0	-	-	1	*	-	1	-	6.0 / 18 46.25
17 Przepiorka, Dawid	0	0	0	-	0	0	0	0	-	-	1	-	-	-	-	-	*	-	-	6.0 / 18 45.50
18 Marco, Georg	0	0	0	-	-	1	-	1	-	0	-	0	0	0	0	0	-	*	-	5.5 / 18
19 Opočensky, Karel	0	0	0	0	0	-	0	-	0	-	0	0	0	-	1	-	-	-	-	4.5 / 18

Tabulka č. 4, Réti 5. místo, Treybal K. 13., Hromádka K. 15., Prokeš L. 16., Opočenský K. 19

Následovaly další pěkné turnaje, zmínila bych Karlovy Vary 1923, kde si opět velice pěkně vedli naši hráči – Richard Réti 4. místo, Treybal Karel 7. místo. Vítězem turnaje se stal Rubinstein.

Poté přišel rok 1924, významný 4 událostmi. 16. 3. se sehrál mezinárodní velmistrovský turnaj, ve kterém nastoupili 3 oficiální mistři světa a poté mnoho dalších skvělých hráčů. A tam opět nechyběl náš československý Richard Réti, který se s 10,5 body umístil na 5. místě mezi naprostou špičkou. Jedná se o jeden z nejsilnějších turnajů v historii. V takové velmistrovské konkurenci se jednalo o skvělý výsledek.⁴⁶

⁴⁵ ChessBase 13 – MegaDatabase 2017. Turnaj Piešťany 1922. Výsledky.

⁴⁶ Chessbase 13 – Mega Database 2017. Turnaj New York, 1923. Výsledky turnaje.

New York International Masters-01 1924

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	TB	
1	Lasker, Emanuel	**	^0	1^	^1	11	11	11	^1	^1	^1	11	16.0 / 20
2	Capablanca, Jose Raul	^1	**	^^	^^	01	^1	11	11	1^	^1	^1	14.5 / 20
3	Alekhine, Alexander	0^	^^	**	^^	10	1^	^^	^^	11	^^	11	12.0 / 20
4	Marshall, Frank James	^0	^^	^^	**	^1	0^	01	^0	^1	1^	11	11.0 / 20
5	Reti, Richard	00	10	01	^0	**	^^	01	11	10	10	11	10.5 / 20
6	Maroczy, Geza	00	^0	0^	1^	^^	**	01	^^	11	^1	10	10.0 / 20
7	Bogoljubow, Efim	00	00	^^	10	10	10	**	01	11	^1	01	9.5 / 20
8	Tartakower, Saviely	^0	00	^^	^1	00	^^	10	**	10	^0	^1	8.0 / 20
9	Yates, Frederick Dewhurst	^0	0^	00	^0	01	00	00	01	**	11	^1	7.0 / 20
10	Lasker, Edward	^0	^0	^^	0^	01	^0	^0	^1	00	**	0^	6.5 / 20
11	Janowski, Dawid Markelowicz	00	^0	00	00	00	01	10	^0	^0	1^	**	5.0 / 20

Tabulka č. 5, nejsilnější turnaj světa, Richard Réti 5. msto

20. června 1924 vznikla světová šachová federace, zvaná FIDE, z francouzské zkratky Federation Internationale des Echecs, v roce 1999 byla uznána Mezinárodním olympijským výborem jako Mezinárodní sportovní federace. Motto organizace je „Gens una sumus“, v překladu znamená „Jsme jeden národ“ nebo hezčí překlad „Jsme jedna rodina“. Mezi 15 zakládajícími státy bylo i Československo, protokol podepsal dr. Karel Skalička (1896-1980). FIDE organizace kontroluje šachové zákony a předpisy pro mezinárodní soutěže, pořádá zápasy o titul mistra světa, olympijské soutěže a mnoho dalších. Také uděluje mezinárodní tituly – GM, IM, FM, WGM, WIM, WFM, a třídy rozhodčích.

Mezi 188 členských federací je FIDE jednou z největších sportovních organizací na světě a je hrdá na více než čtyřicet oficiálních šampionátů pro mládež, muže, ženy a seniory. Šach je členem sdružení, neboť je plně uznán národními olympijskými výbory v 117 zemích a ve 107 zemích světa jsou šachy uznány jako sport. Tato čísla se neustále zvyšují. FIDE se domnívá, že všechny národy by měly být zařazeny do mezinárodní šachové komunity. Cíl je dvojitý - jednak dosáhnout významného nárůstu počtu lidí všech věkových kategorií, kteří se účastní šachových akcí na všech úrovních, a rozvíjí šachy tím, že zvyšuje úroveň celosvětové účasti na turnajích. Dále pomáhá našim nejlepším šachistům pokračovat v dosahování nových vrcholů a zvyšuje množství talentů, z nichž se objeví noví šampioni. Více hráčů znamená silnější nebo elitní hráče. Šachová soutěž navíc poskytuje cennou příležitost pro lidi všech věkových skupin, aby se zlepšili, projevovali týmovou práci a více se zabývali bezpečnou a zdravou komunitní činností.⁴⁷

⁴⁷ FIDE - World Chess Federation. *World Chess Federation - FIDE* [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:<<http://www.fide.com/fide/fide-world-chess-federation.html>>

V rámci založení FIDE organizace proběhla také 1. amatérská neoficiální šachová olympiáda, kterou Československo vyhrálo ve složení Hromádka Karel, Skalička Karel, Schulz Jan a Vaněk Karel. A nakonec v roce 1924 sehrál Emanuel Lasker simultánekové turné, odehrál 194 partií a jen 12 jich prohrál. V roce 1925 simultánekové turné odehrál Aljechin v 17 městech s výsledkem $+505-33=77$ tedy v překladu 505 vyhrál, 33 prohrál a 77. remízoval.⁴⁸ O 2 roky později se Aljechin stal mistrem světa, když porazil do té doby „neporazitelného“ Capablancu.

V roce 1929 se sehrál turnaj v Karlových Varech, kterého se zúčastnil Karel Treybal a Věra Menčíková. Na tento zápas se připravoval i Réti, bohužel před turnajem přišla do naší země smutná zpráva – Richard Réti zemřel na spálu. Odešel přední světový velmistr, skvělý skladatel studií i autor vynikajících knih. Réti byl rodák ze Slovenska, národností Němec, srdcem Čechoslovákem. Z jeho dopisu „*Já jsem vskutku Čechoslovákem tělem i duší, mluvě svou mateřskou řeší německou. Přál bych si, aby nás Němců takhle smýšlejících bylo více. Pak budeme v republice mnohem dále.*“⁴⁹

V roce 1931 se uspořádala další významná událost. Konala se v červenci v Praze šachová olympiáda s účastí 19 států. Na prvním místě se umístilo družstva USA se 48 body, na druhém Polsko se 47 body a na třetím místě skončilo Československo se 46,5 body v sestavě Flohr, Gilg, Rejfiř, Opočenský, Skalička. O tomto turnaji vyšla velice vzácná knížka: Šachová Olympiáda v Praze 1931, Šachovní klub Dobruský, Praha 1932. Současně s olympiádou se konalo i mistrovství světa žen, které vyhrála Menčíková, viz kapitola Menčíková.

V roce 1933 se konala další olympiáda, tentokrát ve Folkestonu. Československo obsadilo 2. místo v sestavě Flohr, K. Treybal, Rejfiř, Opočenský a Skalička. Současně tento rok navštívil Československo již jako 4. mistr světa Aljechin a sehrál po celé republice celkem 29 simultánek s výsledkem $+1038-130=234$. V roce 1937 Aljechin podcenil nastupujícího vyzyvatele Maxe Euweho a zápas s ním prohrál. Euwe byl také první mistr světa, co byl zároveň prezident FIDE. Na odvetný zápas se Aljechin připravil a titul v roce 37 získal zpátky.

⁴⁸ MODR, Břetislav – VESELÝ, Jiří. 100 let organizovaného šachu v českých zemích. Příbram, 2005, str. 42-43

⁴⁹ MODR, Břetislav. 100 let organizovaného šachu v českých zemích. Příbram, 2005. Str. 46-47.

V letech 1934-38 proběhlo několik dalších turnajů, na kterém se blýskly naše hvězdy, nejvíce z nich Flohr. V roce 1938 byl Flohr označen na kandidáta vyzyvatele o mistrovství světa, v Praze měli podepsat s Aljechinem oficiální smlouvu, sponzorování bylo dohodnuté od společnosti Baťa. Bohužel se začala projevovat německá okupace a Flohr, poznamenaný zážitky z dětství, emigroval do SSSR. 1939 se konala olympiáda v Buenos Aires, v průběhu vypukla 2. světová válka, zápasy proti válčícím státům nebyly odehrány. Někteří hráče se do Evropy již nevrátili, např. Skalička.

Světová válka zasahovala do života celého šachového dění, mnoho turnajů bylo zrušeno nebo přerušováno kvůli nutnosti schovat se do krytů. Období 2. světové války vnímám jako tragické pro šachový národ. Opustilo nás mnoho vynikajících šachistů – 1941 2. mistr světa Emanuel Lasker a český mistr Karel Treybal, 1942 3. mistr světa Jose Raoul Capablanca, 1944 1. mistryně světa Věra Menčíková, 1946 4. mistr světa Alexander Aljechin, šachy přestal hrát závodně Oldřich Duras, Salo Flohr emigroval, a mnoho, mnoho dalších...⁵⁰

Ani nástup komunismu šachové hře neprospěl – rušily se tradiční občanské kluby jako Dobruský, Aljechin, Duras, Caissa, vznikaly závodní kluby. Omezilo se cestování do zahraničí na nepřátelský západ, což mělo jasný následek - nikdy v historii se už u nás nekonal tak silné mezinárodní turnaje.

Neznamená to ovšem konec šachové éry. Po skončení války se začínají projevovat noví talenti – dorosteneckým přeborníkem se stává 1946 Ladislav Alster, mistrovství republiky vyhrál Luděk Pachman. O rok později vyhrává dorostence Miroslav Filip. V roce 1952 došlo k administrativní změně, vznikla organizační struktura Československý svaz tělesné výchovy.⁵¹

V roce 1946 odešel Aljechin jako neporažený mistr světa, stejně jako o dva roky dříve Menčíková. V roce 1948 se 6. mistrem světa stává Michal Botvinnik a nastupuje éra vláda sovětského svazu. V roce 1953 zvítězili společně Filip s Pachmanem. V tomto roce proběhl Turnaj kandidátů v Curychu, ve kterém nehrál žádný náš český hráč, přesto mi tento turnaj přijde důležité zmínit. Výherce turnaje kandidátů získává možnost vyzvat mistra světa o titul, tím se stal Smyslov, svojí šanci využil až po dalším turnaji. Avšak jeden z účastníků turnaje, David Bronštejn napsal z turnaje tuto knihu: Mezinárodní turnaj velmistrů – Turnaj Kandidátů

⁵⁰ Tamtéž, str. 48-60.

⁵¹ Tamtéž, str. 61-68.

Curych 1953. Bronštejn rozebral všechny sehrané partie a zajímal se hlavně o fázi střední hry – téměř neprobádané území v té době. Vypsal jednotlivé motivy, rozebral řadu typových pozic, ukázal nám, jak velmistri přemýšlí a vložil tyto myšlenky do knížky. Žádný jiný velmistr se nesvěřil se svými myšlenkovými pochody při partii, všichni si oprávněně svoje těžce vydřené zkušenosti hýčkají, a právě proto je Mezinárodní turnaj velmistrů 1953 naprostým unikátem. Navíc jako bonus, je psaná v češtině (obvykle je vynikající literatura psaná anglicky nebo rusky). Každý šachista má povinnost tuto knihu vlastnit ve své sbírce.⁵²

V roce 1954 na mistrovství světa žen zvítězila Suchá. Na mistrovství světa vysokých škole pořádaným v Oslu naši českoslovenští reprezentanti zabojovali a zvítězili v sestavě: Filip, Alster, Kozma, Veselý a Maršálek. Bylo to vůbec poprvé od roku 1948, kdy jsme porazili sovětský svaz – nemohl být vydán ani patřičný článek.⁵³ Filipovi se dařilo i na mistrovství republiky, kdy vybojoval první místo před druhým Pachmanem a třetím Alsterem. Ženy vyhrála Suchá, v závěsu za ní Eretová a Hrušková. V roce 1955 nás opustil redaktor Československého šachu, vynikající vydavatel knížek Josef Louma, a tak se změnila sestava redaktor – novými se stali Jiří Veselý a Jiří Podgorný.

I nový mistr světa Michal Botvinnik se k nám podíval a v simultánce v roce 1956 uhrál výsledek +9-2=9. Začátkem roku 1957 přišla smutná zpráva, zemřel velmistr Oldřich Duras. V tom roce se opět změnilo pořadí mistrů světa – vyzyvatelem Botvinnika se stal již výše zmiňovaný Vasilij Smyslov a Botvinnika porazil. Na odvetný zápas o rok později se Botvinnik připravil lépe a titul vybojoval nazpátek. Na přelomu roku 1958/59 se konalo mistrovství republiky jednotlivců v Bratislavě, které vyhrál Pachman a hned za ním Vlastimil Hort, pro něhož to byl první výrazný úspěch.⁵⁴ 8. mistr světa, Michail Tal, „buřičský básník“ jak ho nazývá Kasparov ve své knize *Moji velcí předchůdci 1*, dostal v roce 1960 příležitost vyzvat Botvinnika na souboj. Tal svojí šanci využil a vyhrál. Tvrdohlavý, železný Botvinnik se nevzdal a tvrdě trénoval a v odvetném zápase 1961 opět zvítězil. Stal se tak po třetí mistrem světa. Po Botvinnikovi zůstal odkaz v podobě Botvinnikovi školy v Rusku, ze které stále vychází mnoho nadaných šachistů. V roce 1961 se konalo v Náchodě mistrovství republiky žen, které vyhrála Eretová. V mužích zvítězil opět Pachman, na dalších místech se umístili Filip, Hort, Jansa, Maršálek, atd. Na konci roku 1961 se k nám přijal podívat Michail Tal. Tal měl za úkol odehrát simultánku s 25 našimi dorostenci. Remizovat s ním dokázali

⁵² BRONŠTEJN, David. Mezinárodní turnaj velmistrů – Turnaj Kandidátů. Curych 1973.

⁵³ MODR, Břetislav. 100 let organizovaného šachu v českých zemích. Příbram, 2005. Str. 68-71.

⁵⁴ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 129-130.

pouze Jansa, Hort, Trapl, Augustin, Janata, Děkan, Haupt, Plachetka a Falta.⁵⁵ V roce 1962 se konal další turnaj kandidátů se 23 účastníky, do kterého se opět probojoval i náš hráč, velmistr Filip. Vedl si velmi dobře, skončil na 5. místě se 14 body. Vítězem se stal budoucí mistr světa Bobby Fischer se 17,5 body. Zajímavostí také je, že turnaj trval neuvěřitelných 23 kol. To je velký rozdíl oproti dnešním 9 kolům.

Další roky byly pro naše reprezentanty velice úspěšné. Na republice vyhrál opět Pachman před Filipem, Kaválkem a Hortem. Ženy vyhrála také již tradičně Eretová. Na mezinárodním turnaji pořádaném v Mariánských Lázních skončil Hort na 4. místě a Jansa na 9. místě.

I na dalšího mistra přišla řada, v pořadí 9. Tigran Petrosjan ukončil éru Botvinnika a svojí přesnou poziční hrou se zapsal do dějin. V roce 1965 jsme do sbírky velmistrů mohli přidat hned 2 hráče - pana Vlastimila Horta, který titul vybojoval na mezinárodním turnaji v Mariánských Lázních, kde dělil první místo s Keresem a pana Luboše Kaválka, který skončil druhý na mezinárodním turnaji v Lipsku.⁵⁶ V roce 69 již přišlo střídání, novým mistrem se stává taktéž vynikající poziční hráč, ruský talent Boris Spasskij. Pěkný výsledek na mezinárodní úrovni zaznamenal Luboš Kaválek v roce 1970, kdy vyhrál velmistrovský turnaj v Caracasu, na 5. místě v tomto turnaji skončil budoucí 12. mistr světa Anatolij Karpov. Republiku s bodovým náskokem vyhrál Vlastimil Hort.⁵⁷

CSR-ch Havírov 1970

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	TB
1	Hort, Vlastimil	*	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12.5 / 15
2	Jansa, Vlastimil	-	*	1	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	1	1	1	11.5 / 15 79.50
3	Smejkal, Jan	-	0	*	1	-	1	1	-	0	1	1	1	1	1	1	1	11.5 / 15 76.25
4	Pribyl, Josef	-	-	0	*	-	-	-	1	1	1	1	1	-	1	1	1	11.0 / 15
5	Kupka, Slavoj	-	-	-	-	*	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	9.0 / 15
6	Lechtynsky, Jiri	0	-	0	-	0	*	1	-	-	-	1	0	-	1	1	1	8.0 / 15

Tabulka č. 6. Mistrovství republiky mužů 1970, vítěz Vlastimil Hort.

Roku 1972 nastoupil na trůn Robert „Bobby“ Fischer, americká hvězda, jeho sláva trvala pouze do roku 1975, poté ho vystřídal v pořadí již 12. mistr světa, Anatolij Karpov. V roce 1973 se konalo turné přednášek a simultánek Salo Flohra se skórem +945-49=173 (945 výher, 47 proher a 173 remíz). V roce 1977 sehrál náš Vlastimil Hort simultánky

⁵⁵ Tamtéž, str. 78-81.

⁵⁶ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 82-84

⁵⁷ ChessBase 13 – Mega Database 2017. Mistrovství ČSR Havířov, 1970.

v Reykjavíku proti 550 soupeřům s výsledkem +477-10=63.⁵⁸ V roce 1981 se konalo mezinárodní mistrovství republiky v Hradci Králové, výsledky z turnaje přináším v tabulce, turnaje se zúčastnilo mnoho našich skvělých hráčů.⁵⁹

CSR-ch int Hradec Kralove 1981

			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	TB	Perf.	+/-	
1	Dolmatov, Sergey	2575	*	-	-	1	-	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	11.0 / 14	2683	+18	
2	Ftacnik, Lubomir	2525	-	*	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	1	1	1	10.5 / 14	2651	+22	
3	Palatnik, Semon	2490	-	-	*	0	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	9.0 / 14	2565	+15	
4	Smejkal, Jan	2540	0	-	1	*	-	1	1	-	-	0	-	-	-	1	1	8.5 / 14	2536	-1	
5	Meduna, Eduard	2485	-	-	0	-	*	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	7.5 / 14	49.75	2488	+1
6	Jansa, Vlastimil	2480	-	0	-	0	-	*	-	-	1	1	-	1	1	0	-	7.5 / 14	48.25	2489	+2
7	Dely, Peter	2415	0	-	-	0	-	-	*	-	-	1	1	-	-	-	1	7.5 / 14	46.00	2493	+16
8	Lechtynsky, Jiri	2455	0	0	-	-	-	-	-	*	-	-	-	1	-	-	1	7.0 / 14		2466	+2
9	Plachetka, Jan	2445	0	-	-	-	0	-	-	*	0	1	-	-	-	1	-	6.5 / 14		2442	-1
10	Hausner, Ivan	2435	0	0	-	1	0	0	0	-	1	*	0	1	-	-	-	5.5 / 14	35.25	2392	-9
11	Prandstetter, Eduard	2415	0	0	-	-	-	-	0	-	0	1	*	0	-	1	-	5.5 / 14	34.50	2394	-4
12	Pribyl, Josef	2440	0	-	0	-	-	0	-	0	-	0	1	*	-	-	1	5.5 / 14	34.00	2392	-10
13	Ambroz, Jan	2485	0	0	0	-	0	0	-	-	-	-	-	-	*	1	1	5.5 / 14	31.00	2389	-19
14	Stefanov, Parik	2420	-	0	0	0	-	1	-	-	0	-	0	-	0	*	1	5.0 / 14		2367	-11
15	Lebrede Zarragoitia, Gerardo	2375	-	0	0	0	-	0	0	-	-	-	-	0	0	0	*	3.0 / 14		2247	-21

Tabulka č. 7, Mistrovství Československé republiky, mezinárodní turnaj, velmistrovsky obsazený turnaj

Roku 1982 se našim reprezentantům povedl další kousek. Na Olympiádě v Luzernu v sestavě Vlastimil Hort, Jan Smejkal, Lubomír Ftáčnik, Vlastimil Jansa, Jan Ambrož s kapitánem Miroslavem Filipem vybojovali stříbrnou medaili. První skončil SSSR v sestavě Karpov, Kasparov, Polugajevskij, Tal, Jusupov.⁶⁰ Roku 1985 si v Trenčianských Teplicích zahráli mistrovství republiky s mezinárodní účastí, zmínila bych 2. místo Ftáčník, 3. Karel Mokrý, 4. Judita Polgárová, další vynikající šachistka, která hrála po boku s muži.

K tomuto roku došlo také k velkému převratu – stávajícího mistra Karpova vyzval na souboj Garri Kasparov, šachová legenda, jméno, které zná každý. Tito hráči se zapsali do dějin, sehráli spolu o titul mistra neuvěřitelných 144 partií! Karpov nakonec podlehl, nicméně těmito boji se navždy zapsali do dějin.⁶¹

Šachová olympiáda v Soluni roku 1988 byla pro náš kraj zajímavá hlavně tím, že se jí zúčastnili dva hráči, Josef Nun a jako kapitán Evžen Gonsior, celkový výsledek byl 13. místo.

⁵⁸ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 98-111

⁵⁹ ChessBase 13 – Mega Database 2017. Mistrovství ČSR Hradec Králové 1981.

⁶⁰ Dotazník Marek Vokáč, 17. 6. 2018

⁶¹ Šach. A mat. Legendy Kasparov a Karpov opět na scéně. Lidovky.cz. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL:<https://sport.lidovky.cz/sach-a-mat-legendy-kasparov-a-karpov-opet-na-scene-fbp-/ostatni-sporty.aspx?c=A090922_225701_in-sport-ostatni_ant>

Ještě ten samý rok si muži spravili chuť a postoupili do finále mistrovství Evropy v sestavě Hort, Smejkal, Jansa, Filip, Plachetka, Příbyl. Augustin, Lechtýnský, Neckář.⁶²

Po pádu komunismu dochází k uvolnění režimu a šachisté z České republiky začínají vyhrávat vše, co se dá. Velikou výhodou je možnost cestovat po celém světě, ne jenom po státech sovětského svazu. Každý rok slavíme nějaký úspěch, vynikajících hráčů je čím dál více. V dalších letech se pravidelně umísťujeme na vrcholech v mládežnických i dospělých soutěžích, naši hráči přivezli nespočet medailí. Přibližně od roku 1950 do současnosti vzniklo mnoho skvělých hráčů a každému z nich bych měla věnovat několik stránek, abych dokázala, byť jen souhrnně, vyjmenovat jejich úspěchy. Doporučila bych toto téma pro další práci, máme zde mnoho jmen a krásných výsledků, které si zaslouží zmínit. Čerpat z této doby je možné z pravidelně vycházejícího československého šachu, který je většinou k nalezení v šachové klubovně a hlavně ze vzpomínek šachistů.

Zmínila bych ještě 2 zlaté medaile našich hráčů. Roku 1991 se mistrem Evropy do 14 let stal Tomáš Oral, titul velmistra získal 1999. Další zlato z mistrovství Evropy 1995 v kategorii do 16 let získal Pavel Šimáček, velmistr od 2018, oba velice úspěšní hráči.⁶³ K datu 24. 1. 2000 vznikl jednotný Šachový svaz České Republiky.⁶⁴

V roce 2000 skončila vláda Kasparova a na trůn nastoupil Vladimír Kramnik na 7 let. Dalším mistrem světa se stal Ind, „Viši“ Anand, jeho vláda trvala do roku 2013, kdy jeho místo převzal nor Magnus Carlsen, ročník 1990. Magnus protnul hranici ely 2882 ve 24 letech, čímž překonal rekord Garyho Kasparova 2851 a stal se tak naprostou jedničkou v šachovém světě. Drží titul mistra světa ve všech kategoriích – v bleskovém šachu, v rapidovém šachu a ve vážném šachu.⁶⁵

Šachistů, kteří dosáhli nejvyššího vrcholu, je mnoho. Pro srovnání přikládám odkaz na velmi pěkné video s názvem „*The history of the top chess players over time*“, ve kterém na grafu přehledně uvidíte, kdo a s jakým rozdílem vládnul šachovému světu.⁶⁶

⁶² MODR, Břetislav. *100 let organizovaného šachu v českých zemích*. Příbram, 2005. Str. 117-121

⁶³ Velmistr Martina Petra, rozhovor 27. 6. 2018

⁶⁴ Předseda ŠSČR Viktor Novotný, dotazník ze dne 16. 6. 2018

⁶⁵ Magnus Carlsen. Wikipedie. URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Magnus_Carlsen>

⁶⁶ The history of the top chess players over time. Youtube.
URL:<<https://www.youtube.com/watch?v=z2DHpW79w0Y>>

5, Významní šachisté naší země

V průběhu let se nám tu narodilo mnoho skvělých hráčů, na které nesmíme zapomínat. O některých z nich Vám v této kapitole povím podrobněji. V roce 2005 proběhla anketa o nejlepší hráče a hráčky století s takovým výsledkem: ⁶⁷

Muži: 1. Richard Réti, 2. Vlastimil Hort, 3. Salo Flohr, 4. Oldřich Duras, 5. Luděk Pachman, 6. Miroslav Filip, 7. David Navara, 8. Lubomír Kaválek, 9. Jan Smejkal, 10. Vlastimil Jansa

Ženy: 1. Věra Menčíková 2. Květa Eretová 3. Jana Jacková

5.1 Richard Réti 1889 - 1929

Richard Réti se narodil 28. 5. 1889 v zámožné židovské rodině. Otec byl lékař a synovi zajistil to nejlepší vzdělání. Richard měl od mala nadání na matematiku a té se rozhodl věnovat. Roku 1904 se s Matkou přestěhoval do Vídně. Studoval zde gymnázium a pak studoval zdejší univerzitu se zaměřením na matematiku. Ve Vídni začal podobně jako Steinitz navštěvovat místní šachové kavárny. Pro zajímavost Steinitz jako první mistr světa jel do Vídně 1858 a Réti 1904. Oba byli z židovských rodin. Kulturní život za Rétiho byl ve Vídni mnohem pestřejší. V Kavárnách se scházeli umělci, spisovatelé, šachisté. Réti začal hrát s těmi nejlepšími a brzy se vypracoval. V kavárně Central, kde se scházeli, se později vypracovali i další známí šachisté jako Spielmann, Tartakower, Vidmar a další. Réti měl pro šachy výjimečné nadání. ⁶⁸

Už v roce 1907 byl špičkou v prestižním Vídeňském klubu a to mu bylo 18 let. V roce 1908 byl ve Vídni organizován velký mezinárodní turnaj. Na poslední chvíli 2 účastníci odřekli účast a tak dostal Réti příležitost. Na turnaji skončil poslední a z 19 partií uhrál jen 3 remízy. Turnaj vyhráli Duras, Maroczy, a Schlechter ziskem 14 bodů z 19. Réti remizoval proti našemu Oldřichu Durasovi a skoro ho porazil. Pro Rétiho to byl velký skok od vídeňským mistrů hned na velmistry světové úrovně a na tak vysokou úroveň hry nebyl zvyklý. Chtěl ale svojí druhou šanci a tak jel do Prahy na další mezinárodní turnaj. Réti byl vyřazen v kvalifikačním turnaji. Hlavní turnaj zase vyhrál náš Oldřich Duras 13,5/9 před Schlechterem

⁶⁷ MODR, Břetislav. *100 let organizovaného šachu v českých zemích*. Příbram, 2005. Str. 191-222

⁶⁸ VESELÝ, Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 320-322.

a Vidmarem. Pro Rétiho to byl těžký vstup na profesionální úroveň. Leckdo by šachu možná i zanechal, ale tvrdohlavý Réti milující šachy na sobě pracoval dál.

Réti si musel postupně jako začínající šachový profesionál a matematický expert vybrat, čemu se bude v budoucnu dál věnovat. Měl výborné vyhlídky na univerzitě, ale rozhodl se pro šachy. Začal trénovat víc. Spolupracoval s Tartakowerem. Ten o něm napsal velice zajímavou charakteristiku: „*Réti studuje matematiku, aniž je suchým matematikem, žije ve Vídni, aniž je Vídeňákem, mluví neobyčejně rychle, aniž se ukvapeně rozhoduje, a bude jednou nejlepším šachistou světa, aniž se stane mistrem světa. Je to šachový umělec a výzkumník, který se častěji táže „co“ než „proč“.*“⁶⁹

Richard se postupně zlepšuje a následujících 10 let 1908-1918 se postupně probojovává na silnou velmistrovskou úroveň. V roce 1912 poráží Durase v miniaturce. V roce 1924 hraje v New Yorku mezinárodní velmistrovský turnaj. Turnaje se zúčastnili všichni světoví hráči, a tak se řadí mezi nejsilnější turnaje historie. V tomto turnaji porazil mistra světa velmistra Capablanku, který před touto partií neprohrál 8 let! Ve stejném turnaji porazil i budoucího mistra světa Aljechina. Moc hezky porazil dalšího superhráče Bogoljubova, který hrál dokonce dvakrát o titul mistra světa s Aljechinem. Réti zde vyzkoušel své nové zahájení, které pak bylo na jeho počest pojmenováno po něm – Rétiho zahájení. Začíná 1. Jf3 – d5 2. c4 s tlakem na centrum.

Réti sehrál v tomto období ještě další turnaje světové úrovně a ve všech měl skvělé umístění. Bohužel z finančních důvodů se nemohl ucházet o titul mistra světa. K tomu bylo nutné sehnat 10 000 dolarů jako vstup do zápasu a mistr světa musel se zápasem souhlasit. Tak se Réti věnoval hlavně turnajové hře a skládáním studií – speciálních úloh. Réti byl také expertem ve hře naslepo. Hra naslepo je taková, kdy hráč nevidí šachovnici ani figurky a vše říká z paměti. Tahy za něho provádí někdo jiný. Roku 1925 sehrál simultánku s 28 hráči najednou a tím vytvořil světový rekord.⁷⁰

Richard Réti bohužel náhle zemřel 6. 6. 1929 na vrcholu své kariéry na obyčejnou spálu. Réti nám zanechal svůj odkaz, ze kterého můžeme čerpat nejenom my, ale celé naše generace. V České republice je Réti vnímán velice pozitivně, je to první přeborník naší

⁶⁹ KALENDOVSKÝ Jan. Richard Réti – šachový myslitel. Praha, 1989. Str. 242-243.

⁷⁰ Tamtéž. Str. 158-163.

republiky, náš velmistr.⁷¹ Byl vyhodnocen v anketě o nejlepšího hráče století na prvním místě. Na závěr jeho vítězná partie se 3. mistrem světa

(36462) Reti, Richard - Capablanca, Jose Raul [A15]⁷²

New York International Masters–01 New York, NY (5), 22. 03. 1924

1.Nf3 Nf6 2.c4 g6 3.b4 Bg7 4.Bb2 0–0 5.g3 b6 6.Bg2 Bb7 7.0–0 d6 8.d3 Nbd7 9.Nbd2 e5
10.Qc2 Re8 11.Rfd1 a5 12.a3 h6 13.Nf1 c5 14.b5 Nf8 15.e3 Qc7 16.d4 Be4 17.Qc3 exd4
18.exd4 N6d7 19.Qd2 cxd4 20.Bxd4 Qxc4 21.Bxg7 Kxg7 22.Qb2+ Kg8 23.Rxd6 Qc5
24.Rad1 Ra7 25.Ne3 Qh5 26.Nd4 Bxg2 27.Kxg2 Qe5 28.Nc4 Qc5 29.Nc6 Rc7 30.Ne3 Ne5
31.R1d5 1–0

5.2 Salo Flohr 1908 - 1983

Salomon Flohr se narodil v Horoděnce v roce 1908. V průběhu mládí pobýval v Československu v Lipníku nad Bečvou a pak emigroval do Ruska, kde zemřel roku 1983. Salo pocházel z 8 dětí chudé židovské rodiny. Salo zažil 2 světové války a jako žid zažil těžká období. V té první ztratil celou rodinu, zbyl mu jen bratr, a v té druhé ztratil možnost vyzvat mistra světa, ikdyž k tomu měl historicky nejbliže. Nakonec uprchl do Ruska, kde už zůstal.

Salo byl několikanásobný mistr Československa. Reprezentoval na 5 Olympiádách, kde naše mužstvo skončilo 3x na pátém místě, jednou třetí a jednou druhé. Flohr vyhrál velké množství mezinárodních turnajů a často byl i před mistry světa Laskerem, Aljechinem, Capablankou a Botvínkem. Například několikrát vyhrál v Hastingsu, v Moskvě 1935 dělil první místo s Botvínkem před Laskerem a Capablancou. Vyhrál v Poděbradech 1936 před Aljechinem a v dalších turnajích vyhrával, anebo končil na předních místech. V celosvětovém srovnání šachistů všech dob byl opravdu v jednu chvíli světová dvojka těsně za Aljechinem. Flohr sehrál několik velice zajímavých zápasů s budoucími mistry světa. V roce 1932 s Maxem Euwem s obdivuhodným výsledkem +3-3=10 a s Botvínkem +2-2=8.⁷³ Jako šachista byl ve světové špičce a měl šanci na zápas o titul mistra světa s Alexanderem Aljechinem. Sponzora mu dělal Baťa. Vše k zápasu už bylo podepsáno v roce 1938. V dalším roce, kdy se měl konat zápas, Německo začalo okupovat Česko a Salo uprchl. Zápas se

⁷¹ Autor neznámý. *Richard Réti – první přeborník naší republiky*. In: Československý Šach, ročník 58, číslo 5, květen 1964.

⁷² ChessBase 13 – MegaDatabase 2017

⁷³ VESELÝ Jiří. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 98-99.

nekonal. Bylo to poprvé, kdy měl hráč z Československa bojovat s mistrem světa o světový titul.

Bohužel se o Salo Flohrovi nedochovalo tolik informací. Celý život utíkal před krutostmi válek, která ho připravila o vše. Zbyly tu jen jeho partie jako důkaz toho, jak geniální šachista to byl. Na ukázkou partie s 2. mistrem světa, kdy Flohr na závěr předvedl hezkou oběť vedoucí k výhře bílého.

(62186) Flohr,Salo - Lasker,Emanuel [E14]⁷⁴

Moscow International–03 Moscow (14), 02. 06. 1936

1.Nf3 d5 2.e3 Nf6 3.c4 e6 4.b3 Be7 5.Bb2 0–0 6.d4 b6 7.Nbd2 Bb7 8.Bd3 c5 9.0–0 Nbd7 10.Qe2 Rc8 11.Rfd1 Qc7 12.Rac1 Qb8 13.Ne5 Nxe5 14.dxe5 Ne4 15.cxd5 exd5 16.Nxe4 dxe4 17.Bc4 Rcd8 18.Qg4 Bc6 19.Rxd8 Qxd8 20.Rd1 Qa8 21.a4 a6 22.e6 f6 23.Rd7 Bxd7 24.exd7+ Kh8 25.Qe6 Qd8 26.Bxa6 f5 27.Be5 c4 28.Bxc4 Bc5 29.g3 Qe7 30.Bc7 Qxe6 31.Bxe6 Be7 32.b4 h6 33.a5 bxa5 34.bxa5 g6 35.Bd5 1–0

5.4 Luděk Pachman 1924 - 2003

Narodil se v roce 1924 v Bělé pod Bezdězem. Stal se sedminásobným mistrem Československa (1946, 1953, 1957, 1959, 1961, 1963 a 1966). Reprezentoval ČSR na osmi olympiádách. Byl československý a od roku 1972 německý šachový velmistr, šachový teoretik, pedagog, publicista a politický aktivista. Titul velmistra mu byl udělen roku 1954. Měl výborné úspěchy na mezinárodních turnajích. Psal knížky a byl v ČR velice aktivní.

Z politických důvodů měl ale cestu trnitou. První vstup do komunistické strany a následný odchod mu změnil život. Byl vězněn, týrán, zatýkán, mučen. Jeho díla byla zakázána a veškerý jeho odkaz postupně likvidován. V rudém právu o Pachmanovi hanebně psali a byl postupně vystrkován ze společnosti. Podařilo se mu emigrovat do Německa, kde mohl dál působit. Vyhrál přebor Německa a reprezentoval za Německo.⁷⁵

Po převratu 1989 se začal vracet do České Republiky. To mu bylo 65 let. Vydal zde několik výborných knížek, ale bohužel v omezeném množství. Trénoval i našeho nejlepšího

⁷⁴ ChessBase 13 – MegaDatabase 2017

⁷⁵ PACHMAN, Luděk. *Rozhodující partie 1. část*. Frýdek-Místek, 1993. 1-2. str.

hráče Davida Navaru, který je teď ve světové dvacítkě. V roce 2003 zemřel. Jeho odkaz tu zůstává jen v několika málo dostupných knihách.⁷⁶ Jednou z jeho nejlepších knížek je *Moderní šachová strategie*, velmi těžko dostupná, na této knížce jsem vyrostla. Jedním z jeho největších úspěchů je, že 2x porazil jednoho z nejlepších hráčů všech dob legendárního Roberta Fischera. Jednu výhru si můžete přehrát.

(152577) Fischer,Robert James - Pachman,Ludek [C75]⁷⁷

Mar del Plata Mar del Plata (3), 25. 03. 1959

1.e4 e5 2.Nf3 Nc6 3.Bb5 a6 4.Ba4 d6 5.c3 Bd7 6.d4 Nge7 7.Bb3 h6 8.0–0 Ng6 9.Nbd2 Be7 10.Nc4 Bg5 11.Ne3 Bxe3 12.Bxe3 0–0 13.h3 Re8 14.Nh2 Qe7 15.dxe5 dxe5 16.Qh5 Na5 17.Bc2 Nc4 18.Bc1 Nf4 19.Qf3 Rad8 20.Bxf4 exf4 21.Qxf4 Bc6 22.Ng4 h5 23.Ne3 Nxb2 24.Nf5 Qf6 25.Qxc7 Qxc3 26.Rac1 Qf6 27.Rfe1 Nd3 28.Bxd3 Rxd3 29.Qf4 g6 30.Rc5 Re6 31.Qb8+ Rd8 32.Qf4 gxf5 33.Rxf5 Qg7 34.Rxh5 Rde8 35.f3 Re5 36.Rh4 Rg5 37.Rg4 Rxg4 38.hxg4 Qd4+ 39.Re3 Qe5 40.Qf5 Qxf5 41.gxf5 Rd8 42.Kf2 Bb5 43.Ke1 Kg7 44.e5 Rd4 45.g4 Kh6 46.e6 f6 47.Kf2 Rd2+ 48.Kg3 Kg7 49.Rc3 Bc6 50.a3 Re2 51.Kf4 a5 52.Rd3 a4 53.Rd8 Rf2 54.Rd3 b5 55.Rc3 Rxf3+ 56.Rxf3 Bxf3 0–1

5.3 Věra Menčíková 1906 - 1944

Pokud se ve světě zeptáme na ženskou šachovou hvězdu, hráči si nejspíše vzpomenou na maďarskou velmistryni Juditu Polgárovou, pravděpodobně nejsilnější hráčku v šachové historii vůbec. To je samozřejmě těžké posoudit, protože Polgárová jako jedna z mála žen získala titul GM - velmistrovský titul mužů, tento titul však byl zaveden až v roce 1950⁷⁸, takže pokud zde byly nějaké hráčky před tímto rokem, nemohly být dostatečně ohodnoceny na naši aktuální dobu. To samé platí i u hráčského ely – bylo vynalezeno až v roce 1959 v USA a ve světě se začalo používat 1970⁷⁹. Samozřejmě o tom píšu právě z toho důvodu, že jedna taková hráčka tady existovala. Jedná se o první mistryni světa v šachu. S největší pravděpodobností by jako jediná žena v naší zemi dosáhla titulu mužského velmistra. A máme tu obrovskou čest, že pocházela právě z naší země, tehdy z Československa. Mluvím samozřejmě o nejlepší české hráčce Věře Menčíkové.

⁷⁶ VESELÝ, J. *Malá encyklopedie šachu*. Praha, 1989. Str. 274-275.

⁷⁷ ChessBase 13 – Mega Database 2017

⁷⁸ Šachový velmistr – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0achov%C3%BD_velmistr>

⁷⁹ Elo = šachový koeficient hráče, vynalezl ho americký šachista a matematik Arpad Elo, VESELÝ, J. *Malá encyklopedie šachu*, str. 86, Elo Arpad

Věra Menčíková se narodila 16. 2. 1906 ze smíšeného manželství, ze strany otce Františka Menčíka Český kraj, konkrétně obec Bystrá nad Jizerou, ze strany matky Olgy Anglie. V době sňatku s Olgou a narození děvčat platilo domovské právo⁸⁰, celá rodina se tak automaticky stala občany Československé republiky. Dívky vyrůstaly v Moskvě, kde studovali. Věra studovala na soukromém ženském gymnáziu, kde se v roce 1920 otevřel šachový kroužek pro studenty i učitele. Protože Věra už od 9 let uměla základy šachu díky tatínkovi, do kroužku začala chodit⁸¹. Později se k šachovému koníčku přidala i její sestra Olga. Sama Věra v jednom rozhovoru pro ruský časopis Šachmaty popisuje tento okamžik jako důležitý, protože v ní „probudil sportovního ducha“⁸².

V roce 1921 se matka s dcerami rozhodla odcestovat do Anglie k Věřině babičce do anglického města Hastings kvůli majetkovým potížím v Rusku (byl jim zabaven majetek, probíhala občanská válka, velké politické i hospodářské problémy), otec se vrátil do rodné země. Pro Věru byly začátky složité, anglický jazyk vůbec neuměla, a proto se bála komunikace s dalšími lidmi. Ze vzpomínek jejích přátel se dozvídáme, že Věra byla i přes své obrovské úspěchy velmi laskavá, sympatická, přátelská, skromná, upřímná, spravedlivá, svědomitá, loajální, „jako křesťanka, která by pomohla jakékoliv osobě, jak nejlépe by mohla“⁸³. Po dvou letech v Anglii se její angličtina natolik zlepšila, že už byla ochotná vídat se s dalšími lidmi, a tak se v roce 1923 začlenila do velice proslulého šachového klubu Hastings.

Klub vzniknul v roce 1882, jedná se o jeden z nejstarších šachových klubů vůbec a je známý pravidelným, téměř každoročním pořádáním nejsilnějších šachových turnajů v historii, které se hrají do teď⁸⁴. Jmenovitě musím uvést rok 1895, kdy se konal první velký mezinárodní turnaj s tehdy nejlepšími hráči světa: H. Pillsbury (vítěz)E. Lasker, S. Tarrasch,

⁸⁰ = příslušnost k „obci“, znamená státní občanství, vzniklo sňatkem, narozením dítěte - dědictví přes otce nebo dlouhodobým pobytem na území státu, platilo za Rakouska-Uherska a ČSR tento zákon přejala také, potvrzení je vystaveno na domovském listu, pozn. aut.

⁸¹ František Blatný. *Legendární Věra Menčíková*. In: časopis Československý šach, ročník 88, vydání 7/1994, str. 198

⁸² KALENDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016. Str. 15.

⁸³ KALENDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016. Vzpomínky na VM, 124-137. str.

⁸⁴ Hastings & St Leonards Chess Club | Est. 1882. [online].[cit. 2018-06-25].

URL:<<http://www.hastingschess.club>> a

Tradewise Hastings International Chess Congress. *Tradewise Hastings International Chess Congress* [online].[cit. 2018-06-25].

URL:<<http://www.hastingschess.com>>

W. Steinitz, M. Čigorin, a další. Poté se od roku 1920 koná turnaj vždy na přelomu roku (tzv. Vánoční turnaj) i v dnešní době⁸⁵. Vzhledem k historii musím uvést alespoň pár známých vítězných jmen: v roce 1923 Euwe (Francie), 1924 G. Maróczy (Maďarsko) a S. Tartakower (Polsko), 1925 A. Aljechin (RUS) a M. Vidmar (Jugoslávie-Slovinsko), 1929 J. Capablanca (Kuba), 1930 M. Euwe, 1931, 1932, **1933 S. Flohr (ČSR)**, 1957 P. Keres (SSSR), 1961 M. Botvinnik (SSSR), 1963 M. Tal (SSSR), 1968 V. Smyslov (SSSR), 1971 A. Karpov (SSSR) a V. Korchnoi (SSSR), **1974 Vlastimil Hort (ČSR)**, 1988 N. Short (Anglie), 1992 J. Polgárová (Maďarsko) a E. Bareev (Rusko)⁸⁶. Prakticky každý mistr světa si tento turnaj zahrál a mnoho z nich ho i vyhrálo, včetně některých našich českých hráčů.

Hned při nástupu se jí ujmul vynikající šachista, maďarský velmistr Ing. Géze Maróczy⁸⁷. Talent této slečny se velice rychle projevil – porážela všechny soupeře, kteří ji „zkřížili cestu“. Ať už se jednalo o ženy či o muže, porážela všechny. V roce 1925 se stala neoficiální nejlepší hráčkou Anglie⁸⁸, v roce 1927 již oficiální první mistryní světa. Svůj úspěch opakuje v letech 1930, 1931 Praha, 1933, 1935, 1937, 1937 a 1939 v turnajích, tedy 7x násobná mistryně! Turnaje byly pořádány pod záštitou organizace FIDE a zároveň i s olympiádou. V roce 1934 a 1937 ještě obhajovala svůj titul v zápasech proti soupeřece Grafové, oba taktéž vyhrála. Nutno podotknout, že všechny zápasy vyhrála naprosto suverénně, viz odkaz⁸⁹.

Tato šachistka se také jako první žena v historii dokázala rovnocenně utkávat s muži na šachovém poli s vynikajícími výsledky. Účastnila se mužských turnajů, což byla naprostá výjimka, na turnajích jako např. již výše zmíněný vánoční turnaj v Hastings. První historický moment přišel v roce 1928 ve Scarborough, kde porazila velmistry Yatese nebo pražského dr. Schuberta. V tuto chvíli se o mistryni začalo psát ve velkém a její jméno zaznívalo ve všech koutech světa. Reakce většiny mužů byla zřejmá - žena nemůže být na stejné úrovni jako

⁸⁵ Výjimkou bylo období 2. sv. války, kdy byly turnaje zrušeny, viz Kalendovský J. Malá encyklopedie šachu, str. 122-123, Hastings

⁸⁶ Přehled vítězů turnaje Hastings International Chess Congress. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hastings_International_Chess_Congress>

⁸⁷ Po tomto hráči je pojmenována pěšcová struktura, tzv. Maróczyho struktura, vznikající nejčastěji ze zahájení Sicilské obrany Dračí varianty, pozn. aut.

⁸⁸ Kvůli jinému než britskému občanství se nemohla zúčastnit oficiálního zápasu s tehdejší jedničkou E. Princeovou, v neoficiálním zápase ji porazila, viz KALENDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2006. Str. 5 a 8

⁸⁹ Wikipedie. Mistrovství světa v šachu žen. [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovství_světa_v_šachu_žen>

muži, nemůže se vyrovnat naší síle, atd.... Došlo zde k hromadnému podceňování této vynikající hráčky.

Před pár lety, v roce 2012, na šachovém táboře v Domašově jsme při tréninku narazili na jméno Věry Menčíkové. Trenér se nás zeptal, jestli víme, kdo to byl. Všichni jsme hromadně přikýkli, že ano, nicméně myslím si, že naše výrazy říkaly něco naprosto jiného. Možná proto se tehdy trenér, tuším, že to byl Pavel Šimáček, mezinárodní mistr, nyní již velmistr, dal do vyprávění a mě zaujal příběh, který si pamatuji dodnes.

„V roce (?) Věra Menčíková přijela k nám do Československé republiky na turnaj a měla se zde utkat v rovnocenném turnaji s muži. Když se to hráči dozvěděli, mnoho z nich se začalo pošklebovat, že se bude jednat o snadnou výhru. Jeden z nich dokonce v žertu nahodil, že by se mohl založit Klub Věry Menčíkové, do kterého by patřil každý, který by prohrál. Jenže Menčíková tehdy ve městě (?) pár hráčů porazila. A nejenom to, porazila poté ještě mnohem, mnohem silnější hráče. Dokázala si získat obrovský respekt, protože hrála vyrovnané partie i s mistry světa a nikoho se nebála. A těch mistrů bylo mnoho, Euwe, Reshewsky, Yates, Thomas, ...“ Po skončení přednášky jsem ještě dlouho v šoku seděla na židli a v hlavě se mi honily myšlenky „Wow. Tak jestli mohla ona, tak můžu já taky“ Jsem si jistá, že nejsem jediná, koho takový životní příběh inspiroval.

Tato příhoda se stala na turnaji v Karlových Varech roku 1929 a prvním členem, dokonce předsedou tohoto klubu, protože ten samý hráč ho i navrhl založit, se stal Albert Becker⁹⁰. Nebyl však sám, klub čítal mnoho dalších jmen, kolem 100 lidí, např. Karel Opočenský, Karel Treybal, Karel Skalička, E. Colle, F. Sämisch. Kromě pěkných skalpů se může chlubit i sehranými partiemi s hráči jako např. Capablanka, Aljechin, Tartakower, Rubinstein, Maróczy, Botvinnik, Ragozin, Najdorf, Keres, Stahlberg, Mieses, Bogoljubov, Nimcovič. Salo Flohr s Věrou nikdy neprohrál, ale za tři remízy byl přijat do klubu za zásluhy.⁹¹ Po turnaji v Karlových Varech si Menčíková ještě v naší zemi zdržela, aby navštívila otce v rodné vesnici Bystré nad Jizerou. Při té příležitosti uspořádala simultánku v Semilech proti 9 hráčům, které všechny porazila. V Semilech byla také ubytována.⁹² V roce

⁹⁰ František Blatný. *Legendární Věra Menčíková*. In: časopis Československý šach, ročník 88, vydání 7/1994, str. 198

⁹¹ Viz KALEDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016. Str. 22, viz František Blatný. *Legendární Věra Menčíková*. In: časopis Československý šach, ročník 88, vydání 7/1994, str. 198, viz Kalendovský J. Malá encyklopedie šachu, str. 219-220

⁹² KALEDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016. Str. 31

1933 v Mnichově splnila také titul pro udělení mistra Ústřední jednoty českých šachistů. Dalším turnajem, kterého se Věra i se sestrou Olgou zúčastnila, byl mezinárodní turnaj v Poděbradech roku 1936. Do Věřina Klubu se zde přidalo 6 dalších mezinárodních mistrů, v té době to ale pro muže již nebyla „ostuda“⁹³.

Věra neměla koníčky jenom šachy, zajímaly ji i jiné obory. Věnovala se malířství, hudbě, divadlu, velice ráda četla (oblíbený spisovatel A. P. Čechov), hrála bridž⁹⁴. Také měla i rodinný život, ikdyž velice krátký. 19. 10. 1937 se provdala za anglického Rufuse Henryho S. Stevensona, majitele a vydavatele anglického šachového časopisu. Tímto krokem přestává být československou reprezentantkou a stává se anglickou občankou, s novým jménem Menchik-Stevenson. Rodinné štěstí vydrželo bohužel jenom pár let, manžel v únoru 1943 podlehl chatrnému zdraví. V období 2. sv. války trávila Menčíková čas v Anglii, analyzovala sehrané partie, překládala knížky, věnovala se novinářině.⁹⁵

Už se pomalu blížil konec války, najednou se Anglie ocitla pod leteckým bombovým útokem jako poslední záchvěv odporu Němců. S tímto útokem přišla i tragická zpráva do šachového světa z časopisu Chess z článku Vera Menchik Dead: *“Všechny ostatní zprávy tohoto měsíce zastihuje smrt Věry Menčíkové, naší komentátorky a šachové mistryně světa. Zemřela společně se svou matkou a sestrou v důsledku přímého zásahu bombou o úterní noci 27. června 1944. Dům, v jehož přízemí se schovávaly, byl srovnán se zemí. Je smutnou ironií, že jejich zahradní protibombový kryt zůstal nedotčen, stejně jako kryt přes ulici”*⁹⁶ Salo Flohr vzpomíná: *„Zahynula předčasně, ve věku 38 let, v rozkvětu sil. Jako Aljechin, i Menčíková odešla navždy neporažená”*⁹⁷ A Michail Botvinnik také připojil svoji vzpomínku: *“Věra Francevna zahynula tragicky. A tuto tragedii si musí šachový svět stále připomínat, aby spolu se všemi lidmi dobré vůle nedopustil vznik nové, daleko strašlivější války”*

Na Věru Menčíkovou Česká republika nikdy nezapomene. Roku 1991 byla založena Nadace Věry Menčíkové. Jejich hlavním cílem je připomínat nám úspěchy této vynikající šachistky a pomáhat v pořádání turnajů pro ženy. Rok 1994 byl vyhlášen rokem Věry Menčíkové, bylo uspořádáno mnoho připomínkových akcí a turnajů, jako Velmistrovský

⁹³ SOKa Semily, fond Václav Votoček, k. 11, Osobnosti Semil – Věra Menčíková

⁹⁴ viz František Blatný. *Legendární Věra Menčíková*. In: časopis Československý šach, ročník 88, vydání 7/1994, str. 198

⁹⁵ KALENDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016. Str. 102-120

⁹⁶ Tamtéž, str. 124.

⁹⁷ Tamtéž, str. 126

turnaj žen v Chrudimi, Mistrovství Evropy juniorek do 20 let v Litomyšli či Memoriál Věry Menčíkové. Byla také vydána poštovní známka s portrétem a knížka Šach u nás a Nadace Věry Menčíkové⁹⁸. V roce 2016 byl vyhlášen druhý rok Věry Menčíkové, oslava 110 výročí narození. K této příležitosti vydal náš přední historik pan Jan Kalendovský knížku Královna šachu Věra Menčíková⁹⁹. 10. 6. 2018 byl uspořádán druhý ročník memoriálu Věry Menčíkové.¹⁰⁰ Jak pronesl pan Golombek: „*Věra Menčíková byla bezesporu nejsilnější šachistkou, jaká kdy žila... Památka na ni bude žít tak dlouho, jako samotné šachy*“¹⁰¹ Na závěr přidávám partii, po které se Becker stal členem a zároveň předsedou klubu Věry Menčíkové.

(46325) Menchik,Vera - Becker,Albert [A85]¹⁰²

Karlsbad–04 International Masters Karlsbad (3), 02. 08. 1929

1.d4 d5 2.Nf3 Nf6 3.c4 c6 4.Nc3 e6 5.e3 Ne4 6.Bd3 f5 7.Ne5 Qh4 8.0–0 Nd7 9.f4 Be7 10.Bd2 Nxe5 11.dxe5 Bc5 12.Bxe4 fxe4 13.Qb3 Qd8 14.Na4 Be7 15.Bb4 b6 16.Bxe7 Qxe7 17.cxd5 exd5 18.Rac1 Bb7 19.Nc3 Qf7 20.Qb4 Rd8 21.Rfd1 Ba8 22.h3 Qe7 23.Qxe7+ Kxe7 24.b4 Rd7 25.Rd2 Rhd8 26.Ne2 Rc8 27.Rdc2 Rdc7 28.Nd4 g6 29.Nb5 Rd7 30.Kf2 h6 31.g4 a6 32.Nd4 Rdc7 33.f5 g5 34.Kg3 Bb7 35.h4 gxh4+ 36.Kxh4 Kf7 37.Kh5 a5 38.bxa5 bxa5 39.Nb5 Rd7 40.e6+ 1–0

Některá další jména, která bychom neměli zapomínat: „*V celostátním měřítku O.Duras, K.Opočenský, R.Réti, J.Foltys, L.Pachman, M.Filip, J.Smejkal, V.Hort, V. Menčíková, E.Richtrová, Z.Hráček, D.Navara, mnoho dalších. Dnešních hvězd je tolik, že je ani nebudu jmenovat. Proč? Protože hrají (hráli) výtečně šachy!*“¹⁰³. Také musím zmínit významného historika pana Jana Kalendovského, který zpracoval mnoho materiálů, ze kterých jsem mohla čerpat.

Nejllepšími hráči dlouhodobě v České Republice jsou GM David Navara a GM Viktor Láznička.

⁹⁸ Nadace Věry Menčíkové. *Šach u nás a nadace Věry Menčíkové*. Praha, 1996

⁹⁹ KALENDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016. Str. 2

¹⁰⁰ Memoriál Věry Menčíkové « Šachový svaz České republiky. *Šachový svaz České republiky*. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:<<http://www.chess.cz/memorial-very-mencikove/>>

¹⁰¹ KALENDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016. Tamtéž, str. 131

¹⁰² ChessBase 13 – Mega Database 17, partie Vera Mencik – Albert Becker, Karlovy Vary 1929, 4. kolo

¹⁰³ Pavel Halbich, dlouholetý jaroměřský hráč, dotazník 28. 6. 2018

6, Šachová historie našeho regionu

6.1. Náchodsko

O dění v Náchodském regionu se již podrobně zabýval pan PhDr. Jaroslav Čáp, vedoucí archivu v Náchodě a taktéž šachový hráč, hrající za klub Hronov. Svoje bádání publikoval v dílech Šachy – hra královská: Z nejstarší historie organizovaného šachu na Náchodsku a 90 let šachu v Náchodě 1895-1985. Jeho práce je vytvořená velice pečlivě a při vlastním průzkumu se mi nepodařilo najít žádné nové převratné informace. Z tohoto důvodu jsem proto byla nucena rozšířit téma bakalářské práce, abych měla o čem bádát. Co se však týče Náchodského kraje, musíme si přiznat, že podkladů, ze kterých bychom mohli čerpat je pomálu. Já osobně jsem se snažila zaměřit na šachový oddíl TJ Jiskra Jaroměř, ve kterém jsem započala svoji šachovou kariéru. Zajímalo mě, jak se vyvíjel, jaké měl členy, jak si vedl v soutěžích s dalšími oddíly. K pátrání využívám hlavně vzpomínek hráčů.

První doloženou zmínku o šachu v Náchodě nalezneme v časopise Světozor, což byl první český obrázkový časopis, vydáván od roku 1834, za účelem informovat společnost a také pobavit¹⁰⁴. Najdeme ho v digitální podobě na stránkách České digitální knihovny. V časopise se nacházela rubrika šachového okénka pořádaná Františkem Moučkou. V čísle 12 z roku 1886 je ve výsledcích uvedeno, že správné řešení zaslal pan L. Geitner z Náchoda. Dále poslali řešení V. Horák za kroužek šachistů z Jaroměře, pánové K. a F. Špicka z Hradce Králové a K. Hásek z Jičína¹⁰⁵.

Můžeme tedy počítat s tím, že se šachisté scházeli a vytvářeli neoficiální kroužky, které nemuseli mít žádné právní náležitosti. Šachové kluby mohly vzniknout po splnění určitých právních náležitostech, a tak vznikaly postupně a velmi pomálu. Nejdříve byl založen v Praze historicky první český klub roku 1867 jako „Prager SchachClub“, udržel si aktivní funkci až do roku 1887.¹⁰⁶ Věřím, že dal podnět pro rozvoj v dalších městech, a tak první organizovaný venkovský šachový spolek ve východním kraji vznikl v roce 1879, konkrétně 3.

¹⁰⁴ Viz Světozor – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-18].

URL:<<https://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btozor>>

¹⁰⁵ Časopis Světozor, číslo 12, 26. 2. 1886, str. 191. [online]. [cit. 2018-06-18]

URL:<<https://cdk.lib.cas.cz/client/index.vm?q=sv%C4%9Btozor&page=doc&start=0&rows=#pid=uuid:46b61dc2-435e-11dd-b505-00145e5790ea;hist=6;pmodel=periodicalitem>>

¹⁰⁶ KALEDOVSKÝ, Jan. Historie šachu V Čechách. Brno, 1995

července v Hradci Králové jako Český spolek šachistů¹⁰⁷. Veškeré podklady ke vzniku oddílu nalezneme v SOKa Hradec Králové.

Šachový spolek v Náchodě vznikl roku 11. 10. 1885, kde byl předběžně zřízen Spolek českých šachistů v Náchodě. Zakládajícím členy se stali Alois Bureš ml. jako prozatímní jednatel a Stanislav Řehák jako prozatímní předseda. Zakládající členové sepsali 21 článků, podle kterých se má spolek a jeho členové řídit. Hlavním účelem spolku je rozšiřovat a budit zálibu ve hře šachové, spolek bude toto zařizovat pomocí členských příspěvků a dobrovolnými dary. Za finanční prostředky nakoupí šachové potřeby a budou odebírat a vydávat odborné spisy, budou pořádat společenské zábavy, týdenní schůzky, přednášky a turnaje a šachové sjezdy¹⁰⁸. Tento klub měl 27 členů a scházel se každou středu v kavárně Karla Krouského. Podle zápisů ze zasedání činnost spolku prosperovala a počet členů rostl. Prvními členy ve výboru byli předseda Kolínský Petr, místopředseda Antonín Toms, jednatel Alois Bureš, pokladník Julius Landes, Stanislav Řehák jako knihovník a Max Horpáčzký jako správce domu a pořadatel zábav. Začátky se klubu velice vydařily, na Valné hromadě v roce 1987 bylo oznámeno přes 60 členů, nicméně postupem času začala aktivita upadat a v roce 1906 byl klub zrušen pro absolutní nečinnost¹⁰⁹. I tak se jedná o nejstarší klub na Náchodsku a věřím, že byl podnětem pro vznik dalších klubů.

Pro vytvoření klubu bylo zapotřebí splnit určité právní povinnosti, proto chvíli trvalo, než byl takový klub založen. Věřím však tomu, že si šachy našly cestu na „venkově“ pomocí různých kroužků, i když s jistotou to říci nemůžu, dochovaných informací je velice málo. Jmenovitě např. kroužek „U Zlatého kříže“ v Jaroměři¹¹⁰.

O další rozvoj šachové hry na Náchodsku se zasloužil místní náchodský gymnaziální profesor filologie Viktor Jahn, který se narodil 18. 7. 1880 v Praze a zemřel 29. 11. 1954 v Náchodě. Učil němčinu a francouzštinu, předsedal Komorní hudbě v Náchodě, k tomu se ještě věnoval šachům. Jahn vzkřísil klub opět k životu v hostinci U Řeháků 28. 1. 1909 jako „Klub

¹⁰⁷ ŠTĚPÁN, J. – *První český šachový spolek – 3. 7. 1879 v Hradci Králové*. Československý šach, r. 1960, č. 3, s. 40-42. Porovnej také ČÁP, Jaroslav. *Šachy – hra královská. Z nejstarší historie organizovaného šachu na Náchodsku*. In: Náchodsko od minulosti k dnešku. Sborník příspěvků k šedesátinám PhDr. Václava Sádla. 2009, r. 6., str. 301.

¹⁰⁸ SOKA Náchod, fond Klub českých šachistů Náchod, k. 1, Stanovy

¹⁰⁹ ČERNOTOVÁ, Dana. *Spolkový život v Náchodě v 1. polovině 20. století*. Magisterská diplomová práce, Brno, 2010. str. 35-36.

¹¹⁰ Prachař, V.: *80 let šachu v Náchodě*. Náchod, 1975, str. 5.

českých šachistů“. Do klubu se přihlásili staří i noví členové, celkem 56 hráčů. Šachisté dlouho neotáleli a ihned zahájili aktivní činnost, uspořádali zábavní večírek v 20. 3. 1909, kterého se zúčastnil taktéž Jan Hostáň a přednášel o českém šachu. Klub předplácel Časopis českých šachistů a také pořádal turnaje. V roce 1912 byl vypsán jarní klasifikační turnaj. Spolková místnost se tehdy nacházela v hostinci U Řeháků, kde se konaly i pravidelné sobotní schůzky. Jarní turnaj jako neoficiální klubový přebor skončil po třech měsících a vítězem se stal Rudolf Marek, který předvedl úctyhodný výkon, tj. všech deset výher. Nejstarší dochované partie máme právě z tohoto turnaje, i když se jich dochovalo jenom 6.

V červnu 1913 nastala v Náchodě zajímavá situace, šachové hnutí se začalo propagovat mnohem rychleji, než by kdo čekal. Vzniklo několik dalších spolků, např. Sportovní kroužek při textilní firmě Eduard Doctor v Náchodě, dále Dělnický klub šachistů založený v červenci 1913, který má již 20 členů¹¹¹ a odbor šachistů při Sportovním klubu Náchod, tedy najednou se zde vyskytují 4 kroužky.¹¹² Šachový život se nevyvíjel pouze v Náchodě. 21. 9. 1908 byl založen Kroužek šachistů v Červeném Kostelci.¹¹³ Roku 1913 se konal V. Sjezd Ústřední jednoty českých šachistů v Mladé Boleslavi, ve kterém mezi sebou zápasili hráči jednotlivých oddílů, včetně zástupců z Červeného Kostelce. O této události informuje Časopis českých šachistů, ve kterém zároveň uvádí výčet klubů, kteří jsou již oficiálně registrováni.¹¹⁴

Dalšími kroužky v pořadí jsou Police nad Metují, s datem vzniku červen 1912 a Hronov založený v prosinci 1912. Týmy mezi sebou následujícího roku sehrály dva zápasy, které Poličtí dvakrát vyhráli¹¹⁵. V prosinci 1912 vznikl šachový kroužek ve městě Hronov. Hronov se může pochlubit pěknou společenskou událostí roku 1914, kdy se tamnímu kroužku podařilo sehnat českého mistra Karla Hromádku na „simultánku“ v hostinci U Zeleného stromu. Jedná se možná o vůbec první akci, kdy se hráči z různých oddílů takto sjednotily, protože simultánky se zúčastnilo celkem 25 hráčů z různých kroužků - 16 hronovských, 4

¹¹¹ Časopis českých šachistů, prosinec 2013, r. 7, číslo 12, str. 191. [online]. [cit. 2018-06-10].
URL:<<http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:4486b100-5949-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f?page=uuid:a904ca70-5a04-11e4-8d40-001018b5eb5c>>

¹¹² ČÁP, Jaroslav. Šachy – hra královská. Z nejstarší historie organizovaného šachu na Náchodsku, str. 308-312.

¹¹³ Tamtéž, str. 313-314.

¹¹⁴ Časopis českých šachistů, září 1913, r. VII., č. 9, str. 134-144. [online]. [cit. 2018-06-10]
URL:<<http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:2c08c4c0-5952-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f?page=uuid:c71a2d90-5a07-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f>>

¹¹⁵ Časopis českých šachistů, červen 1913, r. VII., č. 3, str. 47. [online]. [cit. 2018-06-10]
URL:<<http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:8dd68720-5950-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f?page=uuid:a1824ea0-5a07-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f>>

poličtí, 3 z náhodského dělnického klubu, 2 z Červeného Kostelce. Partie byly odehrány za 3 hodiny, nejkratší byla ukončena v 16 tahu, nejdelší ve 42. Vyhráli 2 hráči, Kabelák a Žďárek a remizovali Petrůň, Kozler, Vaníček a Klos. Situace v kraji vypadal velice slibně, kroužky prosperovaly a o šachovou hru byl stále větší a větší zájem. To se bohužel změnilo příchodem světové války.¹¹⁶

Jan Hostáň

Zajímavou osobností v našem regionu byl učitel Jan Hostáň. Narodil se 23. 8. 1869 v Neznášově a zemřel 28. 9. 1940 v Praze. Absolvoval měšťanskou školu v Jaroměři a poté Učitelský ústav v Hradci Králové. Učil krátce na školách v obci Vlkov, Dobřanech a Sněžné, poté už na plný úvazek v Brzicích. Měl ženu a tři děti. Stal se šachovým nadšencem a propagoval královskou hru všude, kam zavítal. Vymýšlel a řešil šachové úlohy, které se později objevovaly v časopisech, hrál vážné i korespondenční partie, přednášel o šachové historii a organizoval mnohé sportovní akce. Aktivně se účastnil šachových setkání v Čechách a na Moravě, jezdil na celozemské sjezdy pořádané Ústřední jednotou české šachistů, na kterých se setkával s našimi nejlepšími hráči té doby, např. s panem Oldřichem Durasem, Karlem Traxlerem či Karlem Hromádkou. Později se také stal členem organizace ÚJČŠ. Jedním z prvních sjezdů, kterého se zúčastnil, byl turnaj v Pardubicích 1901, který vyhrál a postoupil tak do finále, o výsledku nemáme informaci. O rok později 1902 hrál v turnaji, který dopadl takto: na 1. místě Karel Traxler, na 2. místě Oldřich Duras, na 3. místě J. Švejda a na 4. místě náš Jan Hostáň. V dalším turnaji v Praze hrál ve vedlejší skupině se zkušenými hráči – Šerý, Baroch, Skautský a budoucími mistry jako Hromádka, zabojoval a skončil na 4. místě. Tyto sjezdy šachistů se Janu Hostáňovi velice zalíbily, a tak se rozhodl je uspořádat v okolí bydliště, konkrétně v Běluni. Turnaje se konaly v období války. V období války došlo k velkému úpadku šachových turnajů, proto byli lidé velice vděční, když jim přišlo oznámení o turnaji pořádaném panem Hostáňem na tak pěkném místě v přírodě. Samotnému Hostáňovi se v roce 1915 podařilo vyhrát. O rok později přijeli i pražští hráči Opočenský, Kautský, Kubánek, Řezníček, členové klubu Dobruský.¹¹⁷ Sjezdy v Běluni byly příjemným zpestřením válečného období a mnoho účastníků na ně rádo vzpomínalo. Hostáň působil ve východním

¹¹⁶ČÁP, Jaroslav. *Šachy – hra královská. Z nejstarší historie organizovaného šachu na Náchodsku*. str. 315-316

¹¹⁷ Tamtéž, 316-328

regionu hlavně v letech 1897-1920. V říjnu 1940 vyšel článek v Československém šachu, že Jan Hostáň podlehl vleklé nemoci v 71 letech dne 28. 10. 1940¹¹⁸.

Velkou událostí v celém kraji byla simultánka Richarda Rétiho, konaná v 21. – 22. dubna 1923 v hotelu Beránek proti 33 soupeřům. Výsledek této akce je pozoruhodný, +26-4=3, tedy v překladu vyhrál Réti 26 partií, 4 prohrál a 3 remizoval. Vítězi se stali Růžička, Marvan, Fröhlich a Heinzel. V neděli nastoupil proti 10 soupeřům v simultánce, tentokrát naslepo, s výsledkem +5-2=3. V tento rok byl také sehrán klubový přebor, s prvním známým výsledkem – je tedy možné, že se jednalo o první přebor klubu. Vítězem se stal dr. Kudrnač s 11body/13 kol, za ním hned prof. Marek s 10,5 body a na 3. místě prof. Hnátek. Dalším velkým okamžikem byla simultánka dr. Alexandra Aljechina, která se uskutečnila dne 26. 11. 1933 v salonku Jiráskova divadla, tehdy se jí zúčastnili šachisté z Náchoda. Organizaci této události zařídil ŠK Hronov. Výsledek zápasů +39-0=11.¹¹⁹

Činnost klubu v období mezi válkami byla velice nepravidelná. V roce 1935 se s příchodem ing. Karla Strouhy oživila, kdy bylo sehráno několik přátelských zápasů s Červeným Kostelcem, s německými šachisty z Broumova a s Hronovem. K tomu pořádal klub svůj tradiční klasifikační turnaj a také bleskový turnaj o přebor klubu. Ing. Strouha také vedl šachovou rubriku v týdeníku „U nás“, která byla ze začátku velmi podrobná, ale postupně se omezila, až zanikla úplně. Ve dnech 5. - 7. července 1935 se konal přebor východočeské župy v lázních Bohdaneč a z náchodských šachistů se účastnil Potoček, který skončil na 7. místě a na 2. místě v bleskovém turnaji. Do Náchoda byl pozván také mistr Salo Flohr na simultánku pořádanou 6. prosince 1936. Z dalších událostí bych zmínila datum, 10. 4. 1937 kdy se konala přednáška mistra Karla Opočenského „Od Moskvy po Nottingham“ a k tomu simultánka.¹²⁰ V období 1937-1943 se činnost klubu nijak výrazně neprojevovalo. V tomto období proběhlo několik Valných shromáždění za účelem posílení aktivity klubu. Jednalo se však o dobu války a bylo těžké něco uspořádat. V roce 1943 se energie do klubu začíná pomalu vracet.

Klub v následujícím roce 1943 vykazoval mnohem lepší aktivitu, počet členů se vrátil na 40 platících. Další důležitá akce byla zorganizována 18. 2. 1943 v hotelu Beránek v Náchodě, kdy na simultánku přijel šachový mistr Alexandr Aljechin. Akce se setkala s

¹¹⁸ Tamtéž, 336-340 str.

¹¹⁹ ČÁP, J. – PRACHAŘ, V.: *90 let šachu v Náchodě. Náchod*, 1985, s. 10-12, počítáno od Úvodu, od popsané stránky, není číslováno, pozn. autora

¹²⁰ Tamtéž, 15. str.

velkým úspěchem, hrálo 35 členů s výsledkem +29=5-1. Hrací sál byl zcela zaplněn diváky, a dokonce se přihlásilo i několik nových členů. Z dalších historických událostí musíme zmínit návštěvu československého přeborníka v šachu pro rok 1946 mistra Luďka Pachmana, bývalého žáka reálného gymnázia v Náchodě, který přijel dne 20. 2. 1947. Dopoledne měl přednášku na gymnáziu o svých zážitcích z turnajů a cest po Jugoslávii, Švýcarsku a SSSR, kterou vyslechlo asi 400 studentů, večer přednášku opakoval v městském divadle a pak sehrál simultánku proti 20 hráčům.¹²¹

V dalších letech 1945-1963 existuje pouze pár útržkových informací o činnosti klubu. Roku 1958 se činnost šachových oddílů Náchod sjednotila, vznikl jednotný název Jiskra Rubena Náchod. Pravděpodobně v roce 1959 se podařilo tomuto týmu zvítězit v krajské soutěži a získali tak přebornický titul. V 8 zápasech 6x vyhráli, 1x prohráli a 1x remizovali. Pokud by Vás zajímal podrobnější popis, doporučuji práci pánů Čápa a Prachaře s názvem 90 let šachu v Náchodě, kterou je možné nalézt k vypůjčení ve Studijní vědecké knihovně v Hradci Králové.

K roku 1964 známe tabulku soupeřů A družstva a B družstva, což nám dává přehled, kolik družstev se zde vyskytovalo. Jmenovitě - Jiskra Červený Kostelec, Tepna Hronov B, Sokol Zbečnick, Jiskra Česká Skalice B, Lokomotiva Meziměstí, Dukla Dobruška, Jiskra Hořice v Podkrkonoší, Lokomotiva Hradec Králové, Slavia Hradec Králové A, Spartak ZVÚ Hradec Králové, Sokolov Nová Paka, Spartak Nové Město nad Metují, Spartak Police nad Metují, Spartak Rychnov nad Kněžnou, Jiskra Úpice, Lokomotiva Trutnov, Jiskra Třebechovice pod Orebem a další. Bylo zde přibližně 30 družstev, někteří měli sestavu A, B nebo dokonce i C. To svědčí o velkém rozvoji šachové hry. Od strany 31 (počítáno od Úvodu) nalezneme pěkný tabulkový přehled soutěží, soupeřů, výsledků a hráčů v klubu od té doby do roku 1984. V letech 1965-66 najdeme zmínku, že B družstvo Náchoda hrálo v rámci okresu s Duklou Jaroměř – tedy i před oficiálním ustanovením oddílu i v Jaroměři byl šachový kroužek.¹²²

Z dalších významných akcí musím zmínit simultánky hrané v našem regionu:

5. 2. 1966 simultánka mezinárodního velmistra Kaválka v poměru +30-4=4.

12/1967 simultánka žákovských družstev ZDŠ Julia Fučíka Náchod proti velmistru Ing. Hortovi

24. 4. 1971 taktéž Vlastimil Hort v poměru +34-11=5

¹²¹ Tamtéž, str. 18-29

¹²² Tamtéž, str. 34

- 9. 12. 1972 mistr sportu Blatný +17-0=13
- 4. 1. 1975 velmistr Salo Flohr +34-4=9
- 18. 12. 1976 velmistr Salo Flohr +31-4=9
- 18. 6. 1977 mezinárodní velmistr Smejkal +28-1=9
- 28. 1. 1983 velmistr dr. Filip +26-1=10¹²³

Za další pěknou událost pro rozvoj hry vnímám konaný festival šachového mládí „Náchodsko 1984“ na státním zámku Nové Město nad Metují, zahájení si převzal mistr FIDE Ing. Evžen Gonsior a poté se konaly 4 simultánky:

- 1, sehrál mistr sportu Ing Maršálek – člen vítězného družstva ČSSR z akademického mistrovství světa 1954 +5-4=3
- 2, mistr FIDE Ing Evžen Gonsior +10-0=2
- 3, Jana Hájková – bronzová medailistka z juniorského mistrovství Evropy +9-1=2
- 4, Vendula Němcová +10-0=1

Ve dnech 14. – 26. 3. 1961 byl v hotelu Beránek v Náchodě uspořádán přebor ČSSR žen. Na prvním místě se umístila Eretová (Praha), na druhém Lopušná (Košice) a na třetím Suchá (Praha) ¹²⁴. K šachům neodvratně patří i určitá fyzická zdatnost, a proto se uskutečnily i „Běhy pro zdraví“. Uskutečnily se například 25. 6. 1982 nebo 14. – 15. 6. 1984 proběhla běžecká štafeta, obě s velmi pěknými výsledky pro Náchodský tým.

K 1. 1. 1984 měl oddíl 18 trenérů, z toho 9 hráčů II. třídy, 3 hráči III třídy. A 6 hráčů IV třídy. Trenérská činnost se hlavně zaměřuje na mládež. Mezi významné trenéry v Náchodě bych zařadila pana Ing. Jaroslava Mojžíše, který se významně zasloužil o rozvoj šachistů. Pan Mojžíš je stálým hráčem v klubu 2222 ŠK Polabiny a vynikajícím trenérem – to mohu potvrdit z první ruky, protože při mém přestupu do Polabin mě několik měsíců trénoval. Významným rozhodčím byl Vladimír Prachař, vydavatel výše jmenované publikace, mezi jeho největší události patří řízení soutěží jako čtvrtfinále přeboru ČSSR jednotlivců (1955), polofinále přeboru jednotlivců ČSSR (1957, 1961, 1971, 1979, 1981), finále přeboru ČSSR jednotlivců (1962), přebor ČSR mužů a žen (1974), mezinárodní turnaje Juniorek do 21 let (1982, 1983, 1984)¹²⁵. Náchodský oddíl má dlouholetou tradici a není se proto čemu divit, že patří k těm úspěšným oddílům v našem kraji.

¹²³ Tamtéž, str. 63-64

¹²⁴ Tamtéž, str. 64

¹²⁵ Tamtéž, str. 68-69

6.2 Jaroměř

Šachový oddíl byl v Jaroměři založen, spíše obnoven v roce 1973. Bohužel před tímto rokem nemáme dochované téměř žádné dokumenty, žádné kroniky. Pouze útržkovité články z Československého šachu nebo jiného časopisu. Z paměti se dozvídáme, že na náměstí ČSA bydlel přibližně rok Salo Flohr, jeden z nejlepších šachistů na světě.¹²⁶ V Jaroměři byl určitě dříve kroužek a známe také pár jmen, viz strana 46-47 této práce.

„V roce 1999 vydal bývalý starosta Pavel Mertlík knihu s názvem Jaroměř na přelomu tisíciletí. Na str. 92 píše: „Jaroměř se může pochlubit i činným šachovým oddílem. Šach se závodně hrával v Jiskře i Lině, ale v 60. letech v obou jednotách zanikl. V Jiskře byl obnoven roku 1973, zahájil závodní činnost a získal do svých řad nositele první výkonnostní třídy Miroslava Martinovského. Muži hrají pravidelně krajské soutěže. Oddíl, jehož vůdčím duchem byl Ing. Václav Vomáčko, však také dosáhl několika pozoruhodných výsledků na republikové úrovni v žákovských kategoriích. Členem oddílu byl také Ing. František Batík, mezinárodní mistr v korespondenčním šachu, který si udržel obdivuhodnou výkonnost i ve vysokém věku“. Tolik přesná citace z uvedené knihy.¹²⁷

Zakládající členové se v roce 1973 postarali o členskou základnu. Tu vytvořili nejen jaroměřští hráči, ale i šachisté hrající za kluby v Hradci Králové, Náchodě, Polici nad Metují a Dolanech, bydlicí v Jaroměři. Zakládajících členů mělo být 5-6, konkrétně Vomáčko, Hetfleiš, Voborník, Jirka.

Jedním z důležitých členů Jaroměřského oddílu byl Ing. František Batík. Narodil se 26. 2. 1887 v Chotusicích u Čáslavi. Je jediným jaroměřským šachistou, kterého uznával a uznává celý šachový svět. Členem Českého šachového svazu byl od jeho založení v r. 1905. Byl silným korespondenčním hráčem, stal se prvním přeborníkem ČSR v korespondenční šachové hře v roce 1923. Titul mezinárodního mistra dosáhl v roce 1959. Největšího úspěchu dosáhl v letech 1956-58, když na mistrovství světa v korespondenčním šachu obsadil 2. místo. Byl i členem týmu, který obsadil na šachové olympiádě 3. místo. Několik krajských přeborů bylo zahajováno na počest jeho narozenin 26. února. Ještě v 94 letech skončil na neuvěřitelném 4. místě. Dá se říci, že celý svůj život věnoval šachu. Členem šachového oddílu TJ Jiskra se stal v únoru 1974. Ve svém bytě měl vždy na stole malou šachovnici a

¹²⁶ Z paměti Zdeňka Michla, 22. 6. 2018

¹²⁷ Z paměti Miroslava Martinovského, 18. 6. 2018

modlitební knížku. Byl velkým obdivovatelem přírody a ještě ve vysokém věku se rád koupal v řece Metuji. Žil velice skromně a finanční pomoc na korespondenční lístky při svém nízkém důchodu odmítal. Zemřel 20. 10. 1985 v Jaroměři ve věku nedožitých 99 let.¹²⁸

Další významnou osobností byl Ing. Václav Vomáčko. Narodil se 24. 6. 1927. Vyučil se strojním zámečníkem v Karose a dálkově vystudoval VŠE. Pracoval v Karose a od roku 1962 až do odchodu do důchodu v roce 1988 pracoval v bývalém podniku ZAZ v Jaroměři.¹²⁹ V roce 1973 byl zakládajícím členem oddílu a zároveň jeho prvním předsedou. Dá se bez nadsázky říci, že jeho zásluhou došlo k obnovení šachu v Jaroměři. Zastával i funkci hospodáře oddílu a také se velice dobře staral o mládež. Šachový oddíl vedl 23 let od založení až do roku 1996, kdy musel ze zdravotních důvodů odstoupit. Jeho precizní funkcionářská činnost se smyslem pro naprostý pořádek byla příkladná. Údajně měl napsat kroniku Jaroměřského oddílu po celou dobu jeho funkce, pokud však nějaká byla, nedochovala se.

Oddílu však pomáhal i po odstoupení z funkce předsedy, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolil. Jeho čas se zastavil 13. 8. 2001 ve věku 74 let. Po smrti pana Vomáčky si vzal na starost předsednictví Miroslav Martinovský v letech 1996-2017, poté předal železo dalšímu členu Jaroměřského oddílu, Milanu Borůvkovi.¹³⁰

Největších úspěchů dosáhly žákyně: Tauchmanová, Sieglová, sestry Lápkovy, z nich starší, Lída Lápková, nyní Rutter v roce 1993 vyhrála prestižní přebor Čech do 16 let a Vlčková – všechny se prosadily v absolutní republikové špičce. Šikovným hráčem byl také Oldřich Wenkle a Michal Šrejber. Nejlepším jaroměřským odchovancem je FM Luboš Roško.¹³¹

Na práci s mládeží navázal Kamil Möller, odchovanec pana Vomáčky, který se o děti velmi pěkně staral. Materiály čerpal z učení pana Ing. Vlastimila Hory, „Trenéra s velkým T“. Pro podporu talentů v Jaroměři vymyslel turnaj „O krále a královnu Jaroměře“. Pro děti z širšího okolí to byl turnaj „Staň se šachovou superhvězdou nebo Turnaj špuntů“, který později přejmenoval na počest pana Vomáčky na „Memoriál Ing. Vomáčky“.¹³² V květnu

¹²⁸ Z paměti Miroslava Martinovského, 18. 6. 2018

¹²⁹ ZAZ = Závodů Antonína Zápotockého, v dobách svého rozkvětu jednoho z největších závodů na zpracování kůže v republice, pozn. autor.

¹³⁰ Z paměti Miroslava Martinovského, 18. 6. 2018

¹³¹ Z paměti Miroslava Martinovského, 18. 6. 2018

¹³² Dotazík Kamil Möller, 22. 6. 2018

2018 se konal již 17. ročník tohoto turnaje. Také pořádal pravidelně dětské tábory v Čisté. V roce 2007 Jaroměřský oddíl uspořádal Mistrovství České republiky mládeže v rapid šachu. „Jako doprovodná akce byla sehrána ligovým hráčem Lubošem Roškem simultánka. Urputně bojujících 13 soupeřů se sice snažilo, ale nakonec všichni museli kapitulovat před uměním našeho odchovance“¹³³ Ano, to můžu dosvědčit, všichni jsme bojovali urputně. Partie s mým budoucím trenérem (o 2 roky později) je moje první partie zapsaná na partiáři.

Kamil Möller a Miroslav Martinovský také pravidelně psali články do Jaroměřského zpravodaje o úspěších mládeže, časté články byly o mladých talentech. O talentu Luboše Roška svědčí následující dva články. V 15 letech byl na 8. místě, v 17 byl jedničkou v regionu.

„K září 2002 byl vydán žebříček listiny šachistů, na kterém se umístilo 92 aktivních hráčů z náchodského okresu. V pořadí: 1, Zbyněk Ringel 2204, 2. Pavel Semerák 2160, 3. Martin Klicnar 2159, 4. Jan Mojžíš 2128, 5. Josef Novotný 2097, 6. Viktor Velecký 2089, 7. Oldřich Wenke 2080 (Jaroměř), na 8. místě Luboš Roško 2068, ...“¹³⁴

„K září 2004 vyšel nový okresní žebříček šachistů, tentokrát v pořadí: 1. Luboš Roško (Jaroměř) 2246, 2. Zbyněk Ringel 2186, 3. Martin Klicnar 2181, 4. Jan Mojžíš 2178, 5. Pavel Semerák 2132 (všichni TJ Náchod), 6. Viktor Velecký 2120 (Hronov), 7. Pavel Dostál 2.115 (Broumov), atd...“¹³⁵

Ze vzpomínek jaroměřského hráče, Zdeňka Michla, narozen 28. 4. 1945: „Královskou hru šachy mne naučil otec v 9 letech. Bydleli jsme na Kladně Na reálném gymnáziu v Kladně jsem měl za spolužáka Vlastimila Horta. Těž jsem s Vlastou hrál a školu košíkovou. Basketbal hrál Vlasta stejně dobře jako šachy. Po maturitě jsem se ale rozešli. Skončil jsem v Jaroměři na vojně, kde jsem hrál za Duklu Jaroměř, hrála nejvyšší soutěž v kraji. Bylo to období 1964-66. Po okupaci v 1968 jsem v roce 1970 opustil vojnu a skončil v civilu. Začal jsem hrát v Dolanech, které hrály v okresním přeboru a později v krajské soutěži. 30. 11. 1975 jsem se zúčastnil simultánky se Salo Flohrem. Hrál kole 35 hráčů z okresu Náchoda. Vyhrál jsem

¹³³ MARTINOVSKÝ, Miroslav. *Mistrovství České republiky v Jaroměři*. In: Jaroměřský a josefovský zpravodaj. 10/2007, str. 17.

¹³⁴ *Ringel okresní jedničkou*. In: Sport Náchodska. Datum 1. 9. 2002.

¹³⁵ *Šachisté s novým přehledem elo*. In: Sport Náchodska. Sobota 18. září 2004

pouze já a remis uhrála Dagmar Matyášová (nyní jako paní Horniáková). V Době 1975-1990 jsem hrál též korespondenční šach, ve kterém jsem si uhrál 1. VT. V tomto období jsem sehrál kolem 500 partií se šachisty Československa a též z celého světa. Asi od roku 1980 jsem členem Jiskry Jaroměř. Byl jsem kapitán Jaroměře B. Pamatuji se na to, neboť se mnou hráli tehdejší studenti Jan Kuneš, Stanislav Pultar a bratři Jechové. Od roku 1990-2009 jsem měl šachový útlum, neboť jsem podnikal (měl jsem nákladní autodopravu). Od roku 2010 jsem hrál šachy s olympijským heslem hlavně se zúčastnit a tak jsem hrál Czech Open Pardubice, Czech Open Hradec Králové, Open Janské Lázně a Mistrovství České republiky seniorů v Rychnově nad Kněžnou. Toť vše Zdeněk Michl.“ Já osobně jsem se s panem Michlem potkala na krajském přeboru družstev C za Jaroměř v sezóně 2007/2008, kde byl naším kapitánem družstva. Ještě bych k panu Michlovi doplnila informaci, že vlastní krásné šachy dovezené přímo z Afghánistánu.

Jaroměř se v posledních letech přihlašuje do 5 soutěží družstev - 2 dospělé, 3 mládežnické. Několikrát se proboujovali do nejvyšší dorostenecké soutěže. V dospělých hrají krajský přebor a krajskou soutěž.¹³⁶

¹³⁶ Z paměti Miroslava Martinovského, 18. 6. 2018. Porovnej také: URL:<<https://sachy-jaromer.joomla.com/historie/historie>>

7, Významní šachisté našeho kraje

7.1 FM Ing. Luboš Roško

Luboš Roško se narodil 19. 4. 1987 v Jaroměři. Vystudoval stavební fakultu obor ekonomiky a managementu na ČVUT v Praze. V roce 2008 ve 21 letech s ratingem 2387 se stal tak prvním FM a zároveň také nejsilnějším hráčem v Náchodském regionu. V roce 2008 měl také velice blízko k titulu IM. Vyrostl v oddíle TJ Jiskra Jaroměř, poté kvůli angažmá v Extralize hrál za 2222 ŠK Polabiny, Karviná, TJ Litovel a teď je usídlený v TJ Slavia Hradec Králové. Luboš se aktivně věnuje hraní a trénování. Hráčsky se může pochlubit 3. místem v kategorii do 16 let chlapců na mistrovství republiky a je 2x násobný vítěz Open Hradec Králové. Pravidelně hraje Extraligu a 1. ligu družstev. Za nejcennější partie považuje remízu v roce 2012 v té době s českou jedničkou Viktorem Lázničkou 2701 elo a remízu v dubnu 2018 s GM Korobovem 2683 elo. Luboš porazil mnoho velmistřů a mezinárodních mistrů.

Aktuálně trénuje 10 svěřenců a mezi jeho trenérské úspěchy patří zlatá medaile Kateřiny Roškové (Vlčkové) v dívkách do 16 let (2012), 2 zlaté medaile Martina Buločkina, v kategorii chlapců do 16 let na mistrovství Čech (2017) a Republiky (2018) a stříbrná medaile Aničky Voříškové v dívkách do 12 let (2018). Pořádá šachová soustředění talentů Královehradeckého kraje, na které jezdí cca 40 dětí z celého kraje. Trénoval na několika šachových soustředění vybraných talentů pořádaných svazem ČR a byl jedním z trenérů reprezentační výpravy mládeže na mistrovství Evropy v Gruzii.

Mimo šachový svět je úspěšným podnikatelem a manažerem. V září 2017 se oženil s šachistkou Kateřinou Vlčkovou. Za svědka mu šel mezinárodní velmistr Martin Petr, kterému o pár měsíců později šel na oplátku za svědka zase on. Vkládám jednu z nejlepších partií.

(4716387) Rosko,Lubos (2313) - Mirumian,Vigen (2508) [D85]¹³⁷

CZE-chT 0910 Czechia (5.6), 16. 01. 2010

1.d4 Nf6 2.c4 g6 3.Nc3 d5 4.Nf3 Bg7 5.cxd5 Nxd5 6.e4 Nxc3 7.bxc3 c5 8.Bb5+ Nc6 9.0–0 Qa5 10.Qa4 Qxa4 11.Bxa4 Bd7 12.Ba3 cxd4 13.cxd4 Na5 14.Bb3 Nxb3 15.axb3 Bb5 16.Rfc1 Kd7 17.Rc5 Bd3 18.Rd5+ Ke8 19.Rc5 Kd7 20.Rd1 Bxe4 21.Ne5+ Bxe5 22.Rxe5 f5 23.f3 Bc2 24.Rxe7+ Kd8 25.Rde1 Bxb3 26.d5 Rc8 27.Bb2 Rf8 28.Bg7 Rg8 29.Bf6 1–0

¹³⁷ ChessBase 13 – MegaDatabase 2013

7. 2 FM Ing. Evžen Gonsior

FM Ing. Evžen Gonsior, 6. 12. 1931, je trenérem 1. třídy, člen síně slávy šachového svazu ČR a vynikající trenér. Je odchovancem opavského šachu, v době studií byl členem ŠK Aljechin Praha, který byl zrušen za komunistů. Do Hradce Králové přišel učit od roku 1956. S oddílem Slavie jako hrající trenér získal v roce 1978 přebornický titul mistra Československa družstev. V Hradci Králové k tomu pomáhali i hráči - otec a syn Nunovi, Říha, Mojžíš, Němec, Seifert, Pokorný, později i Příbyl a Prymula. Jako nehrající kapitán a trenér reprezentoval ČSSR na Šachových olympiádách v Dubaji 1986, Soluni 1988 a na Mistrovství Evropy 1990 v izraelské Haifě.

Je autorem řady publikací, podílel se na vzniku a rozpracování tréninkové metodiky. Pan Gonsior napsal mnoho trenérských pomůcek, publikací a tréninkových materiálů. Věnuje se trénování přes 70 let! Především jeho zásluhou vznikl systém individuálních tréninků mladých českých talentů používaných dodnes. Poté trenérsky i jako aktivní hráč působil v hradeckých oddílech ŠK Ortex Hradec a ŠK Lípa. Pomohl na svět desítkám hráčů mistrovské třídy a dnešním třem velmistřům – GM Martin Petr, GM Jan Votava, GM Jan Bernášek.¹³⁸

7. 3 IM Josef Nun

Josef Nun se narodil 22. července 1933 v Týništi nad Orlicí. Pan Nun je šachový trenér, člen Síně slávy, korespondenční hráč. Několikrát se účastnil finále Mistrovství Československa v šachu jednotlivců. Od roku 1976 je držitelem titulu IM. V nejvyšší soutěži družstev s oddílem TJ Slavia Hradec Králové společně se svým synem IM Jiřím Nunem obsadil 1. místo v roce 1977, 2. místo v roce 1978 a 1992 a 3. místo v roce 1988, 1991¹³⁹. Největších úspěchů dosáhl v korespondenčním šachu, v němž získal dva tituly přeborníka Československa a účastnil se jako člen týmu reprezentujícího tehdejší Československo na korespondenčních Olympiádách. V roce 1968 obsadil Československý tým celosvětově první místo na 5. korespondenční Olympiádě. V roce 1972 skončil Československý tým na druhém

¹³⁸ Gratulujeme! Šachista Gonsior slaví 85. narozeniny - Hradecký deník. *Hradecký deník* [online]. [cit.2018-06-25].

URL:<https://hradecky.denik.cz/ostatni_region/gratulujeme-sachista-gonsior-slavi-85-narozneniny-20161206.html>

¹³⁹ Dotazník Josef Nun mladší, 23. 6. 2018

místě.¹⁴⁰ Stále hraje za A družstvo TJ Slavia Hradec Králové v 1. lize a v 2. lize za B družstvo. Se synem Jiřím Nunem se stále věnují rozvoji v hradecké TJ Slavii pořádáním pravidelných pondělních tréninků v oddíle.

7. 4 IM Ing. Jiří Nun

Jirka Nun je historicky jedním z nejúspěšnějších hráčů Královehradeckého kraje. Jako syn Josefa Nuna měl odmala dobré šachové vedení. Jedním z jeho nejlepších období bylo trénování s Vlastimilem Jansou přes rok na vojně, kde spolu sloužili. Pan Nun se dostal těsně pod úroveň 2500 rating a byl dlouho mezi top 10 hráči v České Republice. V roce 1987 dokonce vyhrál stříbrnou medaili na mistrovství České Republiky mužů. K tomu má mnoho dalších úspěchů na spoustě mezinárodních turnajů, např. dělil 1. místo v silném turnaji v Dortmundu v roce 1988.

Jirka Nun hraje dlouhodobě první ligu za oddíl Slavia Hradec Králové. Oba Nunové, otec a syn, hráli dlouhodobě za tento oddíl extraligu mužů, vyhráli spoustu medailí a dokonce i tu zlatou. Pan Nun patří mezi historicky nejlepší hráče Královehradeckého kraje. Aktuálně hraje 1. Ligu s Lubošem Roškem a Martinem Petrem společně v týmu.

(5507110) Shanava, Konstantine (2578) - Nun, Jiri (2379) [B23]¹⁴¹

Pardubice Czech op-A 23rd Pardubice (4), 23. 07. 2012

1.e4 c5 2.Nc3 Nc6 3.f4 g6 4.Nf3 Bg7 5.Bb5 Nd4 6.0-0 Nxb5 7.Nxb5 d5 8.exd5 a6 9.Nc3 Nf6 10.d4 c4 11.Qe2 b5 12.a4 b4 13.Nd1 Nxd5 14.Qxc4 0-0 15.Ne5 Bb7 16.a5 Rc8 17.Qb3 Qc7 18.Rf2 e6 19.Ne3 Rb8 20.N3c4 Rfd8 21.Qh3 Nf6 22.Be3 Be4 23.b3 Rb5 24.Re1 Bb7 25.Qh4 Ne4 26.Rf3 Bf6 27.Qh3 Bg7 28.Rff1 Qe7 29.g4 f6 30.Nf3 Nc3 31.Bf2 Ba8 32.Nb6 Be4 33.Nd2 Bxc2 34.Qf3 f5 35.d5 fxg4 36.Qxg4 Bf5 37.Qf3 Nxd5 38.Ndc4 Nc3 39.Qc6 Bh3 40.Re3 Bxf1 41.Kxf1 e5 42.fxe5 Rf8 43.Rd3 Bxe5 44.Nd7 Bd4 45.Ne3 Rxf2+ 46.Kxf2 Qh4+ 47.Kf1 Rf5+ 0-1

¹⁴⁰ Josef Nun – Wikipedie. [online]. [cit.2018-06-25]. URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Nun>

¹⁴¹ ChessBase 13 – Mega Database 2017

7. 5 GM RNDr. Martin Petr, Ph.D.

Martin Petr se narodil 23. 8. 1988 v Hradci Králové. V Hradci působil do svých 19 let, poté odjel do Prahy studovat vysokou školu. Vystudoval doktorát na Matematicko-fyzikální Fakultě Univerzity Karlovy v Praze, poté tam zůstal.

Martin je prvním a jediným velmistrem pocházejícím z tohoto kraje. S nejvyšším FIDE elo ratingem 2542 je pravděpodobně historicky nejsilnějším šachistou Královéhradeckého kraje. Martin začal hrát šachy v 5 letech v kroužku trenéra I. třídy Martina Paukerta v oddíle Sokol Hradec Králové. Mezi jeho největší šachové úspěchy patří získání nejvyššího možného šachového titulu velmistra v roce 2011, 3. místo na MČR mužů 2014, reprezentoval ČR na Olympiádě v Norsku 2014, 3x s týmem Rapid Pardubice vyhrál extraligu ČR. Mnohokrát v mládežnických kategoriích vyhrál Mistrovství České republiky. Můžete ho potkat i v televizi – od června 2013 moderuje pořad V Šachu na ČT Sport.

Aktuálně hraje extraligu za Pardubice, 1. ligu za Slavii Hradec Králové. Aktivně se také věnuje trenérské práci už přes 12 let a jeho svěřenci už také mockrát vyhráli titul mistra republiky v mládežnických a juniorských kategoriích, např. IM Jakub Pulpán. Martin je úspěšný ve všem, co dělá. V osobním životě se mu taktéž daří, v prosinci 2017 se oženil s Kristýnou Havlíkovou, nyní Petrovou, také velmistryní několika násobnou mistryní republiky, jednou z nejúspěšnějších šachistek v ČR.

Na závěr přidávám partii, po které Martin splnil první normu na velmistra.¹⁴²

Oleksienko, Mikhailo (2559) - Petr, Martin (2462) [D70]

Lvov Vasylyshyn Memorial GM Lvov (9), 01. 12. 2010

1.d4 Nf6 2.c4 g6 3.Nc3 d5 4.Bd2 Bg7 5.cxd5 Nxd5 6.e4 Nb6 7.Be3 0–0 8.f4 Nc6 9.d5 Nb8
10.a4 c6 11.a5 N6d7 12.e5 cxd5 13.Qxd5 e6 14.Qe4 Nc6 15.a6 f6 16.Bc4 Qe7 17.Bb5 fxe5
18.axb7 Bxb7 19.Bxc6 Bxc6 20.Qxc6 exf4 21.Bd2 Ne5 22.Qe4 Rab8 23.Ra2 Qh4+ 24.Ke2
Rb4 25.Qxb4 f3+ 26.Nxf3 Qxb4 27.Ra4 Qxb2 28.Nd4 Ng4 0–1

¹⁴² Dotazník GM Martin Petr, 17. 6. 2018

7.6 IM Tomáš Kraus

Dalším adeptem na velmistrovskou normu je mezinárodní mistr Tomáš Kraus. Bydlí v Lázních Běláhrad. Studuje na Univerzitě Hradec Králové. Ve svých 22 letech je již mezinárodním mistrem s titulem IM a míří na titul nejvyšší a to je velmistr. Už od mala se účastní mistrovství České republiky a sbírá medaile. Mezi jeho největší úspěch patří výhra na Mistrovství České republiky do 20 let ve velice silné konkurenci. Pravidelně reprezentoval Českou republiku na mistrovství Evropy a mistrovství světa mládeže a juniorů. Tomášovým posledním pěkným výsledkem je 10. místo na mistrovství republiky mužů.¹⁴³

¹⁴³ Pozvánka na šachové soustředění Královehradeckého kraje 2017/2018, pořádané Lubošem Roškem.

8, Šachové oddíly a turnaje v kraji

V Královehradeckém kraji je registrovaných 36 šachových oddílů, z toho 8 v Náchodském regionu: TJ Slavia Hradec Králové, Sokol Hradec Králové, TJ Jiskra Nový Bydžov, Šachový klub Lípa, z.s., ŠK ORTEX Hradec Králové, z.s., ŠK DDM Třebechovice pod Orebem, ŠŠPM Lipky HK, ŠK AD Jičín, TJ Jiskra Hořice v Podkrkonoší, TJ SKP Valdice, TJ Sokol Lužany, TJ Nová Paka, TJ Lázně Bělohrad z.s., Šachový klub Lomnice nad Popelkou, z.s., Podzvičinská šachová škola, Šachový klub Sobotka 2009, o.s., ŠK Dobruška, Sokol Javornice, TJ Spartak Rychnov nad Kněžnou, ŠK DDM Kostelec nad Orlicí, ŠK ZŠ Doudleby nad Orlicí, Region Panda, z.s., TJ Lokomotiva Trutnov, TJ Sokol Dubenec, TJ Dvůr Králové nad Labem, z.s., TJ Tatran Hostinné, TJ Spartak Vrchlabí, Šachklub Jilemnice.

K tomu oddíly za Náchodský region: TJ Náchod, TJ Jiskra Jaroměř, Šachový klub Česká Skalice, z.s., TJ Slovan Broumov, TJ Hronov, Šachový klub Nové Město nad Metují, z.s., Šachový klub Červený Kostelec z.s., T.J. Sokol Studnice.¹⁴⁴

Za úspěšné oddíly v kraji jsou vnímány: TJ Slavii Hradec Králové, hrají stabilně 1. ligu, 2. ligu, KP, KS a několikrát hráli Extraligu dospělých, kterou jednou vyhráli, 2x 2. místo a 2x 3. místo. Dále ŠK AD Jičín hrál mnoho let extraligu a první ligu, nyní hraje 2. ligu, věnují se velmi pečlivě mládeži, IM Kraus pochází z tohoto oddílu. Dále Rychnov nad Kněžnou, hraje 2. ligu a dlouhodobě se věnuje mládeži, např. od nich pochází Martin Bulockin, 2x zlatá medaile do 16 let, trenér Luboš Roško. O mládež se nejvíce starají oddíly ŠK AD Jičín, TJ Spartak Rychnov nad Kněžnou, Ortex Hradec Králové, ŠK Lípa a nově ŠŠPM Lipky HK. V dalších oddílech hrálo taktéž mnoho úspěšných hráčů.

Co se týče soutěžních úspěchů Náchodského regionu, tak ve 2. lize se objevil v sezóně 2012/2016 oddíl Náchod a taktéž i v sezóně 2017/2018. Krajský přebor hrají pravidelně oddíly Náchoda, Jaroměře a Hronova. V Náchodském oddíle je registrováno 40 hráčů. V Jaroměřském oddíle je registrováno 47 hráčů, můj a trenérův rodný oddíl. Tento oddíl se velmi zajímá o mládež. V hronovském oddíle je registrováno 16 hráčů, za tento oddíl hraje vážený historik pan PhDr. Jaroslav Čáp.

¹⁴⁴ Vyhledávání oddílů Šachový svaz České republiky. *Šachový svaz České republiky* [online].[cit. 2018-06-25]. URL:<<http://www.chess.cz/vyhledavani-oddilu/?oddilName=&kraj=18&city=&sortOddil=1>>

Nejvíce turnajů se konalo přímo v Náchodě. V roce 2001 se uskutečnil pravděpodobně uzavřený Okresní přebor, který vyhrál Jaroměřský hráč Oldřich Wenke, 1935 elo, celkem 14 hráčů. S velice pěkným výsledkem se umístil další Jaroměřský hráč, Luboš Roško.

Nachodsko-ch 2001

			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	TB	Perf.	+/-
1	Wenke, Oldřich	1935	*	1	1	^	1	1	1	1	^	1	^	1	1	1	11.5 / 13	2223	+39
2	Velecky, Viktor	2060	0	*	1	0	1	0	^	1	1	1	0	1	1	1	8.5 / 13	41.50	1971 -11
3	Bazant, Zdenek	1880	0	0	*	1	^	1	^	^	1	0	1	1	1	1	8.5 / 13	40.00	1984 +19
4	Pinkava, Josef	1880	^	1	0	*	^	1	^	1	0			^	1	1	7.0 / 11		1968 +14
5	Rosko, Lubos	1685	0	0	^	^	*	1	^	^	^	^			1	1	6.5 / 12	32.75	1916 +34

Tabulka č. 8, okresní přebor 2011.

Největší turnaj hraný v náchodském regionu byl mezinárodní turnaj NIKI OPEN Náchod pořádaný Ing. Petrem Dusbabou (TJ Náchod). Turnaj se pod záštitou pana Dusbaby konal v letech 2003 – 2013, jako 1-11. ročník. Dle šachové databáze se tento Open konal již mnohem dříve, partie v šachové databázi nalezneme od roku 1998 jako čtvrtý ročník, první ročník vychází na rok 1994, ze kterého neznáme žádné partie.

Já osobně mám na NIKI OPEN velmi milé vzpomínky, zúčastnila jsem se ho celkem 2x, poprvé v roce 2007 s nezajímavým výsledkem kromě remízy v první kole se silnějším hráčem Ottou Nývltem, elo 1987 (já měla elo 1481). Jednalo se o jeden z mých prvních velkých turnajů. Poté jsem si v roce 2013 turnaj zopakovala, tentokrát již s mnohem zajímavějším výsledkem - 17. místo, 5,5 bodů/9. I FM Luboš Roško se zde umístil velice pěkně - obsadil 6. místo se 6,5 body.

Vítězové v jednotlivých letech v OPEN NÁCHOD:

1998: Jurkiewicz Krzysztof, 2305 elo, 75 hráčů

1999: Klicnar Martin, 2250 elo, 109 hráčů

2000: Karlík Vladimír, 2320 elo, 80 hráčů

2001: Bernášek Jan, 2170 elo, 93 hráčů

2002: Kireev, Aleksei, 2290 elo, 75 hráčů

2003: Horák Jiří, 2155 elo, 60 hráčů¹⁴⁵

Vítězové v jednotlivých letech v NIKI OPEN NÁCHOD:

12/2003 GM Lechtýnský Jiří, elo 2415, CZE, celkem 34 hráčů, z toho 1x GM, 2x IM, 2x FM

12/2004: Ringel Zbyněk, 2151 elo, CZE, celkem 26 hráčů, z toho 1x GM

7/2005: IM Lindberg Bengt, 2422 elo, SWE, celkem 91 hráčů, 1x IM, 3x FM

7/2006: IM Kulhánek Tomáš 2430 elo, CZE, celkem 72 hráčů, 2x GM, 1x IM, 1, FM, 1x WFM

7/2007: GM Vološin Leonid 2456 elo, CZE, celkem 58 hráčů, 2x GM, 1x IM, 1x FM

7/2008: IM Jirka Jiří 2400 elo, CZE, celkem 95 hráčů, 3x GM, 3x IM, 5x FM, 1x WFM

7/2009: GM Dydyshko Viacheslav 2585 elo, BLR, celkem 104 hráčů, 2x GM, 6x IM, 9x FM

7/2010: GM Vološin Leonid 2453 elo, CZE, celkem 101 hráčů, 2x GM, 7x IM, 11x FM

7/2011: IM Koziak Vitali 2484 elo, UKR, celkem 103 hráčů, 3x GM, 5x IM, 4x FM

7/2012: GM Malaniuk Vladimir, 2519 elo, UKR, celkem 74 hráčů, 3x GM, 4x IM, 3x FM

7/2013: IM Jirka Jiří, 2432 elo, CZE, celkem 78 hráčů, 3x GM, 4x IM, 6x FM¹⁴⁶

Na další turnaje se musíme podívat do celého Královehradeckého kraje. Největší šachové turnaje v ČR jsou pořádané v rámci série tzv. CzechTour, začaly v roce 2001 se 6 turnaji po republice, v tomto roce 2018 se uskuteční celkem 12 turnajů. Jedním z turnajů, které u nás pořádaly, byl v roce 2001 Open Krkonoše, který trval pouze rok.

¹⁴⁵ ChessBase 13 – Mega Database 2017, turnaje v Náchodě

¹⁴⁶ NIKI OPEN 2013. *NIKI OPEN 2013* [online]. [cit. 2018-06-10] URL: <<http://nachod2013.sweb.cz>>

Poř.	St.č.	Jméno	Skup.	FED	Rtg Klub/Místo	Body	PH 1	PH 2	PH 3
1	4	IM Jirka Jiri		CZE	2432 Tj Bohemians Praha	8,0	7	42,0	53,0
2	3	IM Plat Vojtech		CZE	2445 Tz Trinec	7,0	6	41,0	53,5
3	2	GM Krejci Jan		CZE	2503 Tatran Litovel	7,0	5	44,0	56,5
4	1	GM Malaniuk Vladimir		UKR	2529 Sk Ad Jicin	6,5	6	39,5	51,5
5	5	GM Volosin Leonid		CZE	2427 Sk Ad Jicin	6,5	5	39,5	51,5
6	7	FM Rosko Lubos		CZE	2337 Sk Rapid Pardubice, O.S.	6,5	4	40,0	51,5
7	21	Stepan Michal		CZE	2093 Tj Slovan Broumov	6,0	6	35,5	45,5
8	23	Slampa Jan	U18	CZE	2070 Tj Sokol Udlice	6,0	6	35,0	45,5
9	29	Nyvt Otto		CZE	1995 Tj Nachod	6,0	6	33,5	43,0
10	8	FM Mudrak Josef		CZE	2330 Sk Slavoj Poruba	6,0	5	41,5	53,0
11	14	Horak Jiri		CZE	2196 Tj Slovan Jirkov	6,0	5	38,0	48,5
12	16	Machan Jan	U16	CZE	2169 2222 Sk Polabiny	6,0	5	37,0	47,5
13	9	IM Strebkovs Andrejs		LAT	2312	6,0	5	36,5	49,0
14	17	Moravec Vit		CZE	2131 Tj Sparta Kutna Hora	6,0	5	36,5	47,5
15	13	FM Jansen Christof		LUX	2241	5,5	5	39,5	51,5
16	27	Szucs Matyas	U14	CZE	2001 Sk Lipa	5,5	5	33,5	43,5
17	50	Vickova Katerina	U18	CZE	1839 2222 Sk Polabiny	5,5	4	32,5	41,5
18	11	FM Novotny Michal		CZE	2293 2222 Sk Polabiny	5,5	4	32,0	43,0
19	26	Hrdina Robin	U18	CZE	2023 Tj Spartak Vlasim	5,5	3	39,0	48,0
20	10	FM Karlik Vladimir	S60	CZE	2294 Slavia Kromeriz	5,5	3	38,0	48,5

Tabulka č. 9, 1-20. místo v turnaji NIKI Open Náchod 2013

V roce 2010 byl zahájen 1. mezinárodní Open Hradec Králové. Sama jsem se účastnila v roce 2012, 2013, 2014, za zmínku stojí remíza s IM Gorbatovem, 2012. Vítězové:

2010: **FM Roško Luboš**, 2345 elo, CZE, celkem 98 hráčů, z toho 1x GM, 4x IM, 5x FM

2011: GM Ivanov Mikhail, 2424 elo, RUS, celkem 68 hráčů, 1x GM, 4x IM, 1x FM

2012: IM Plischki Sebastian, 2333 elo, GER, celkem 77 hráčů, 0x GM, 2x IM, 4x FM

2013: **FM Roško Luboš**, 2322 elo, CZE, celkem 85 hráčů, 0x GM, 4x IM, 4x FM

2014: FM Jedlička Aleš, 2249 elo, CZE, celkem 85 hráčů, 1xGM, 4xIM, 7xFM

2015: IM Urkedal Frode, 2504 elo, NOR, celkem 78 hráčů, 0xGM, 1xIM, 6xFM

2016: FM Grela Kacper, 2256 elo, POL, celkem 80 hráčů, 0xGM, 3xIM, 4xFM

2017: GM Geller Jakov, 2526 elo, RUS, celkem 83 hráčů, 1xGM, 2xIM, 4xFM¹⁴⁷

¹⁴⁷ Historie - Czechtour - série šachových turnajů. *Czechtour republiky*. [online]. [cit. 2018-06-25] URL: <<http://czechtour.net/cz/historie/>>

10. Závěr

Cílem této práce bylo seznámit čtenáře s historií šachu. Jako lokalitu jsem měla vybranou Náchodsko, ale po dohodě s vedoucí jsme oblast rozšířili na ČR. Podařilo se mi zjistit mnoho důležitých souvislostí a zajímavostí. Jako nejdůležitější bych zde uvedla, že na vývoji šachu měl největší vliv politický systém v naší zemi a ve světě. Největší šachový rozkvět jsme zažili v období před 1. světovou válkou a po pádu komunismu. Před válkou se konaly velké mezinárodní turnaje, jezdili k nám hráči z celého světa, měli jsme tady mnoho výjimečných šachistů. V období válek jsme o spoustu z nich přišli. Nastupující komunistický režim bránil ve vývoji dalších.

Teprve po převratu 1989 se situace výrazně zlepšila a šachy zaznamenaly největší vývoj. Vznikaly nové oddíly, rozrůstaly se členské základny oddílů i svazů, všichni hráči začali být podporováni bez ohledu na politické názory. Je naším velikým štěstím, že jsme v této době a můžeme těchto příležitostí využít. Dalším historicky významným milníkem začalo být využívání počítačů.

I přes všechny programové vymoženosti, které teď máme, nesmíme zapomínat na důležité pravidlo. Učit se od nejlepších. Mistři světa se dokázaly vypracovat na vysokou úroveň bez moderní technologie. Využívali pouze dostupnou literaturu. Abychom byli nejlepší, nepotřebujeme počítače, stačí nám soubor partií velmistrů, které si rozebereme na šachovnici a poučíme se z nich. Velmistři nám tu zanechaly krásný odkaz. Život je moc krátký na to, abychom všechny chyby dělali jenom my. Poučme se z jejich chyb.

V této práci jsem se zaměřila pouze na stručnou historii šachové královské hry, i nadále tu jsou možnosti pro další badatelský průzkum. Více času by si zasloužili věnovat šachisté po 2. světové válce do současnosti. Další zajímavou oblastí by mohlo být zaměření na ženy v šachové hře. Věra Menčíková nebyla jediná vynikající šachistka, i ostatní by si zasloužili více prostoru.

Bez významné práce historiků a archivů bych se důležité informace nikdy nedozvěděla, a tak jsem ráda, že tu pro nás jsou a uchovávají informace, ze kterých můžeme čerpat. Do šachové kultury zasáhly nejen hráči, ale i pořadatelé, vedoucí oddílů, sponzoři, rodiče, města a svazy. Vaše práce je pro budoucí generace velice důležitá. A proto bych Vám všem chtěla v této práci poděkovat a projevit své uznání, za to, co všechno pro nás děláte.

11. Resumé

The aim of this work was to introduce the reader to the history of chess. As a location I chose Nachod at first, but after agreement with the supervisor we extended the area to the Czech Republic. I have managed to find out many important contexts and attractions. Most importantly, I would say that the political system in our country and in the world was the most influential on the development of chess. The greatest chess prosperity we experienced in the period was before the First World War and after the fall of communism. Before the war major international tournaments took place here in our country, players from all over the world have come to us, we had many exceptional chess players here. During the wars, many of them passed away. The incipient communist regime prevented the development of others.

It was only after the 1989 revolution that the situation improved dramatically, and chess was in the biggest development. New divisions were formed, divisions and unions' membership bands grew, all players began to be promoted regardless of political views. It is our great luck that we are here at this time and we can use these opportunities. Another milestone has historically been the use of computers.

Despite all of the program conveniences we now have, we must not forget the important rule. Learn from the best. World champions have been able to work on a high level without modern technology. They only used the available literature. In order to be the best, we do not need computers, we have a set of Grandmasters that we are going to take to the chessboard and learn from them. Grandmasters have left a beautiful legend here. Life is too short for us to do all our mistakes. Let's learn from their mistakes.

In this work I focused only on the brief history of the royal game chess, and there are still possibilities for further research. More time would be earned by the chess players after World War II until now. Another interesting area could be focusing on women in the chess game. Vera Mencik was not the only great chess player, and the others would deserve more space.

Without the significant work of historians and archives, I would never know important information, so I'm glad that they are here for us and they keep information from which we can draw. Not only players, but also organizers, heads of divisions, sponsors, parents, cities and unions have been involved in chess culture. Your work is very important for future generations. And that is why I would like to thank you all in this work and show your appreciation for what you are doing for us.

Přehled použitých pramenů a literatury

Prameny orální povahy (Rozhovory s pamětníky, dotazníky)

GM Martin Petr, 17. 6. 2018

GM Marek Vokáč, 17. 6. 2018

IM Jiří Nun, 23. 6. 2018

FM Luboš Roško, 17. 6. 2018

Viktor Novotný, 16. 6. 2018

Zdeněk Michl, 22. 6. 2018

Miroslav Martinovský, 18. 6. 2018

Kamil Möller, 22. 6. 2018

Jan Kalendovský, 21. 6. 2018

Pavel Halbich dotazník 28. 6. 2018

Prameny

SOKa Semily, fond Václav Votoček, k. 11, Osobnosti Semil – Věra Menčíková

SOKa Náchod, fond Klub českých šachistů Náchod, k. 1, Stanovy

Monografie a články

Autor neznámý. *Richard Réti – první přeborník naší republiky*. In: Československý Šach, ročník 58, číslo 5, květen 1964.

Autor neznámý. *Ringel okresní jedničkou*. In: Sport Náchodska. Datum 1. 9. 2002.

Autor neznámý. *Šachisté s novým přehledem elo*. In: Sport Náchodska. Sobota 18. září 2004

BLATNÝ, František. *Legendární Věra Menčíková*. In: časopis Československý šach, ročník 88, vydání 7/1994

ČÁP, Jaroslav. *Šachy – hra královská. Z nejstarší historie organizovaného šachu na Náchodsku*. In: Náchodsko od minulosti k dnešku. Sborník příspěvků k šedesátinám PhDr. Václava Sádla. 2009, r. 6.

ČÁP, Jaroslav a PRACHAŘ, Vladimír. *90 let šachu v Náchodě 1895 – 1985*. Hronov, 1985.

ČENĚK, Zíbrt. *Dějiny hry šachové v Čechách od dob nejstarších až po náš věk. Studie kulturně-historická*. Praha, 1888.

ČÍZEK, Antonín. *Alexandr Aljechin Na Cestě k nejvyšším šachovým cílům*. Přerov, 2016.

FILIP, Miroslav. *Celý svět se od nich učí*. Praha, 1980.

GIŻYCKI, Jerzy. *Šachy všech dob a zemí*. Praha, 1975.

HORA, Vlastimil. *Stručné dějiny moderního šachu IV – Romantismus XIX. Století*. In: Československý šach 4/1970.

HORA, Vratislav. *Stručné dějiny moderního šachu – kap. 1, Italská škola a Philidor*. In: Československý šach, 1/1970.

KASPAROV, Garri. *Moji velcí předchůdci I*. Praha, 2005.

KALENDOVSKÝ, Jan. *Historie šachu v Čechách*. Brno, 1995.

KALENDOVSKÝ, Jan. *Královna šachu Věra Menčíková*. Praha, 2016.

KALENDOVSKÝ, Jan a ŠEVEČEK, Rudolf. *Historie korespondenčního šachu 1870-1999*. Praha, 1999.

KALENDOVSKÝ, Jan. *Richard Réti – šachový myslitel*. Praha, 1989.

KAŇOVSKÝ, David. *Wilhelm Steinitz, první mistr světa*. Galerie Dolmen, 2017.

LOUMA, Josef. *Oldřich Duras, velký mistr šachové kombinace: životní dílo*. Praha, 1954.

LOUMA, J a kol. *Šachová Olympiáda v Praze 1931*, Šachovní klub Dobruský Praha, 1932.

MODR, Břetislav a Jiří VESELÝ. *100 let organizovaného šachu v českých zemích*. Praha, ŠACHinfo, 2005.

NADACE VĚRY MENČÍKOVÉ. *Šach u nás a nadace Věry Menčíkové*. Praha, 1996

PACHMAN, Luděk. *Rozhodující partie 1. část*. Frýdek-Místek, 1993.

PLISKA, Karel. *Učebnice šachu pro samouky: Pokročilí + útok na krále zadržného v centru*. Frýdek-Místek, 2005.

PLISKA, Karel. *Učebnice šachu pro samouky: Útok na krále při stejných rokádách*. Frýdek-Místek, 2000.

PLISKA, Karel. *Učebnice šachu pro samouky: Začátečníci s historií a pravidly hry*. Frýdek-Místek, 2014.

PROKOP, František Josef. *Československo ve světovém šachu*. Praha, 1935.

ŠTĚPÁN, J. *První český šachový spolek – 3. 7. 1879 v Hradci Králové*. In: *Československý šach*, r. 1960, č. 3

VESELÝ, Jiří; KALEDOVSKÝ, Jan; FORMÁNEK, Bedřich. *Malá encyklopedie šachu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1989.

VESELÝ, Jiří. *Bíločerné vzpomínání*. Praha, 2008.

Elektronické zdroje

Časopis českých šachistů, červen 1913, r. VII., č. 3, str. 47. [online]. [cit. 2018-06-10]
URL:<<http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:8dd68720-5950-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f?page=uuid:a1824ea0-5a07-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f>>

Časopis českých šachistů, září 1913, r. VII., č. 9, str. 134-144. [online]. [cit. 2018-06-10]
URL:<<http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:2c08c4c0-5952-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f?page=uuid:c71a2d90-5a07-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f>>

Časopis českých šachistů, prosinec 2013, r. 7, číslo 12, str. 191. [online]. [cit. 2018-06-10].
URL:<<http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:4486b100-5949-11e4-97e9-5ef3fc9bb22f?page=uuid:a904ca70-5a04-11e4-8d40-001018b5eb5c>>

Časopis Světozor, číslo 12, 26. 2. 1886, str. 191. [online]. [cit. 2018-06-18]
URL:<<https://cdk.lib.cas.cz/client/index.vm?q=sv%C4%9Btozor&page=doc&start=0&rows=#pid=uuid:46b61dc2-435e-11dd-b505-00145e5790ea;hist=6;pmodel=periodicalitem>>

ČERNOTOVÁ, Dana. *Spolkový život v Náchodě v 1. Polovině 20. Století. Magisterská diplomová práce*. Brno, 2010. [online] 10. 6. 2018 [cit. 2018-06-10].
URL: https://is.muni.cz/th/w0nc9/Dana_Cernotova.pdf

Databáze ŠSČR - Soutěže družstev. Archivní databáze. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:
<<http://souteze.chess.cz/db/soutez.php>>.

Dějiny šachové hry – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25].
URL:<https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_%C5%A1achov%C3%A9_hry>

FIDE Advanced players search. *FIDE Chess ratings* [online]. [cit. 2018-06-25]. Zapotřebí vyhledat konkrétní zemi a titul. URL: <<http://ratings.fide.com/advseek.phtml>>

FIDE - World Chess Federation. *World Chess Federation - FIDE* [online]. [cit. 2018-06-25].
URL:<<http://www.fide.com/fide/fide-world-chess-federation.html>>

Gratulujeme! Šachista Gonsior slaví 85. narozeniny - Hradecký deník. *Hradecký deník* [online]. [cit.2018-06-25].
URL:<https://hradecky.denik.cz/ostatni_region/gratulujeme-sachista-gonsior-slavi-85-narozeniny-20161206.html>

Handbook. *World Chess Federation - FIDE* [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<https://www.fide.com/fide/handbook.html?id=198&view=article>>.

Hastings & St Leonards Chess Club | Est. 1882. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://www.hastingschess.club>>

Hastings International Chess Congress - Wikipedia. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hastings_International_Chess_Congress>

Historie - Czechtour - série šachových turnajů. *Czechtour republiky*. [online]. [cit. 2018-06-25] URL: <<http://czechtour.net/cz/historie/>>

Chess-Results - Extraliga 2017/2018. *Server Chess-results.com - Homepage* [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://chess-results.com/tnr299699.aspx?lan=5&art=0>>

Josef Nun – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Nun>

KAŇOVSKÝ, David. *Šachová kultura aneb šachy jako umění v umění*. Přednáška pro MČR mládeže 2012 v Koutech nad Desnou. Kouty nad Desnou, 2012. [online]. [cit. 2018-06-25] URL: <http://files.sachystonava.webnode.cz/200000487-857e9876fc/sachova_kultura.pdf>

Magnus Carlsen. Wikipedie. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Magnus_Carlsen>

Memoriál Věry Menčíkové « Šachový svaz České republiky. *Šachový svaz České republiky*. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://www.chess.cz/memorial-very-mencikove/>>

Mistrovství světa v šachu – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_sv%C4%9Bta_v_%C5%A1achu>

NIKI OPEN 2013. *NIKI OPEN 2013* [online]. [cit. 2018-06-10] URL: <<http://nachod2013.sweb.cz>>

Nový Bor zaskočil šachový svět a stal se nejlepším týmem Evropy – Ostatní – ČT sport - Česká televize. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:

<<https://www.ceskatelevize.cz/sport/ostatni/247844-novy-bor-zaskocil-sachovy-svet-a-stal-se-nejlepsim-tymem-evropy/>>

Sdružení korespondenčního šachu v republice. Korespondenční šach.[online].[cit. 2018-06-25]. URL: <<http://skscr.cz/korespondecni-sach/>>

Seznam šachových zahájení – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_%C5%A1achov%C3%BDch_zah%C3%A1jen%C3%AD>

Simultánka – Wikipedie [online].[cit. 2018-06-25]. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Simult%C3%A1nka>

Soutěž « Šachový svaz České republiky. *Šachový svaz České republiky* [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:<<http://www.chess.cz/soutez/2013/>>

Stránky pořadatele, Pražská šachová společnost. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:

<<http://www.praguechess.cz/index.php?modul=&akce=&orderby=1614&strankovani=1286&zobrazeni=ano&langue=cs>>

Světovzor – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-18].

URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btozor>

Šach. A mat. Legendy Kasparov a Karpov opět na scéně. Lidovky.cz. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:<https://sport.lidovky.cz/sach-a-mat-legendy-kasparov-a-karpov-opet-na-scene-fbp-ostatni-sporty.aspx?c=A090922_225701_ln-sport-ostatni_ant>

Šachový oddíl TJ Jiskra Jaroměř. URL:<<https://sachy-jaromer.joomla.com/historie/historie>>

Šachový velmistr – Wikipedie. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0achov%C3%BD_velmistr>

ŠTĚPÁN, J. – První český šachový spolek – 3. 7. 1879 v Hradci Králové. *Československý šach*, r. 1960, č. 3, s. 40-42.

The history of the top chess players over time. Youtube. URL: <<https://www.youtube.com/watch?v=z2DHPW79w0Y>>

Tradewise Hastings International Chess Congress. *Tradewise Hastings International Chess Congress* [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://www.hastingschess.com>>

Více na blogu Davida Navary. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://www.blog.praguechess.cz/index.php?blog=navara&orderby=271849&strankovani=0>>

Vyhledávání oddílů Šachový svaz České republiky. *Šachový svaz České republiky* [online]. [cit. 2018-06-25].

URL: <<http://www.chess.cz/vyhledavani-oddilu/?oddilName=&kraj=18&city=&sortOddil=1>>

Wikipedie. Mistrovství světa v šachu žen. [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovství_světa_v_šachu_žen>

ChessBase 13 – Mega Database 2017

Seznam použitých obrázků a tabulek

Obr. č. 10: [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://www.partiare.cz/>>

Obr. č. 11: [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <http://www.sachypalka.cz/sachove-hodiny_5>

Obr. č. 13: [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://aicf.in/india-france-have-fide-most-rated-players/>>

Obr. č. 14: [online]. [cit. 2018-06-25]. URL: <<http://www.chess.cz/komise-sscr/komise-pro-marketing-a-komunikaci/>>

Obr. č. 1-9, 12 byly vytvořeny v programu ChessBase 13.

Tabulky č. 1-9 byly vytvořeny v programu ChessBase 13.

Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazník pro šachisty

DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI - HISTORIE ŠACHU A ŠACHOVÝCH ODDÍLŮ NA NÁCHODSKU A OKOLÍ OD KONCE 19. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI – KATEŘINA ROŠKOVÁ

- 1, Jaké události považujete za klíčové v rozvoji šachu na Náchodsku/Hradecku/ČR od roku 1850 do současnosti a proč?
- 2, Jaké šachisty/šachistky považujete za historicky nejlepší na Náchodsku/Hradecku/ČR od roku 1850 do současnosti a proč?
- 3, Jaké oddíly považujete za nejlepší na Náchodsku/Hradecku/ČR od roku 1850 do současnosti a proč?
- 4, Které turnaje považujete za nejvýznamnější na Náchodsku/Hradecku/ČR od roku 1850 do současnosti a proč?
- 5, Jaké šachové události považujete za významné/zajímavé na Náchodsku/Hradecku/ČR od roku 1850 do současnosti a proč? (Např. simultánky, návštěvy silných šachistů, soustředění, vydání zajímavé knížky, zajímavé propagace v šachu v televizi, jednorázové akce, ...)
- 6, Které šachové osobnosti se nejvíce zasloužili o rozvoj šachu na Náchodsku/Hradecku/ČR od roku 1850 do současnosti a čím?
- 7, ostatní – pokud by Vás napadlo cokoliv dalšího k Bc. práci, mockrát děkuji ☺

Příloha č. 2 – Fotky

Věra Menčíková

Věra Menčíková - Wikiwand. [online]. [cit. 2018-06-25] URL: <http://www.wikiwand.com/cs/V%C4%9Bra_Men%C4%8D%C3%ADkov%C3%A1>

Richard Réti

Richard Réti – karonline. [online]. [cit 2018-06-25]

URL:< http://www.karlonline.org/209_2.htm>

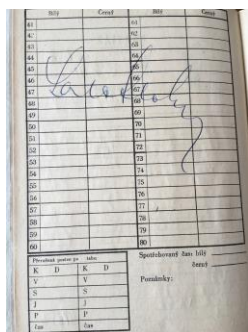

Salo Flohr s manželkou v Josefově,

Simultánka s GM Filipem v Náchodě

foto: Miroslav Martinovský

**Michl Zdeněk a jeho šachy z Afghánistánu
Flohrův podpis na partiáři ze simultánky,
Flohr vs Michl Jaroměř 30.11.1975**

foto: Kateřina Rošková

Luděk Pachman

Vlastimil Hort: Ludek Pachman (I) | ChessBase. *Schach Nachrichten* / ChessBase [online]. [cit.2018-06-25]. URL:

<<https://de.chessbase.com/post/vlastimil-hort-ludek-pachman-i>>

Objev Velikonočního turnaje: Luděk Pachman.